Стенограммы

XIII Рийгикогу, VIII Сессия, Очередное пленарное заседание

Среда, 21.11.2018, 14:00

Отредактированная

14:00 Istungi rakendamine
1. 14:04 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (662 SE) kolmas lugemine
2. 14:11 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (651 SE) kolmas lugemine
3. 14:14 Maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (675 SE) kolmas lugemine
4. 14:17 Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse eelnõu (678 SE) kolmas lugemine
5. 14:21 Tsiviilseadustiku üldosa seaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (627 SE) kolmas lugemine
6. 14:24 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (648 SE) kolmas lugemine
7. 14:25 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (699 SE) kolmas lugemine
8. 14:27 Jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokolli 2009. ja 2013. aasta muudatuste heakskiitmise seaduse eelnõu (711 SE) teine lugemine
9. 14:33 Keskkonnatasude seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (660 SE) teine lugemine
10. 14:47 Abipolitseiniku seaduse muutmise seaduse eelnõu (631 SE) teine lugemine
11. 14:53 Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu (679 SE) teine lugemine
12. 15:04 Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (650 SE) teine lugemine
13. 15:16 Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (698 SE) teine lugemine
14. 15:21 Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (626 SE) teine lugemine
15. 15:32 Sotsiaalhoolekande seaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu (657 SE) teine lugemine
16. 16:00 2019. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (700 SE) teine lugemine
17. 21:44 Krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (750 SE) esimene lugemine
18. 22:03 Riigikogu otsuse "Ühendkuningriigi poolt Euroopa Investeerimispangas märgitud kapitali asendamine" eelnõu (751 OE) esimene lugemine
19. 22:10 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (744 OE) esimene lugemine
20. 22:17 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni missioonil Iraagis" eelnõu (748 OE) esimene lugemine
21. 22:22 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu (745 OE) esimene lugemine

22. 22:29 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (739 OE) esimene lugemine
23. 22:33 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (738 OE) esimene lugemine
24. 22:39 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu (747 OE) esimene lugemine
25. 22:47 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismismissioonil Afganistanis" eelnõu (743 OE) esimene lugemine
26. 22:59 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu (746 OE) esimene lugemine
27. 23:09 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu (740 OE) esimene lugemine
28. 23:19 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Prantsusmaa sõjalisel operatsioonil Barkhane Malis" eelnõu (741 OE) esimene lugemine
29. 23:32 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (742 OE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

13:59 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame 9. töönädala kolmapäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Marko Pomerants, palun! (Juhataja helistab kella.)

14:01 Marko Pomerants
Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Hommikupoole oli siin majas Riigireformi SA konverents, kus oli teemaks ka seadusloome ja vajadus seda ohjeldada. Ma püüan nüüd teha kaks-ühes-asja, muuta Riigikogu elu natukene kompaktsemaks ja siin saalis toimuvat ka mõistlikumaks ning teisest küljest võib-olla ohjeldada olemasolevat õigusloomet. Nimelt oleme me põhiseaduskomisjonis jõudnud arusaamisele, et on siiski olemas üks tillukene ühisosa Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muudatustes, mis on läbi arutatud ja kus on üksmeel leitud. Stiilinäiteks võiks olla see, et eri-, probleem- ja muud komisjonid, mille manöövreid me oleme otsustena siin Riigikogu saalis käsitlenud, hakkaksid edaspidi olema Riigikogu juhatuse pärusmaa. Loodame, et nad juhatuses sellega kenasti hakkama saavad. See, mis muudab meie töönädala teistsuguseks ja paindlikumaks ning võiks olla sisuline muudatus, on ettepanek, et esmaspäevast neljapäevani saaks menetleda eelnõusid ja ka kuulata arupärimisi, mis tähendab seda, et me oleme efektiivsemad. See on see pisike asi, millega me hakkama saime. Kui me muudatusettepanekutega saame selle kõik veel paremaks, siis on hästi. Nii on.

14:03 Esimees Eiki Nestor
Ma palun vabandust, et nad ei kuulanud! Austatud Riigikogu, kas ma pean üksinda paluma Marko Pomerantsilt vabandust, et te ei tahtnud teda kuulata? Palun, Marko, sinult vabandust! Rohkem kõnesoove ei ole. Olen vastu võtnud ühe eelnõu ja me võtame ta menetlusse kodu- ja töökorra seaduse alusel. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreeris ennast 88 Riigikogu liiget.
Austatud Riigikogu, päevakorrast. Rahanduskomisjon on teinud ettepaneku võtta tänase istungi päevakorrast välja 16. punkt, Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 705 teine lugemine. See punkt on jäänud päevakorrast välja.

1. 14:04 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (662 SE) kolmas lugemine

14:04 Esimees Eiki Nestor
Alustame eelnõude menetlemist. Esimesena on meie päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 662 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Hanno Pevkur Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:05 Hanno Pevkur
Head kolleegid! Püüan teha lühidalt, aga konkreetselt. See eelnõu jõudis siia saali ühel eesmärgil. See eelnõu jõudis siia saali põhjusel, et taheti ära kaotada nõuet, et riigisekretär peab olema jurist. Tark Riigikogu sai aru, et see ei ole hea mõte. Aga et see eelnõu ei oleks nii lühike, siis kirjutati sinna veel hulk punkte, mis tegelikult ei ole vajalikud. Nii me olemegi jõudnud seisu, kus meil on laua peal eelnõu, mida ei ole vaja. Põhiseaduskomisjoni esimees käis just puldis ja ütles, et me püüame õigusloomet vähendada. Nüüd on see võimalus olemas. Me ei pea seda seadust kehtestama, sellepärast et seda seadust lihtsalt ei ole vaja. Ilma selle seaduseta saab kenasti hakkama.
Aga kui rääkida hästi lühidalt veel sellest, mis siia seaduseelnõusse alles on jäänud ja miks seda vaja ei ole, siis tegelikult see eelnõu on esimene samm tagasipöördumisel silotornide juurde valitsuse tasandil. Mõni aasta tagasi me tegime seadusmuudatuse, Taavi Rõivase valitsuses tehti põhimõtteline otsus, et me seome ministrid ja ministeeriumid tegevusvaldkondadest lahti. Nüüd me näeme, et Rahandusministeerium tahab jälle kõik endale tagasi saada, et nemad oleksid kirjas seaduses ja Rahandusministeerium teeks seda, teist või kolmandat asja. No see ei ole mõistlik. Järelikult ei ole seda vaja.
Teiseks, nagu ma ütlesin, selle seaduse mõte on ära kadunud. Tõepoolest, seda seadust lihtsalt ei ole vaja. Nii et ma ei hakkagi rohkem midagi ütlema. Seda seadust, seda seadusmuudatust ei ole Eesti õigusruumis vaja ja nii nagu me riigisekretäri puhul jäime kehtiva õiguse juurde, võiksime jääda ka valdkonna eest vastutava ministri juurde, et paindlikkus oleks Eesti valitsemissüsteemis olemas. Seetõttu ei toeta Reformierakond selle seaduse vastuvõtmist ja soovitab kõikidel Riigikogu liikmetel vajutada punast nuppu, et anda ka valitsusele põhimõtteline signaal, et, sõbrad, ebavajalikku õigusloomet ei ole vaja siia saali tuua. Aitäh!

14:07 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan läbirääkimised. Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole ja läheme lõpphääletuse juurde.
Austatud Riigikogu, kuna eelnõu 662 vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreeris ennast 94 Riigikogu liiget.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 662. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu seadusena vastuvõtmise poolt on 51 Riigikogu liiget, vastu on 40, erapooletuks jäi 2. Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

2. 14:11 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (651 SE) kolmas lugemine

14:11 Esimees Eiki Nestor
Järgnevalt Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, seekord nr 651, kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Läheme hääletuse juurde. Teie lahkel loal teatan ma nüüd hääletusest ühe minuti jooksul.
Austatud Riigikogu, ka eelnõu 651 vajab vastuvõtmiseks täiskogu häälteenamust. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll

Hetkel registreeris ennast kohalolijaks 93 Riigikogu liiget.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 651. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 651 seadusena vastuvõtmise poolt oli 84 Riigikogu liiget, vastu oli 5, erapooletuks jäi 1. Eelnõu 651 on seadusena vastu võetud.

---

3. 14:14 Maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (675 SE) kolmas lugemine

14:15 Esimees Eiki Nestor
Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 675. Avan läbirääkimised kolmandal lugemisel. Läbirääkimiste soovi ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.
Austatud Riigikogu, ka eelnõu 675 vajab täiskogu koosseisu häälteenamust. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreerus 87 Riigikogu liiget.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 675. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 675 seadusena vastuvõtmise poolt oli 77 Riigikogu liiget, vastu oli 8, erapooletuks jäi 3. Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

---

4. 14:17 Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse eelnõu (678 SE) kolmas lugemine

14:17 Esimees Eiki Nestor
Neljandana on meie päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse eelnõu 678 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Vabaerakonna fraktsiooni nimel sõnavõtt kohalt. Andres Herkel, palun!

14:17 Andres Herkel
Härra juhataja! Austatud kolleegid! Ma arvan, et paljud meist viibisid täna hommikul riigireformi konverentsil. Minu meelest on praegu tegemist sellise eelnõuga, millele õiguskantsler on kaks korda osutanud, rääkides üleliigsest seadusloomest. See eelnõu on meie ette toodud pelgalt selleks, et kellelegi tundus olevat mõistlik asendada termin "kõlvatu konkurents" terminiga "ebaaus konkurents". Meie arvates ei ole see põhjendatud, selline inglise keelele üleminek igal juhul ja iga hinna eest. Näiteks prantsuse keeles kasutatakse siin sõna *déloyal*, mis ei ole tõlkes "ebaaus". Me saame rahulikult elada ka eestikeelse sõnastusega ning me ei pea seda eelnõu toetama. Aitäh!

14:18 Esimees Eiki Nestor
Rohkem sõnavõtusoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised ja komisjoni ettepanekul läheme lõpphääletuse juurde.
Austatud Riigikogu, ka eelnõu 678 vajab seadusena vastuvõtmiseks täiskogu häälteenamust. Seega kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreerus 92 Riigikogu liiget.
Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse eelnõu 678. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused

Eelnõu 678 seadusena vastuvõtmise poolt hääletas 74 Riigikogu liiget, vastu oli 13, erapooletuks jäi 2. Vabariigi Valitsuse algatatud ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus on vastu võetud.

---

5. 14:21 Tsiviilseadustiku üldosa seaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (627 SE) kolmas lugemine

14:21 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilseadustiku üldosa seaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 627 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Austatud Riigikogu, ma avan läbirääkimised uuesti, sest ma kardan, et te mind ei kuulnud. Sulgen läbirääkimised. Läheme lõpphääletuse juurde.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilseadustiku üldosa seaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 627. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 627 seadusena vastuvõtmise poolt oli 82 Riigikogu liiget, vastu oli 6, erapooletuks jäi 2. Eelnõu 627 on seadusena vastu võetud.

---

6. 14:24 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (648 SE) kolmas lugemine

14:24 Esimees Eiki Nestor

Kuuendana on meie päevakorras maaelukomisjoni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 648 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole, viime läbi lõpphääletuse.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele maaelukomisjoni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 648. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 648 seadusena vastuvõtmise poolt oli 86 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Maaelukomisjoni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seadus on vastu võetud.

---

7. 14:25 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (699 SE) kolmas lugemine

14:25 Esimees Eiki Nestor

Seitsmendaks, Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 699 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 699. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 699 seadusena vastuvõtmise poolt oli 63 Riigikogu liiget, vastu 10, erapooletuks jäi 4. Eelnõu 699 on seadusena vastu võetud.
Austatud Riigikogu, ma saan aru, et te olete elevil, ja ma saan ka aru, et te mind ei taha kuulata, aga nüüd hakkavad ettekanded, nii et palun siiski, et kui teil on vaja omavahel rääkida, siis tehke seda mujal.

---

8. 14:27 Jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokolli 2009. ja 2013. aasta muudatuste heakskiitmise seaduse eelnõu (711 SE) teine lugemine

14:28 Esimees Eiki Nestor

Järgnevalt on meie päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokolli 2009. ja 2013. aasta muudatuste heakskiitmise seaduse eelnõu 711 teine lugemine. Keskkonnakomisjoni ettekandja on Meelis Mälberg. Palun! (E. Nestor M. Mälbergile: "Meelis, ära hakka enne rääkima, kui nad vait jäävad!")

14:28 Meelis Mälberg

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! (Juhataja helistab kella.) Vabariigi Valitsus algatas selle ühest lausest koosneva seaduseelnõu 8. oktoobril s.a. Esimese lugemise lõpetasime siin saalis 25. oktoobril ning siis määrati muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 8. november kell 16. Seaduseelnõu kohta muudatusettepanekuid ei laekunud. Keskkonnakomisjon ise otsustas ühe muudatusettepaneku siiski teha. Komisjon arutas seda eelnõu esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil 15. novembril 2018 ja siis arutati ka seda muudatusettepanekut, mille me ise tegime. Selle sisu on see, et seaduseelnõu pealkirja lisatakse konventsiooni vastuvõtmise aasta. See muudatusettepanek on normitehniline ja eelnõu sisu ei muuda. Lisaks on eelnõus tehtud keelelisi ja tehnilisi täpsustusi, ka need ei muuda eelnõu sisu. Komisjon tegi oma istungil järgmised otsused: teha ettepanek saata eelnõu 711 teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 21. novembriks 2018 ja teha ettepanek viia läbi eelnõu 711 lõpphääletus. Need mõlemad ettepanekud leidsid konsensuslikku toetust. Aitäh!

14:30 Esimees Eiki Nestor

(Sumin saalis.) Kolleegid, kui ma tohin teid segada, siis mul on järgmine küsimus: kas teil on ettekandjale küsimusi? Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 711 kohta on esitatud üks muudatusettepanek. Paistab, et kõik on sellega nõus. Läheme lõpphääletuse juurde. Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokolli 2009. ja 2013. aasta muudatuste heakskiitmise seaduse eelnõu 711. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu 711 seadusena vastuvõtmise poolt oli 67 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 711 on seadusena vastu võetud.

---

9. 14:33 Keskkonnatasude seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (660 SE) teine lugemine

14:33 Esimees Eiki Nestor

Järgnevalt Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonnatasude seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 660 teine lugemine. Keskkonnakomisjoni ettekandja on komisjoni aseesimees Kalle Palling. Palun!

14:33 Kalle Palling

Austatud juhataja! Head kolleegid! Tegemist on väga hea eelnõuga. Eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 11. juunil k.a. Esimene lugemine lõpetati 26. septembril k.a ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 10. oktoober k.a kell 16. Eelnõu kohta esitasid ühe muudatusettepaneku Riigikogu liikmed Keit Pentus-Rosimannus, Aivar Surva, Meelis Mälberg ja siinkõneleja. Eelnõu esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil on eelnõu komisjoni istungil käsitletud ühel korral, me tegime seda 15. novembril. Komisjoni 15. novembri istungist võtsid osa Eesti Jahimeeste Seltsi ja Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu esindajad, kes tutvustasid eelnõu kohta tehtud täiendusettepanekuid. Lisaks osalesid istungil Rahandusministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumi esindajad, kes esitasid

ministeeriumide avaldused eelnimetatud ettepanekute kohta. Keskkonnakomisjon otsustas oma 15. novembri istungil esitada eelnõu kohta neli muudatusettepanekut. Ma annan nendest ülevaate. Muudatusettepanek nr 1 on normitehnilist laadi. Muudetakse eelnõu pealkirja, sinna lisatakse sõna "muutmise". Muudatusettepanekuga nr 2 muudetakse keskkonnatasude seadust selliselt, et Ida-Virumaa omavalitsused saaksid rohkem keskkonnatasudest laekuvat raha. Mitmed kohaliku omavalitsuse üksused leiavad, et kehtiv kohaliku omavalitsuse üksuse rahastamine ei võta arvesse olulisi tegureid, mis puudutavad keskkonnatasude jaotamist kohalike omavalitsuste ja riigi vahel. Kohalikel omavalitsustel nimelt puuduvad keskkonnatasude jaotusest tulenevad stiimulid tööstuse arendamiseks ja toetamiseks oma territooriumil. Kehtiva seaduse kohaselt ei arvestata riigi ja kohaliku omavalitsuse eelarve vahel keskkonnatasude jaotamisel seda, milline on keskkonnamõju sellele kohaliku omavalitsuse üksusele, kus põlevkivi töötlemine toimub. Põlevkivi termilise töötlemise ja tuha ladestamise asukoha järgse keskkonnamõju kompenseerimise puudumise tõttu ei soovi kohaliku omavalitsuse üksused oma territooriumil lubada uute keskkonnamõjuga projektide elluviimist. Kohaliku omavalitsuse üksuste vastuseisu tõttu on oluliselt raskendatud mitmed põlevkivitööstuse arendamisega seotud planeerimismenetlused, mis võimaldaksid samas arendada põlevkivitööstust nüüdisaegselt ja senisest keskkonnahoidlikumalt. Sellega on omakorda pärsitud nii põlevkivienergeetika kui ka kogu Eesti majanduse areng, sest sarnast vastuseisu – just seetõttu, et kohalik omavalitsus häiringu hüvitamisest mingit osa ei saa – on mujalgi, nimetagem avamere tuuleparke Hiiumaal või puidu väärindamist kuskil Lõuna-Eestis.

Keskkonnatasude seaduse § 55^1 lõike 1^1 sissejuhatavas lauseosas ning punktis 1 tehtavate muudatustega suurendatakse põlevkivi kaevandamisõiguse tasu osa, mis laekub kohaliku omavalitsuse üksusele. Nimetatud ettepaneku kohaselt laekuks omavalitsuste eelarvesse kuni 0,37 eurot iga kaevandatud põlevkivitonni kohta, kui aruandekvartalis kehtiv põlevkivi kaevandamisõiguse tasu on võrdne 0,37 euroga tonni kohta või sellest suurem. Täiendavad 0,08 eurot iga kaevandatud põlevkivitonni eest suunatakse selle kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse, kus kaevandatud põlevkivi vastavas käitises termiliselt töödeldakse põlevkiviõli või elektri tootmiseks. Muudatusega soovitakse tagada nendele kohalikele omavalitsustele, kus asuvad põlevkivi töötlevad käitised, kompensatsioon võimaliku keskkonnamõju eest, mida olemasolevad keskkonnatasud ei taga. Tasumäär 0,37 eurot tonni kohta saavutatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 7. juuli 2016. aasta määruse "Riigile kuuluva maavara kaevandamisõiguse tasumäärad" lisale 2 juhul, kui 1%-lise väävlisisaldusega raske kütteõli maailmaturu keskmine hind on vähemalt 251 eurot tonni kohta. Olukorras, kus kütteõli keskmine hind on alla 251 euro tonni kohta, põlevkivitöötlemise asukoha kohaliku omavalitsuse üksus lisatasu ei saa. Kokkuvõtteks, see rahasumma on orienteerivalt 2,5 miljonit eurot, mis erinevas jaotuses proportsionaalselt Ida-Virumaa omavalitsustele laekub. Me usume, et see aitab kohaliku omavalitsuse ja sealsete ettevõtjate koostööd lihtsustada.

Muudatusettepanekuga nr 3 täiendatakse keskkonnatasude seaduse § 56 lõiget 1 selliselt, et keskkonnaprogrammi elluviimiseks eraldab Keskkonnaministeerium aastas summa, mille suurus vastab vähemalt eelmisel aastal vee erikasutusõiguse tasudest riigieelarvesse laekunud summale. Ettepanek on tehtud seetõttu, et Keskkonnainvesteeringute Keskusel säiliks kindel rahastus, millega keskkonnaprojekte finantseerida. See muudatusettepanek on tingitud sellest, et selle seaduse algne eesmärk oli lahutada KIK-i eelarvest need projektid, mis sisuliselt lähevad riigile endale tagasi, need, mida riik ise taotleb, ja selleks et garanteerida ikkagi keskkonnavaldkonna püsiv ja samas suurusjärgus rahastus või mitte väiksem rahastus, saigi selline muudatusettepanek tehtud. Kuna põlevkivi kaevandamiseks kasutatava vee hulk on enam-vähem konstantne suurus, siis on võimalik ka selle tasu laekumist prognoosida, muidu oleks see keeruline.

Muudatusettepaneku nr 4 on teinud Riigikogu liikmed Keit Pentus-Rosimannus, Aivar Surva, Meelis Mälberg ja siinkõneleja. Selle eesmärk on Norra riigi eeskujul investeerida maavarade kaevandamisest ja saasteainete väljutamisest laekuvad keskkonnatasud ning RMK-st laekuvad dividendid Eesti keskkonnaalasesse teadus- ja arendustegevusse. Seda mitte otse, vaid loodav fond tegeleks investeerimisega ja selle fondi tulud investeeritaks edasi teadus- ja arendustegevusse. Tänane olukord, kus keskkonnatasusid ja RMK dividende kasutatakse eelarve jooksvate kulude katmiseks, ei ole jätkusuutlik ega mõistlik. Looduse kasutamisest laekuva raha kogumine ning investeerimine uuenduslike keskkonnaalaste tehnoloogiate väljaarendamisse võimaldab igapäevase kulutamise asemel teha tulevikku suunatud olulisi arendusi. Tulevikku investeerimise fond on esimene etapp põlevkivielektrist väljumise strateegias, võimaldades praegu peamiselt põlevkivist sõltuvat piirkonda

ette valmistada uute, nüüdisaegsete töökohtade ja arenduste jaoks. Pärast pikka ja põhjalikku arutelu jättis keskkonnakomisjon selle muudatusettepaneku täielikult arvestamata, sest sellise fondi loomiseks on vaja välja töötada pikemaajaline visioon ja täpne regulatsioon. Olles ise üks muudatusettepaneku esitajaid, võin öelda, et sellega sai ühe külje pealt nõustuda, eelkõige seetõttu, et Keskkonnaministeerium kinnitas, et neil endal on olnud sarnase fondi loomise kava juba pikalt aruteludes laua peal ja tegelikult ei peaks see piirduma ainult põlevkivi kaevandamisest laekuvate keskkonnatasude ja RMK dividendidega, vaid sinna võiks tulevikus kaasata näiteks ka CO_2 kvoodi (mida meil endal vaja pole) müügist saadud raha ja ka teiste maavarade kaevandamisest saadud raha. Tõesti, ma arvan, et see muudatusettepanek on iseenesest mõistlik. Ka ministeeriumi esindajad kinnitasid, et see on vajalik, aga selle fondi väljatöötamine vajab pikemat eeltööd. Seetõttu seda ettepanekut ei arvestatud, küll aga läheb töö selle loomise nimel edasi.
Lisaks oli üks ettepanek jahimeeste seltsilt, mis nägi sisuliselt ette eelnõu algset mõtet kopeeriva lahenduse. Täna on olukord selline, kus jahimeeste seltsil on riigiga haldusleping riiklike ülesannete täitmiseks, aga nende ülesannete täitmiseks vajaminevate kulutuste jaoks peab jahimeeste selts taotlema raha KIK-ist. Iseenesest on see selline äraspidine olukord, kus sa sisuliselt tead, et sa selle raha saad, aga sa pead ikkagi tegema taotluse. Seetõttu jahimeeste selts sellise ettepaneku ka tegi. Aga ministeeriumi esindajad kinnitasid, et selle olukorra vältimiseks ongi see seadus Riigikogule esitatud, et tulevikus saaks otse läbi rääkida ega peaks selliseid bürokraatlikke protseduure läbi tegema.
Nüüd otsustest ja ettepanekutest. Keskkonnakomisjon otsustas oma 15. novembri istungil saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda tänaseks päevaks ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada ning kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis on ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele. Aitäh!

14:43 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Krista Aru, palun!

14:43 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Üks muudatusettepanek pakkus välja tulevikku investeerimise fondi. Te ise selgitasite ka siin kohapeal, et Keskkonnaministeerium väitis, et neil on samasugune idee olnud ja on selge, et see visioon, see idee on suurepärane, aga see vajab põhjalikumat läbitöötamist. Kas Keskkonnaministeerium selgitas ka mingit ajakava või jäi see ikkagi selliseks ujuvaks, et meil on mõte ja me kunagi teeme? Kas seda konkretiseeriti ka ajaliselt?

14:44 Kalle Palling
Aitäh! Keskkonnaministeeriumis töötavad hästi targad ja nutikad inimesed. See, et nad kinnitasid, et neil on sellised mõtted olnud ja selle nimel töö käib, oli meile ühtepidi piisav, võttes arvesse ka seda, et 3. märtsil on Riigikogu valimised ja see, kas see fond saab teoks, on ikkagi uue valitsuskoalitsiooni prioriteetide sättimise küsimus. Aga tulen tagasi selle visiooni või kava juurde, mis Keskkonnaministeeriumi koridorides ringelnud on. See on natuke seotud ka ühe teise kava koostamisega. Nimelt on viimased kolm aastat koostatud põlevkivisektori välismõjude analüüsi, mis annab hinnangu, kui suur on päriselt n-ö eri tegevuste tõttu tekkinud keskkonnakoormus ja kui palju oleks selle koormuse tekitajal õiglane selle eest maksta. Kui see saab paika, siis on võimalik astuda järgmine samm, otsustada, kus me seda koormuse tekitamisest laekuvat raha kasutame. Ma usun, et selle fondiettepaneku esitajate mõte oligi vältida tulevikus sellist olukorda, kus eelarve on tasakaalust väljas ja siis keeratakse kuskile mingit tasumäära natuke peale ning eelarve läheb tasakaalu. See on ebastabiilne lähenemine nii sektorile kui ka riigile. Aga see ettepanek tagab, et oleks teada, et seda raha me igapäevategevusteks kasutada ei saa, eelarve lappimiseks kasutada ei saa, vaid nii palju, kui RMK dividendist või keskkonnatasust laekub, saab investeerida ja hoida seda raha Norra eeskujul tulevastele põlvedele. Norra on pealtnäha hästi rikas riik, aga nemad ei kuluta oma naftatulusid iga päev ära selleks, et, ma ei tea, linnahallist konverentsisaali ehitada või midagi sellist.

14:46 Esimees Eiki Nestor
Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, Kalle Palling! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 660 kohta on esitatud neli muudatusettepanekut keskkonnakomisjonilt ja loomulikult on need

arvestatud. Keskkonnakomisjoni ettepanek nr 1. Keegi segab mul koosoleku läbiviimist! Keskkonnakomisjoni ettepanek nr 2, keskkonnakomisjoni ettepanek nr 3. Neljanda muudatusettepaneku on esitanud Keit Pentus-Rosimannus, Aivar Surva, Meelis Mälberg ja Kalle Palling, juhtivkomisjon ei ole arvestanud, kuid vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõikele 2 ei kuulu ettepanek hääletamisele. Viienda muudatusettepaneku on esitanud keskkonnakomisjon. Eelnõu 660 teine lugemine on lõpetatud.

---

10. 14:47 Abipolitseiniku seaduse muutmise seaduse eelnõu (631 SE) teine lugemine

14:47 Esimees Eiki Nestor
Kümnendana on meie päevakorras Riigikogu liikmete Jaak Madisoni, Kalle Laaneti, Jaanus Karilaidi, Toomas Vitsuti, Raivo Aegi, Uno Kaskpeiti, Valdo Randpere, Külliki Kübarsepa, Margus Tsahkna ja Liisa Oviiri algatatud abipolitseiniku seaduse muutmise seaduse eelnõu 631 teine lugemine. Komisjoni ettekandja on õiguskomisjoni esimees Jaanus Karilaid. Palun!

14:48 Jaanus Karilaid
Aitäh juhatajale! Head kolleegid! Põgus tagasivaade. Käesolev eelnõu esitati 7. mail ja esimene lugemine toimus siin suures saalis 22. augustil. Vabariigi Valitsus otsustas 21. juunil 2018 oma istungil abipolitseiniku seaduse muutmise seaduse eelnõu toetada tingimusel, et arvestatakse kõiki Siseministeeriumi arvamuses esitatud märkusi ja ettepanekuid.
Õiguskomisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamist kolmel istungil: 23. oktoobril, 15. novembril ja 19. novembril. Kuna muudatusettepanekute tabel on teil kõigil olemas, siis ma ei hakka ettepanekuid mitte ükshaaval läbi käima, vaid teen kolm kokkuvõtlikku esiletõstet selle kohta, mida need muudatusettepanekud käsitlevad. Esiteks, muudatustega likvideeritakse paljud lüngad, mis on jäänud aastast 2010, kui abipolitseiniku seadus vastu võeti. Teiseks, erivahendite kasutamise ühtlustamine ehk ka teiste relvaliikide kasutamise koolituste võimalus, kui need relvad on politseis kasutuses. Näiteks on taser politseis kasutuses, kuid seda pole lihtsalt kehtivas seaduses kirjas. Seega antakse abipolitseinikele võimalus saada koolitust taseri kasutamisel samal alusel nagu tulirelva puhul. Kolmandaks, muudatusega ühtlustatakse üleüldse abipolitseinike kaasamist politseisse. Näiteks, vormide küsimus. Abipolitseinik hakkab kandma politsei ametiriietust, millel on eritunnused, nii et on arusaadav, et tegu on abipolitseinikuga.
Eriline tänu selle eest, et need 22 ettepanekut õiguskomisjonis konsensuslikult heaks kiideti, Jaak Madisonile, siseminister Andres Anveltile ja veel Veiko Kommusaarele. Me suutsime need debatid ära pidada, kokkuleppe saavutada ja teha järgmised otsused: teeme ettepaneku teine lugemine lõpetada ja saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lugemine lõpetatakse, ning viia siis läbi eelnõu lõpphääletus. Sellised olid õiguskomisjonis tehtud konsensuslikud menetlusotsused. Suur tänu!

14:51 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale palun! Küsimusi ei ole. Aitäh, Jaanus Karilaid! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Vaatame läbi muudatusettepanekute tabeli. Muudatusettepanekuid on 23. Komisjoni ettepanekud, nagu te teate, on leidnud toetust. Esimene on komisjoni ettepanek, teine ettepanek on õiguskomisjoni esitatud, kolmas on õiguskomisjoni esitatud, neljas on õiguskomisjoni esitatud, viies on õiguskomisjoni esitatud, kuues on õiguskomisjoni esitatud, seitsmes on õiguskomisjoni esitatud, kaheksas on õiguskomisjoni ettepanek, üheksas on õiguskomisjoni ettepanek, kümnes on õiguskomisjoni ettepanek, 11. ettepanek on õiguskomisjonilt, loomulikult arvestatud, 12. ettepanek on õiguskomisjonilt, 13. ettepanek on õiguskomisjonilt, 14. ettepaneku autor on Jaak Madison, õiguskomisjon on jätnud arvestamata, 15. ettepanek on õiguskomisjonilt, 16. ettepanek on õiguskomisjonilt, 17. ettepanek on õiguskomisjonilt, 18. ettepanek on õiguskomisjonilt, 19. ettepanek on õiguskomisjonilt, 20. ettepanek on õiguskomisjonilt, 21. ettepanek on õiguskomisjonilt, 22. ettepanek on õiguskomisjonilt ja 23. ettepanek on õiguskomisjonilt. Aitäh! Eelnõu 631 teine lugemine on lõpetatud.

---

11. 14:53 Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu (679 SE) teine lugemine

14:53 Esimees Eiki Nestor

11. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 teine lugemine. Põhiseaduskomisjoni ettekandja on komisjoni esimees Marko Pomerants. Palun!

14:54 Marko Pomerants

Tere päevast! Seda eelnõu, küll teise numbriga, olete te siin juba saanud menetleda, see toimus kevadel ja siis valitsus otsustas selle eelnõu menetlusest tagasi võtta. Aga see eelnõu, küll uue numbriga, jõudis meie kätte uuesti menetlemiseks ja ma pean ütlema, et tegutsetud on selle kallal kõvasti. Tegelikult tuleb koos vaadata kahte eelnõu, üks on eelnõu 679, mis on isikuandmete kaitse seaduse eelnõu, ja siis on veel eelnõu 650, mis on isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu, millega ma tulen õige pea siia teie ette. Nii et üks eelnõu ees ja teine järel ja nii nad peaksid ka menetletud saama. Tõepoolest, ma ei hakka neid kuupäevi teile ette lugema, aga vähemasti seitsmel korral oleme me selle eelnõuga tööd teinud. Peab tunnistama, et oleme jõudnud ka muudatusettepanekuteni. Need muudatusettepanekud algatas põhiseaduskomisjon ja need ma käin hästi lühidalt lihtsalt üle. Esimene muudatusettepanek puudutab andmesubjekti nõusolekut ja tema pärijate nõusolekut ning selle perioodi pikkust juhul, kui andmesubjekt on surnud. See initsiatiiv on tulnud sellest saalist väljastpoolt, võiks öelda, et selle taga on olnud Tarmo Vahter, Eesti Ekspressi ajakirjanik. Ma ütlen nüüd, et oleks need raamatud ka olla, sellel lihtsal põhjusel, et isikute ring, kelle andmeid saab töödelda, selle seaduseelnõu seadusena jõustumisel laieneb. Olemasolevas õiguses on olukord reguleeritud järgmiselt. Andmesubjekti nõusolek kehtib andmesubjekti eluajal ja 30 aastat pärast andmesubjekti surma, kui andmesubjekt ei ole otsustanud teisiti. Kui andmesubjekt on surnud alaealisena, siis kehtib tema nõusolek 60 aastat pärast andmesubjekti surma. Pärast andmesubjekti surma on tema isikuandmete töötlemine lubatud andmesubjekti pärija nõusolekul, välja arvatud juhul, kui andmesubjekti surmast on möödunud 30 aastat ja alaealiselt surnud andmesubjekti surmast on möödunud 60 aastat ja on ka kolmas variant, et isikuandmete töötlemine toimub muul õiguslikul alusel. Meie pakutav olukord on järgmine, et kümme aastat ja andmesubjekti eluajal nagunii, aga pärast surma on õigused pärijatel ja peale seda on siis võimalik isikuandmeid kasutada. Alaealise puhul oleks siis aeg 20 aastat ehk kindlasti läheb see ring laiemaks. Miks me otsustasime, et 10 aastat on 30 aastast parem või miks see peaks 10 aastat olema? Me leidsime sellise ratsionaalse lähenemise, et 10 aastat peaks olema see aeg peale isiku surma, kui pärijad peaksid olema omavahel selgeks saanud, kuidas andmesubjekti õigustega käituda, ja edasi saab ka avalikkus osa nende suurte isikute, eeldatavalt, elust. Komisjon otsustas seda muudatust toetada.

Teine muudatusettepanek on ka n-ö väljastpoolt tulnud ettepanek, mille sisu on järgmine. Me laiendasime natukene aluseid. "Võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete edastamine kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt on lubatud andmesubjekti krediidivõimelisuse hindamise eesmärgil (Mõistetav. Olemasolev tekst. – M. P.) või muul samasugusel eesmärgil (See on siis see uuendus või lisandus. – M. P.) ning üksnes juhul, kui vastutav või volitatud töötleja on kontrollinud edastatavate andmete õigsust ja õiguslikku alust isikuandmete edastamiseks ning on registreerinud andmeedastuse." Miks selline muudatusettepanek on mõistlik ja vajalik? See peaks olema Eestis n-ö täiendavaks abimeheks tervete majandussuhete toimimisele. Enne seda, kui kellegagi mingisugusesse majanduslikku partnerlussuhtesse astuda, saab siiski tema krediidivõimelisuse kohta andmeid küsida ja need edastatakse.

Veel üks – see ei ole kooseluseadus, härra Ligi – muudatusettepanek, see on kolmas ettepanek. Nüüd kuulake tähelepanelikult, et teil ei läheks jällegi, kuidas öelda, pilt eest ära. Paragrahv 11 "Isikuandmete töötlemine avalikus kohas". Nii, hästi rahulikult loen: "Kui seadus ei sätesta teisiti, asendab avalikus kohas toimuva heli- või pildimaterjalina jäädvustamise puhul avalikustamise eesmärgil andmesubjekti nõusolekut tema teavitamine sellises vormis, mis võimaldab tal heli- või pildimaterjali jäädvustamise faktist aru saada ja enda jäädvustamist soovi korral vältida. Teavitamiskohustus ei kehti avalike ürituste puhul, mille avalikustamise eesmärgil jäädvustamist võib mõistlikult eeldada." Kõlas nagu päris õudselt, aga nüüd ma püüan selle teile lahti seletada. See tähendab selliseid juhtumeid, kui avalikus ruumis on kiri, et teid, ma ei tea, kas filmitakse või fotografeeritakse. See kiri peab olema nähtaval sellise distantsi pealt või sellisel kohal, et sul on võimalik mitte kaamerasse jalutada, teisisõnu, mõttetu on selline kiri, kui sa vaatad kaamerasse ja loed imestunud silmadega seda kirja. Kui sa ei taha avalikkuse tähelepanu, siis võid kõrvale minna, aga kui sa lähed pidusse ja oled avalikus kohas, siis võid eeldada, et võid jääda

mõne salvestise peale.
Neljas muudatusettepanek on tehniline ja viies muudatusettepanek puudutab selle seaduse jõustumist. See muudatusettepanek on analoogne selle ettepanekuga, mis on tehtud ka isikuandmete rakendamise seaduse eelnõu kohta. Jõustumistähtajaks pakume 2019. aasta 15. jaanuari. Miks 15. jaanuar? Põhjus on selles, et kui see oleks näiteks 1. jaanuar, siis kindlasti jääks peale seaduse vastuvõtmist ka presidendil vähe aega sellega tegeleda. Seda ühelt poolt. Teiselt poolt, miks see ei võiks olla näiteks 1. veebruar? Aga andmekaitse üldmäärus on kehtinud juba kevadest saadik, nii et see seadus tuleks jõustada nii vara kui võimalik. Miks veel on sellise kuupäeva fikseerimine oluline? Selleks on ka kolmas põhjus. Meie mitmes komisjonis menetletakse praegu seaduseelnõusid, mis haakuvad isikuandmete kaitse seadusega või isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seadusega. Kõigil peaks olema selge pilt, millised sätted millal jõustuvad. Me olemegi kahel juhtumil juba teinud seda, et menetluses olevatest, kuid veel mitte nii kaugele jõudnud seadustest toonud need muudatused siia seadusesse, ja loome seeläbi õigusselgust.
Mis puudutab punkti, millest kevadel möll lahti läks, et kas ajakirjandus saab töödelda isikuandmeid ainult siis, kui on tegemist ülekaaluka huviga või avaliku huviga, siis ma ütlen, et eelnõu tekst on selles kohas täpselt samasugune nagu siis, kui see eelnõu laekus Riigikogu menetlusse, mingeid muudatusi siin ei ole. Jällegi ma ütlen, et kui homme lehed ei ilmu, siis vähemalt isikuandmete kaitse seaduse taga see ei ole. Põhiseaduskomisjoni ettepanek on loomulikult eelnõu teine lugemine lõpetada ja liikuda lõpphääletusele poole. Aitäh!

15:03 Aseesimees Enn Eesmaa
Järgmine samm selleks on küsimuste voor. Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, auväärt ettekandja! Avan läbirääkimised. Kuna tegemist on teise lugemisega, siis on kõigil Riigikogu liikmetel võimalik läbi rääkida. Seda soovi ei ole. Eelnõu 679 kohta on esitatud viis muudatusettepanekut, vaatame nad üheskoos läbi. Kõik muudatusettepanekud on esitatud põhiseaduskomisjonis ja otsus on üks: arvestada täielikult. Ent ometi: esimene muudatusettepanek, teine, kolmas, neljas ja viies muudatusettepanek, samuti põhiseaduskomisjonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Oleme eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 679 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

12. 15:04 Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (650 SE) teine lugemine

15:04 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu 650 teine lugemine. Palun, põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants, mikrofon on sinu!

15:04 Marko Pomerants
Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Selle eelnõu puhul ma ütleks nii, nagu on öelnud emb-kumb klassikutest, kas Ivan Orav või Herbert Ving Kokaviidikalt: "Oh õudu!" Tegemist on nimelt olukorraga, kus enam kui sadat valdkonnaseadust muudetakse seoses andmekaitseseaduses tehtud muudatustega. Ma pean ütlema, et need muudatusettepanekud jagunevad eri kategooriatesse. Eks siin ole sellist tuunimist ja ilutsemist, see puudutab ennekõike tervishoiuteenuste korraldamise seadust, kus on ikka sellist viimast lihvimist, ja kui nüüd ka ei suudeta isikuandmeid töödelda, siis mina ei tea, mis seal veel puudu on. Me oleme jõudnud näiteks olukorda, kus on kirjeldatud ka see, millistel juhtudel arstid ja meditsiinitöötajad võivad ennetuse eesmärgil isikuandmeid töödelda. Aga terve joru muudatusettepanekuid on jälle omakorda sellised, mis olid olemas algses eelnõus, kus eelnõu algataja sättis igasuguseid piiranguid, ennekõike jälle ajakirjandusele. See puudutas kas kohtumenetlust või registritele juurdepääsu sisulises mõttes ja ka päringutasude tõstmisega seoses. Nii ongi lihtsustatult öeldes tulemuseks see, et terve rida muudatusettepanekuid taastavad kehtiva õiguse ehk neid piiranguid ei teki.
Nüüd veel ühest muudatusettepanekust, see on muudatusettepanek nr 10. Ma püüan seda hästi lihtsustatult edasi anda. Selle muudatusettepaneku oleme loomulikult jälle meie põhiseaduskomisjonis esitanud. Sellega jäetakse eelnõust välja paragrahvid või muudetakse paragrahve, mis käsitlevad

massandmete töötlemist. See puudutab mitmeid seadusi: isikut tõendavate dokumentide seadust, julgeolekuasutuste seadust ja ka Kaitseväe korralduse seadust. Ma tahan öelda, et see, kui mõiste "massandmete töötlemine" jääb seadusest edaspidi välja, ei tähenda seda, et sisuliselt ei võiks edaspidi töödelda massandmeid ehk töödelda korraga enam kui ühe isiku andmeid. Põhjus, miks see mõiste välja jäi, on lihtsalt see, et selle mõiste sisu ei ole suudetud määratleda ja tänaseks pole selgeks tehtud, kus on piir massandmete ja üksikpäringu vahel. Nii et ametkonnad, kes peavad seisma meie riigi julgeoleku eest, saavad oma tööd senisel kujul edasi teha.
Siis oleme toonud siia rea muudatusettepanekuid, alates 15. muudatusettepanekust, mis puudutavad taustakontrolli isiku usaldusväärsuse tuvastamisel. Miks me seda tegime? Teatavasti on õhus kumu, et ükskord jõuab aega, kui usaldusväärsuse kontrolli seaduse eelnõu jõuab Riigikogu menetlusse, aga väga selge ei ole, mis numbriga Riigikogu koosseis siis töötab. Seetõttu oleme jällegi igapäevase töö tegemiseks, meie julgeoleku tagamiseks siin teile muudatused ette pannud.
Enamik muudatusi ongi põhiseaduskomisjoni enda formeeritud. Riigikogu liige Barbi Pilvre on ka kasutanud oma võimalust saadikuna muudatusettepanekuid teha, aga need on enamikus sisuliselt arvestatud põhiseaduskomisjoni enda ettepanekutes.
Veel on võib-olla üks märgiline mure. See puudutab liiklusregistrist isikuandmete saamist olukorras, kus autod on kusagil ees, nad on ummistanud sissepääsud. Ka siin jääb jõusse kehtiv õigus. See isikuandmete kaitse õiguse riive on tasakaalustatud ja selle avaliku huvi rahuldamine on põhjendatud, selleks et teenistused saaks tööd teha ja neil takistusi ei oleks.
Muudatusettepanekute arv on suur, sellest oli juba juttu. Tõesti, mõned nendest on ka lihtsalt kontekstis ilutsemine, aga me jõudsime kokku 63 ettepanekuni. Viimane neist on jällegi seesama jõustumise ettepanek. Kui me nüüd riburada mööda läheme ja teise lugemise lõpetame, siis tuleb kõigepealt isikuandmete kaitse seadus vastu võtta ja siis ka rakendusseadus vastu võtta. Jõustumise ajaks mõtlesime samuti panna 15. jaanuari 2019. Oli tegemist! Komisjoni ettepanek on teine lugemine lõpetada. Aitäh!

15:10 Aseesimees Enn Eesmaa

Enne läbirääkimisi on küsimuste voor. Külliki Kübarsepp, palun!

15:11 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea komisjoni esimees! Sa tõid siin näite isikuandmete töötlemise kohta pärast andmesubjekti surma, et eeldus ja ootus on see, et kümne aasta jooksul peaksid pärijad need küsimused lahendama. Kas te nii eelmise kui ka praeguse seaduse puhul arutasite seda, kuidas need lähimad pärijad saaksid hõlpsamini seda informatsiooni, mis on seotud pärimisega? Minu ideaalnägemus on see, et kas või portaalis eesti.ee oleks kõik kirjas, mis seda puudutab ja mis on need asjad, mille kohta pärijad peavad otsuse tegema. Täna on selline tunne, et ei notaril ega kellelgi ei ole tervikpilti (seda ka haldusreformi tõttu), kes mida üldse menetleb ja kuhu peab pöörduma. Ma lähtun siin oma isiklikus elus sellel suvel toimunust.

15:12 Marko Pomerants

Pärimisõigust eraldi me selle seaduseelnõu menetlemise raames ei käsitlenud ja siin muudatusi esile ei kutsunud. Lihtsalt kasutan võimalust öelda, et oli ju veel muudatusettepanekuid, näiteks ettepanek Eesti Haiglate Liidult, mis puudutas säilikute säilitamise tähtaega, ja siin me jäime eelnõu sõnastuse juurde. Põhjus on väga lihtne: arvestades koosmõju teiste seadustega ei olnud meil piisavat kindlust ja selgust, et haiglate liidu pakutud säilitamistähtaegade lühendamine oleks mõistlik. Kui selline debatt haiglate liidu ja Sotsiaalministeeriumi vahel läbi viiakse ja jõutakse mingisugusele teisele arusaamale – digitaliseerimine viib elu edasi –, ju siis need muudatused tulevad, aga praegu jäi see meil tegemata.

15:13 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi rohkem ei ole. Avan läbirääkimised. Soovi ei ole. Eelnõu kohta on esitatud 63 muudatusettepanekut, vaatame need ükshaaval läbi. Etteöeldult on need kõik kas arvestatud või arvestatud sisuliselt, kuid siiski. Esimese muudatusettepaneku on esitanud põhiseaduskomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Nii ka 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14. ja 15. muudatusettepanek. 16. muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Barbi Pilvre, juhtivkomisjoni otsus on arvestada sisuliselt. 17. muudatusettepaneku on esitanud põhiseaduskomisjon

ning juhtivkomisjon, milleks on samuti põhiseaduskomisjon, on arvestanud seda täielikult. Nii on ka 18. muudatusettepanekuga ning 19., 20., 21. ja 22. muudatusettepanekuga. 23. muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Barbi Pilvre ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada sisuliselt.
24. muudatusettepaneku on jälle esitanud põhiseaduskomisjon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Samalaadsed on ka 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39. ja 40. muudatusettepanek. 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49. ja 50. muudatusettepaneku on esitanud samuti põhiseaduskomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Nii on ka 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59. ja 60. muudatusettepaneku puhul, mille samuti on esitanud põhiseaduskomisjon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Sama seis on 61. muudatusettepanekuga. 62. ja ka 63. muudatusettepaneku on esitanud põhiseaduskomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Eelnõu 650 kohta esitatud muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

13. 15:16 Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (698 SE) teine lugemine

15:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 698 teine lugemine. Ettekandjaks palun kõnetooli sotsiaalkomisjoni liikme Raivo Põldaru.

15:17 Raivo Põldaru
Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Nimetatud seaduseelnõu näeb ette ravikindlustamata isikute ravi rahastamise üleandmise haigekassale. Selle esimene lugemine toimus 17. oktoobril siin saalis. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks Riigikogu liikmed ja fraktsioonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Komisjon arutas eelnõu kolmel istungil, need toimusid 8., 12. ja 19. novembril.
Esimesel istungil toimus eelnõu kohta esitatud arvamuste ja Sotsiaalministeeriumi kirjas tehtud ettepanekute arutelu. Sotsiaalministeeriumi soov oli luua selles seaduses Terviseametile võimalus pääseda oma tehtava kontrolli käigus ligi inimeste isikuandmetele. Komisjon arutas seda väga pikalt kahel koosolekul ning peale konsulteerimist Andmekaitse Inspektsiooni ja Justiitsministeeriumiga võeti 12. novembril vastu otsus, et nimetatud ettepanekut ei toetata.
Edasi vaadati läbi Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudi ettepanek, mis nägi ette ka ravikindlustamata isikutele n-ö sõeluuringute tagamist. Ka seda ettepanekut ei toetatud, tuginedes Sotsiaalministeeriumi esindajatelt saadud seletustele.
Tutvuti ka Eesti Arstide Liidu pöördumisega ja seal tehtud ettepanekuga, kuid sotsiaalkomisjon ei pidanud vajalikuks nimetatud muudatusettepanekut esitada. Märgiti, et haigekassal on vaja edaspidi selle ülesandega toime tulla. Eelnõusse jäi sisse muudatusettepanek, mille alusel jätkub perearstide rahastamine, kuid see korraldatakse veidikene ümber, kogu perearsti asendamise süsteem tuuakse haigekassa juurde. Sisse jäi ka teine muudatusettepanek, mis jättis eelnõust välja sõnad "surnud isik". Komisjon tegi 12. novembril ka menetluslikud otsused. Otsustati teha ettepanek saata eelnõu täiskogu päevakorda 21. novembriks ja tehti ettepanek lõpetada teine lugemine. Samas tehti ka ettepanek kolmanda lugemise tähtaja kohta, see oleks siis 5. detsembril. 19. novembri koosolekul kiideti nimetatud menetluslikud otsused heaks.

15:20 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja, suur aitäh! Teile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 698 kohta on esitatud kaks muudatusettepanekut, vaatame nad üheskoos läbi. Mõlemad on esitanud sotsiaalkomisjon ja otsus on arvestada täielikult. Esimene muudatusettepanek ja teine muudatusettepanek, arvestatud täielikult. Eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 698 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

14. 15:21 Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (626 SE) teine lugemine

15:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 626 teine lugemine. Palun kõnetooli sotsiaalkomisjoni liikme Liina Kersna. Palun!

15:21 Liina Kersna
Hea istungi juhataja! Austatud kolleegid! Annan teile ülevaate, kuidas on läinud sotsiaalkomisjonis eelnõu 626 ehk tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu vahepealne menetlemine. Teile meeldetuletuseks ütlen, et eelnõuga kavandatakse arsti, hambaarsti, õe ja ämmaemanda kvalifikatsiooninõuete tõhusamat kontrolli, kui inimene on omandanud kvalifikatsiooni väljaspool Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriike või Šveitsi. Teiseks soovitakse eelnõus ravikindlustuse seaduse muudatusega tagada ravikindlustuskaitse kõigile arst-residentidele, sõltumata nende töölepingu kestusest. Nagu te võite arvata, siis eelkõige oleme seda eelnõu menetledes keskendunud esimesele eesmärgile.
Eelnõu esimene lugemine toimus s.a 9. mail ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli 23. mail, esitas ühe muudatusettepaneku Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Sotsiaalkomisjon arutas seda eelnõu pärast esimest lugemist kokku kaheksal korral: 17. ja 31. mail, 4. juunil, 24. septembril ning 5., 12., 13. ja 19. novembril. Me küsisime eelnõu kohta ettepanekuid Eesti Arstide Liidult, Eesti Haiglate Liidult, Eesti Hambaarstide Liidult, Eesti Kiirabi Liidult, Eesti Patsientide Esindusühingult, Eesti Radioloogia Ühingult, Eesti Õdede Liidult, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolilt, Tartu Tervishoiu Kõrgkoolilt, Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonnalt, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuselt ning eriarstide ja erihambaarstide erialakomisjonide põhirühmade koosseisuvälistelt nõunikelt Toomas Sillakivilt, Vallo Volkelt, Sergei Nazarenkolt, Taavo Seedrelt ja Andres Lehtmetsalt. Kirjalikud seisukohad või ettepanekud esitasid meile Eesti Arstide Liit, Eesti Haiglate Liit, Eesti Õdede Liit, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool ning Eesti Plastika- ja Rekonstruktiivkirurgia Selts. Põhiliselt toimusid arutelud arstide liidu ja haiglate liidu ettepanekute üle. Arstide liidu ettepanek ütles selgelt, et enne kolmandatest riikidest tulnud arsti või ka õe tööpraktikale suunamist peaks olema olemas tõend, mis kinnitaks inimese eesti keele oskust. Ka haiglate liit tegi oma ettepaneku. Kui esialgses eelnõus oli ette pandud, et riik kompenseerib kolmandatest riikidest tulnud arstide praktika juhendaja tasu, siis haiglate liit arvas, et need arstid võiks võrdsustada arst-residentidega ja maksta neile ka arst-residentide tasu.
Arutelude tulemusel moodustas sotsiaalkomisjon kokku kaheksa muudatusettepanekut. Ma lühidalt räägin nendest. Esimene muudatusettepanek on seotud juba eelnevalt Marko Pomerantsi tutvustatud eelnõuga 650, millega muudetakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse samu paragrahve, mida muudetakse ka meie eelnõus. See muudatusettepanek on esitatud selleks, et paralleelselt menetluses olevad eelnõud oleksid omavahel kooskõlas.
Muudatusettepanek nr 2. Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli ja Sotsiaalministeeriumi ettepanekul on seaduses välja toodud nende tervishoiukõrgkoolide nimetused, kes vastutavad selle eest, kui siia tahavad tööle tulla õed kolmandatest riikidest. See ei ole tavapärane praktika, et seaduses tuuakse välja asutuste nimetused, aga meie otsustasime toetada Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli ja Sotsiaalministeeriumi ettepanekut. Kuna see seadus põhineb suuresti usaldusel ja sellel, et me tahame, et kolmandatest riikidest tulnud arstide ja õdede kvalifikatsioon oleks Eestis ettenähtud normidega kooskõlas ja et nende teadmisi kontrollitaks pädevalt, otsustasime, et selles eelnõus on vaja tuua kõrgkoolide nimetused täpselt välja.
Kolmas muudatusettepanek puudutab kaudselt arstide liidu ettepanekut, kus nõuti, et vastavuseksamile minejal peab olema eesti keele oskus. Meie tegime muudatusettepaneku, et nii tööpraktika kui ka teooriaeksami peab tegema eesti keeles. See tähendab, et me ei nõua eesti keele oskamise tõendit, aga inimene, kes läheb tööpraktikale, peab tööpraktika lõppedes suutma komisjonile tõendada, et ta oskab eesti keelt. See tähendab, et temaga vesteldakse selle tööpraktika tulemustest eesti keeles. Esialgses eelnõus oli juba ette pandud, et teooriaeksam peab olema eesti keeles, nüüd me ütleme, et nii teooria kui ka tööpraktika peavad olema eesti keeles.
Neljas muudatusettepanek. Me tulime vastu haiglate liidule ja arutelude käigus jõudsime kokkuleppele,

et kolmandatest riikidest tulnud arste peaks käsitlema samamoodi nagu arst-residente. Sotsiaalministeeriumi eelarvest makstakse neile arstidele tööpraktika ajal Eesti keskmist palka ja selle pärast ei pea muretsema tööpraktika baashaiglad, vaid seda teeb Sotsiaalministeerium.
Viies muudatusettepanek oli Vabaerakonna ettepanek, mis puudutas ka eesti keele oskuse nõuet. Seda me otsustasime sisuliselt toetada, kolmanda muudatusettepanekuga me selle probleemi lahendasime.
Kuues ja seitsmes muudatusettepanek puudutavad seda, kui mitu korda saab arst või õde neid eksameid teha. Kui isik ei soorita tööpraktikat esimest korda, st ei läbi tööpraktika hindamist, mis, ma tuletan meelde, toimub eesti keeles, võib ta esitada uue taotluse kogu protsessi alustamiseks ehk kvalifikatsiooni hindamiseks kuue kuu pärast. Kui isik ka teist korda ei soorita tööpraktikat, võib Terviseamet keelduda kvalifikatsiooni uuesti hindamisest või anda ka võimaluse siiski uuesti tööpraktikale minna. Kui isik ei soorita teooriaeksamit esimest korda, saab ta seda uuesti teha 6–12 kuu pärast. Kui isik ka siis ei soorita teooriaeksamit positiivse tulemusega, võib ta esitada uue taotluse kvalifikatsiooni hindamiseks, mis tähendab, et kogu protsess algab otsast peale. Seda me toetasime ka konsensuslikult.
Muudatusettepanek nr 8 ei puuduta selle eelnõu põhiteemat. Sotsiaalministeeriumi ettepanekul laiendatakse arstide lähtetoetuse saajate ringi. Sotsiaalministeeriumi selgituse kohaselt annab muudatus võimaluse taotleda lähtetoetust laiemalt. Näiteks tekib õigus taotleda eriarsti lähtetoetust Viljandi Haigla psühhiaatritel, kellel see õigus seni on puudunud, kuna psühhiaatriateenus ei ole üldhaigla jaoks kohustuslikult osutatav teenus. Seda ettepanekut toetas sotsiaalkomisjon ka konsensuslikult.
Muudatusettepanek nr 9 puudutab seaduse jõustumise tähtaegu. Meie ettepanek on, et lähtetoetuse maksmisega ning residentide ravikindlustusega seotud punktid jõustuksid tuleva aasta 1. jaanuarist ja kogu see osa eelnõust, mis puudutab kolmandas riigis hariduse omandanud tervishoiutöötajatega seotud muudatusi, jõustuks järgmise aasta 1. septembrist.
Menetluslikud otsused: kui teine lugemine lõpetatakse, siis teeb komisjon ettepaneku saata eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda kolmandaks lugemiseks 5. detsembriks. Aitäh!

15:31 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, kui on kõnesoove. Eelnõu kohta on esitatud üheksa muudatusettepanekut, vaatame nad üheskoos läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Sama on ka teise muudatusettepaneku puhul ning kolmanda ja neljanda muudatusettepaneku puhul. Viienda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada sisuliselt. Kuuenda muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjoni otsus arvestada täielikult, ka seitsmenda, kaheksanda ja üheksanda muudatusettepaneku puhul on juhtivkomisjon otsus sama: arvestada täielikult. Oleme eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 626 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

15. 15:32 Sotsiaalhoolekande seaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu (657 SE) teine lugemine

15:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Sotsiaalkomisjoni algatatud sotsiaalhoolekande seaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu 657 teine lugemine. Palun kõnetooli sotsiaalkomisjoni liikme Tiina Kangro. Palun!

15:33 Tiina Kangro
Lugupeetud Riigikogu! Tuletan kõigepealt väga lühidalt meelde, millega on eelnõu nr 657 puhul tegemist. See eelnõu algatati 11. juunil 2018 ja esimene lugemine siin saalis oli 18. ja 19. septembril. Eelnõu sisu on laias laastus öelduna see, et lihtsustatakse inimeste võimalust saada erihoolekandeteenust, mis seni on möödanikust tulenevalt toimunud nii, et psühhiaatrid on pidanud välja andma tõendeid, mille sisukus on tänapäeval seatud kahtluse alla, kuna psühhiaatrid ei ole kõige õigemad inimesed otsustama selle üle, missugust sotsiaalteenust psüühikahäirega või vaimupuudega inimene vajab. Teine moment, mis tingis selle eelnõu algatamise, oli see, et erihoolekande

ümberkorraldamise käigus on tekkinud kontingent inimesi, kes on olnud juba pikki-pikki aastaid erihooldekodude elanikud, nad on suunatud sinna enne aastat 2001, aga nüüd, kui nad on jõudnud vanaduspensioniikka või selle lähedale, on erihoolekande ümberkorraldamise käigus selgunud, et nad ei peaks elama erihooldekodus või saama erihoolekandeteenust, mis on tavalisest hoolekandest ju teatavasti kallim. Kuna need inimesed enne 2001. aastat, kui nad suunati erihooldekodudesse, said ka sissekirjutuse vastavasse hoolekandeasutusse või tänapäevaselt öelduna vähemalt kohaliku omavalitsuse piirkonda, siis nüüd tekib olukord, kus ümberkorralduste käigus need inimesed nagu hinnatakse ümber ja suunatakse tavalisse hoolekandesse. Siis tekib kohalikul omavalitsusel sotsiaalhoolekande seaduse järgi kohustus korraldada nende hooldamist ja selle eest ka tasuda, kuid siiani on need inimesed saanud erihoolekandeteenust ja olnud riiklikul rahastusel. Selle eelnõuga reguleeritakse olukorda nii, et nende inimeste eest tasub jätkuvalt riik Sotsiaalkindlustusameti kaudu, isegi kui nad jätkavad oma elu tavalises hooldekodus.
Kahe lugemise vahel olid meil seoses muudatusettepanekutega ja läbirääkimistega asjaosaliste ühingute ja muude esindajatega päris põhjalikud ja pikad arutelud, mida ma väga lühidalt enne tähtsamat teemat ehk riigieelarve arutelu püüan selgitada. Me arutasime neid teemasid sotsiaalkomisjonis kolmel korral: 12., 13. ja 19. novembril. Arutelud olid kohati väga põhjalikud, mille üle mul isiklikult on väga hea meel, see teema sai tegelikult isegi laiema sissevaate, kui on eelnõus. See omakorda tähendas seda, et osa muudatusettepanekute, kaasa arvatud siinkõneleja tehtud ettepanekute tulemus oli see, et me võtsime eelnõust mõned punktid isegi välja ja konstateerisime siis Sotsiaalministeeriumi ja Sotsiaalkindlustusametiga ühiselt, et on mõned olulised teemad, mida me väga kiiresti seaduses praegu rahuldaval kujul formuleerida ei saagi ja nendega tuleb edasi töötada. Need puudutasid valdkonna terminoloogiat ja veel mõnda natuke keerulisemat küsimust, mis on seotud sellega, kuidas erihoolekannet korraldada nii, et ta oleks riikliku rahastuse mõttes optimaalne ning selle teenuse vajajatele ja nende perekondadele kõige paremini ja paindlikumalt korraldatud.
Nüüd ma nimetan mõningaid punkte, mida me arutasime. Ma päris detailidesse ei lähe, sest see läheks liiga pikaks ja te saate vajadusel nende kohta küsida minu käest, kui on huvi, ja kui mitte täna, siis kas või mõnel teisel hetkel. Aga muudatusettepanekud või korrektiivid, mida me eelnõus tänaseks päevaks oleme teinud, on võimalik jagada plokkidesse.
Esimene, väga konkreetne ja tehniline plokk on järgmine. Hindamine, et saada teada, missugust teenust mingi erihoolekandeteenuse saaja täpsemalt vajab – varem tehti seda psühhiaatrite või rehabilitatsioonimeeskondade ettepanekul –, läheb üle Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldajate kätte. Meil oli algul plaan eelnõu jõustada 1. jaanuarist, aga Sotsiaalkindlustusamet, nii nagu meil on juba tavaks saanud, ütles, et kuna infosüsteemid ei tule järele, siis nad paluvad lükata jõustumise edasi 1. aprillile. Paraku ei jäänud muud üle kui selle ettepanekuga nõustuda, sest kui infosüsteem ei saa valmis, siis ta ei saa valmis. See on kahetsusväärne olukord, aga ilmselt ja kardetavasti jätkub see veel mõnda aega. Meil oli ka küsimus, missugune on tõenäosus, et 1. aprilliks see kõik siiski valmis saab, et võib-olla lükkame edasi juba 1. juulile, aga praegu on meil nii Sotsiaalministeeriumi kui ka Sotsiaalkindlustusameti sõna selle peale, et märtsi jooksul hakkab süsteem võimaldama juhtumikorraldajatel seda tööd Sotsiaalkindlustusametis teha. See oli selline tehnilist laadi muudatus, mis on tehtud.
Nüüd teine temaatika, mida me arutasime teenuseosutajatega, kes ettepanekuid tegid. Näiteks olid AS Hoolekandeteenused ja Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoda esitanud soovid lihtsustada nende tööd. Paraku, ütlen ette, põhjaliku arutelu järel sotsiaalkomisjon ega ka Sotsiaalministeerium ja Sotsiaalkindlustusamet nende ettepanekutega ei nõustunud. Näiteks oleks AS Hoolekandeteenused soovinud lihtsustada protseduuri, kuidas toimub kohtumääruse alusel kinnisesse hoolekandeasutusse suunatud inimeste puhul nende omaosaluse kinnipidamine. Nende probleem on see, et väga tülikas on nende hoolealustega lepinguid vormistada ja saada kätte seda vabatahtlikku omaosalust, mis tuleb nende töövõimetuspensionist või töövõimetoetusest. Me siiski ei pidanud piisavaks argumendiks seda, et see on tülikas. On selge, et nende ettepanek oleks nagu automaatselt, juba teenuse määramisega seoses võtnud nende inimeste sissetulekust, mida Sotsiaalkindlustusamet või töötukassa neile iga kuu maksab, maha selle omaosaluse osa ja suunanud selle teenuseosutajale. Sellega ei saanud me olla nõus sellel põhjusel, et erihoolekandeteenust saavad ka sellised inimesed, kellel on muid kohustusi, neil on näiteks kusagil lapsed või muud sugulased, kellele nad maksavad elatist, või on neil võib-olla enne teenuse saamist jäänud mingisugused võlad. Me peame ikkagi vaatama, et oleks arvestatud kõiki kohustusi, mis on nende õlgadel, seetõttu ei saanud me sellele soovile vastu tulla.

Teine teema, mida me arutasime, oli sotsiaalasutuste juhtide nõukoja ettepanek. Seaduses on nõue, et kui inimene liigub ühest sotsiaalasutusest teise, peab sotsiaalasutus andma inimesega uude asutusse või uuele teenuseosutajale kaasa informatsiooni tema tegevusvõime, vajaduste ja eripärade kohta. See tähendab sellist isikustatud suhet. Asutuste juhid olid seda meelt, et see on väga koormav. Nad leidsid, et kuivõrd Sotsiaalkindlustusametil on olemas ka mingid aruanded, siis võiks Sotsiaalkindlustusamet ise seda infot levitada. Sellega me ka paraku nõustuda ei saanud, sest väga oluline on just see lähedane isiklik kontakt, et inimese kohta, kes vajab tuge, antaks informatsiooni siiski käest kätte, mitte nii, et info on kuskil riiulil mingisuguste paberite peal ja liigub siis teise asutusse, nii et oluline asi jääb võib-olla üldse kõrvale.
Kolmas grupp muudatusi, mis eelnõus tehti, olid pisikesed muudatused, mida Sotsiaalkindlustusameti, Riigikogu liikmete ja ka sotsiaalkomisjoni arvates oli vaja teha nendes tekstides ja selles valdkonnas, mida muudetakse. Need täpsustavad mõningaid punkte, et teenuseosutamine oleks loogilisem ja turvalisem. Ma võin tuua ühe näite. Erihoolekandeteenused on ka ajas muutunud. Varasemal ajal olid kogukonnas elamise teenuse puhul normid kümne hoolealuse peale, nii et kümne hoolealuse peale pidi olema vähemalt üks tegevusjuhendaja käepärast. Nüüd on reorganiseerimise käigus need perekodud või grupid jäänud sageli väiksemaks ja kui seaduses on öeldud, et kümne hoolealuse peale peab olema üks juhendaja, ning kui viis hoolealust elab ühes korteris ja viis teises ning neil on üks juhendaja, siis see tähendab, et ühtedega võib-olla juhendaja tegeleb, aga teistega ta tegelda ei jõua. Me täpsustasime seda muudatusettepanekuga, pannes "kümne" ette sõna "kuni". Need on sellised pisikesed nüansid. Ma kõiki neid praegu ette ei loe, sest need võivad olla natuke raskesti tabatavad inimestele, kes ei ole peensustega kursis, aga seletuskirjas on need kõik väga täpselt lahti seletatud.
Järgmine teemade grupp, mida me väga tõsiselt arutasime, oli seotud terminoloogiaga, nagu ma ka viitasin. Siinkõneleja tõstatas teema, et algse eelnõu muudatusettepanek nr 1, mis oli sündinud Sotsiaalministeeriumi soovil, nägi ette muuta seaduse terminoloogiat selliselt, et muudetaks praegu erihoolekande ühe sihtgrupi kohta kasutatavat väljendit. Sisulises mõttes on need vaimupuudega inimesed, aga juba pikki aastaid on sotsiaalhoolekande seaduses räägitud vaimse alaarenguga inimestest. Põhimõtteliselt ei ole see muutmine halb mõte, aga ma selgitan, kust pärineb see väljend "vaimse alaarenguga inimesed". See pärineb rahvusvahelisest haiguste klassifikatsioonist, kus just sellisel viisil on seda väljendatud. Sotsiaalministeerium tuli välja mõttega, et oleks viisakam, kui neid inimesi, kes kuuluvad ühte kahest erihoolekande sihtgrupist – on psüühikahäirega inimesed, psühhiaatriliste haigustega inimesed ja siis on need, keda rahvasuus nimetatakse vaimupuudega inimesteks –, neid vaimse alaarenguga inimesi hakataks nimetama intellektihäirega inimesteks. Selle põhjendus ministeeriumil oli, et see kõlab ikkagi paremini ja kui inimene on intellektihäirega, siis on tal võib-olla parem tuju. Mina isiklikult oma muudatusettepanekus selle terminoloogilise muudatuse vaidlustasin ja põhjendasin seda ka Eesti Keele Instituudist ja muudelt keelespetsialistidelt saadud selgitustega, ka eesti keele seletava sõnaraamatu kirjetega, kust tuleb selgelt välja, et sellist asja nagu intellektihäire tegelikult olla ei saa, sest intellekt ei saa häiruda. Häire on midagi ajutist, on nägemishäire, kuulmishäire või ka psüühikahäire. Kui on psüühikahäire, siis see tuleb ja läheb, seda ilmselt saab ravida, vaimupuude puhul on paraku tegemist sellega, et intellekt on saanud kahjustada, kas siis sünnist alates või elu jooksul mõne raske trauma või haigestumise tõttu. Aga sellist olukorda, et intellekt täna on ja homme ei ole ja ülehomme jälle on, nagu ei esine. Selle teema üle oli meil mitmel sotsiaalkomisjoni istungil väga pikki ja tuliseid vaidlusi, sest väga suur soov oli siiski muuta seda väljendit ilusamaks. Ma võin tuua ka näite, et eks meil ole varemgi sattunud seadustesse keelelisi apsakaid, aga ma isiklikult arvan, et me peaksime neid vältima nii palju kui võimalik. Viimane hea näide selle kohta on ju näiteks "puuduv töövõime". Nii suur soov oli meil mõni aasta tagasi vältida sõna "töövõimetus" või väljendit "töövõime langemine", et me tõime seadusesse sellise toreda värdnimetuse. Isegi kui inimesel töövõimet ei ole, siis me tahaks ikkagi öelda, et tal töövõime on, aga kuna seda tegelikult ei ole, siis me nimetame seda puuduvaks töövõimeks. "Intellektihäire" oleks umbes samast kategooriast. Aga lõpp hea, kõik hea, selles mõttes, et selle n-ö halvasti kõlava väljendi "vaimne alaareng" asendamine – kuigi sisuliselt on see täpne – lükkus siiski praegu edasi, seda põhjendusega, et ministeerium proovib terminoloogiaga kompleksselt mõne aja vältel tegelda ja siis tulla tagasi seaduse muutmise juurde. Lõpp oli selline, et ministeerium oli nõus võtma selle enda esimese ettepaneku üldse välja ja sotsiaalkomisjon sellega nõustus. Nii et praegu jäi see muudatus ära. Loodame, et asjaga minnakse edasi ja leidub inimesi, kes suudavad mõne aja pärast seda küsimust terviklikult menetleda. Sellega ma praegu lõpetan. Kui on küsimusi, siis küsige. Meie komisjoni otsus oli saata eelnõu teisele

lugemisele tänaseks ehk 21. novembriks (see otsus oli konsensuslik) ja teine lugemine ka lõpetada ning kui see saalis kinnitust leiab, siis minna kolmandale lugemisele 5. detsembril. Aitäh!

15:51 Aseesimees Enn Eesmaa
Esimene küsimus on Andres Herkelilt.

15:51 Andres Herkel
Aitäh! Austatud ettekandja! Kuna see terminoloogiat puudutav osa oli nii kaasakiskuv, siis ma küsin või arutlen kaasa. On ju nii, et halbade asjade nimed koguvad niisugust negatiivset tähendust, mingi aja nad seda koguvad ja siis leitakse, et oleks hea nad välja vahetada. See ring võib lõputult kesta ja võivad tulla kasutusse tõepoolest ka valed väljendid, nagu seesama "intellektihäire". Aga ütelge palun, kas selliste asjade puhul Eesti Keele Instituudiga või erialainimestega ka konsulteeritakse. Kas komisjoni käsutuses oli mingisuguseid sääraseid seisukohti? Võib-olla tasuks vaadata isegi Wiedemanni ja Saareste sõnaraamatutesse, et otsida midagi vana?

15:52 Tiina Kangro
Just! Selle küsimusega sai väga põhjalikult tegeldud ja sellesse said kaasatud Eesti Keele Instituudi inimesed. Meil on olemas nende kirjalikud selgitused, ettepanekud, põhjendused ja viited ning nende põhjal esitasingi ma selle muudatusettepaneku. See materjal on kõik komisjoni käsutuses olnud, seda on arvestatud, asi oli väga põhjendatud, meil olid ka võrdlused välismaise terminoloogiaga jne. Nii et see materjal oli kõik olemas, kui me neid arutelusid pidasime ja otsust langetasime. Toon välja ka nüansi, et esimesel koosolekul, kus me seda arutasime, olid ministeeriumi esindajad täiesti vastupidisel seisukohal ja jäid endale truuks, aga kui me paari nädala pärast uuesti arutasime, siis olid nad ka isekeskis tööd teinud ja jõudnud järeldusele, et õigem on seda teemat käsitleda väga vastutustundlikult ja põhjalikult. Sealt sündiski otsus, et me praegu kiirustades seda ei muuda. Minul olid koostöös Eesti Keele Instituudiga pakutud ka alternatiivid, mis võiks olla tänapäevases maailmas paremini kõlav väljend vaimse alaarenguga inimese kohta, mis oleks siiski vormiliselt ja sisuliselt täpne termin. Eesti Keele Instituudi meelest on neid võimalusi kaks: esiteks, vaimupuudega inimene, teiseks, intellektipuudega inimene. Kuigi "intellekt "on ka võõrsõna, aga see on siiski eesti keeles juba niivõrd juurdunud, et Eesti Keele Instituudi arvates on "vaimupuue" ja "intellektipuue" mõlemad täiesti aktsepteeritavad variandid. Aga sõna "intellektihäire" suhtes olid nad sisulises mõttes meiega täiesti sama meelt.

15:54 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

15:54 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja Tiina Kangro! Te tegite teisel lugemisel põhjaliku ja sisulise ülevaate. Aga siin on hästi palju vormilisi ja ka terminoloogilisi teemasid ülal. Minu küsimus on see: mis muutub kvaliteedis nende inimeste jaoks, kes neid teenuseid vajavad, ja nende lähedaste jaoks?

15:55 Tiina Kangro
Just. Sellest kõigest oli pikemalt juttu esimesel lugemisel. Ma seda praegu ei korranud, aga saan lühidalt öelda, et kogu asja eesmärk ülekaalukas osas oligi just see, et nendel inimestel, psüühikahäirega ja vaimupuudega, sügava, raske ja kestva häirega või puudega inimestel oleks teenuse saamise protseduur natukene mõistlikum ja inimlikum. Me eelmine kord arutasime pikalt, et praeguses süsteemis on nii, et kui inimene ilmselgelt vajab erihoolekandeteenuseid – neid teenuseid on ju umbes seitse – ja mitte ükski osapool ei kahtle, et see inimene kuulub sihtgruppi ja ta seda teenust vajab, siis selle asemel, et võtta vastu otsus, et see inimene hakkabki seda teenust saama, peab see inimene või peavad tema perekonnaliikmed koos temaga hakkama jooksma mööda psühhiaatreid. Teinekord võib võtta aega see, kuni sa saad numbri ja kuni sa saad arsti juurde, te ise teate, poolest aastast kuni igavikuni. Siis aga selgub, et sellel arstil ei ole sulle mitte midagi öelda. Võtame kas või vaimupuudega inimesed: nemad ei pea käima regulaarselt psühhiaatri juures, mõni neist ei ole elu sees psühhiaatri juures käinud ja neil puudub igasugune vajadus sinna minna, kui neil ei ole psüühikahäiret, neil on

lihtsalt vaimupuue, mis muudab nad toimetulematuks. Senises seaduses on nii, et inimene peab tooma psühhiaatrilt tõendi, mis tähendab seda, et viimases hädas peab see ema oma täisealise vaimupuudega lapsega, kuigi võib-olla sageli ka majanduslik olukord väga kiita ei ole, lõpuks minema erapsühhiaatri juurde, maksma 50 või 80 eurot ja siis psühhiaater küsib, et mida temast tahetakse. Ema ütleb, et palun, jumala nimel, kirjutagu tõend, et see laps, 28-aastane, vajab erihoolekandeteenust. Psühhiaater istub arvuti taha ja kirjutab tõendi. See oli selline lihtsustatud näide. Nüüd nagu oleks idee, et kui on selge, et inimene vajab seda teenust, siis Sotsiaalkindlustusamet dokumentide alusel ja vajadusel ka inimesega kohtumise baasil langetab selle otsuse kitsamas professionaalses grupis. Kõik saavad aru, milles on asi, on vaja ainult valida välja, milline on õige teenus, sest kõik ei vaja ööpäevaringset teenust, mõni vajab päevateenust jne.

15:58 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Suur aitäh! Avan läbirääkimised, kui on kõnesoovi. Seda ei ole. Eelnõu kohta on esitatud 11 muudatusettepanekut. Vaatame nad üheskoos läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Sama kehtib teise ja kolmanda muudatusettepaneku kohta, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Neljanda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Tiina Kangro, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Viienda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Monika Haukanõmm, juhtivkomisjoni otsus on jätta arvestamata, ettepanek ei kuulu paraku hääletamisele vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõikele 2. Kuuenda muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Monika Haukanõmm, juhtivkomisjoni otsus on jätta arvestamata samal põhjusel, millest oli äsja juttu. Kaheksanda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Monika Haukanõmm, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Üheksanda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Tiina Kangro, juhtivkomisjoni otsus on jätta arvestamata. Kümnenda muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Üheteistkümnenda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liige Monika Haukanõmm, juhtivkomisjoni otsus on arvestada osaliselt. Eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud on läbi vaadatud, juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 657 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

16. 16:00 2019. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (700 SE) teine lugemine

16:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu, järgneb tänase päevakorra või ütleme kohe ausalt välja, õhtukorra järgmine punkt. See on Vabariigi Valitsuse algatatud 2019. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 700 SE teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini!

16:00 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Pean tunnistama, et peale nii säravat kõnet, nagu oli Tiina Kangrol, on mul üsna raske siin praegu vist rääkida, aga ma üritan. Nii, esimese ja teise lugemise vahel on komisjon riigieelarve eelnõu arutanud viiel korral. Ja nüüd neist järgemööda. Esimene istung oli 22. oktoobril, kuhu oli kutsutud eelarvenõukogu esimees Raul Eamets. Ta märkis kokkuvõtvalt, et makromajandusprognoos kirjeldab piisava usaldusväärsusega Eesti majanduskasvu ja inflatsiooni väljavaadet ning on kooskõlas teiste samal ajal koostatud prognoosidega. Avaldati arvamust, et prognoosi muutmist eelarve tegemise ja prognoosi avalikustamise vahel ei saa heaks kiita. Väideti, et sellist praktikat varem ei ole olnud. Härra Eamets selgitas, et eelarvenõukogu ei ole sellele kriitikale pädev vastama, eelarvenõukogu annab arvamuse majandusprognoosi kohta.
Nii, järgmisel kahel istungil, mis toimusid 23. oktoobril ja 5. novembril, oli komisjonis üksteise järel neli ministrit. Esiteks, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala. Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist rääkis vahenditest EAS-ile, riiklikest programmidest ettevõtluses, turismis, tõukefondist ettevõtluseks, tootearenduse toetusest, KredExi vahenditest, IKT arenguprogrammist ja elamuvaldkonna meetmetest. Peale seda oli põgus arutelu. Sooviti teada, kui jätkusuutlik on uus toote- ja tehnoloogiaarenduse programm. Ministri kinnitusel jaotub meede aastate

2018–2020 peale ja tegu ei ole eurotoetusega. Küsiti aktsiaseltsi Eesti Post toetuse vajalikkuse ja võimaliku vajamineva summa kohta. Vastati, et vajaminev summa täpsustub lähipäevil. Kahjuks neid andmeid mul praeguseks ei ole. Tunti veel huvi Eesti Posti koondamise kohta ja millega post siis põhiliselt tegeleb. Vastus oli, et umbes 90% töömahust on seotud pakkide kohaletoomisega ehk internetikaubandusega. Küsiti, milline plaan on riigil linnahalli renoveerimise osas. Ministri sõnul on projekti arendajaks Tallinna linn, riigi huvi on, et sinna tekiks konverentsikeskus.
Järgmine minister oli keskkonnaminister härra Siim Kiisler. Temaga tulid jutuks eelarve tulud, kulud ja investeeringud. Ta rääkis oma valdkonna programmidest, mille teemad on sellised nagu puhas joogivesi ja heas seisundis pinna- ja põhjaveed, Eesti elukeskkond ja selle liigirikkus, ettevõtete energia- ja ressursitõhusus jms. Küsiti, mis on saanud Paldiski radioaktiivsete jäätmete konserveerimisest. Riik pidi selle likvideerimist alustama 2017. aastal. Vastus oli, et tulemusreservist on keskkonnauuringuteks eraldatud 5 miljonit eurot. Nii et enne tehakse uuring, mida saab pidada ka mingiks osaks sellest tööst. Küsiti Vaivara jäätmejaama jäätmete käitluse ning ruumipuuduse kohta. Vastus oli, et varasematel aastatel on olukorra parandamiseks riigieelarvest küsitud raha lisataotlusena, kuid ei ole seda saadud. Aga lahendusi on leitud sellegipoolest, kasutades Keskkonnaagentuuri eelarvevahendeid.
Järgmine minister oli Sven Mikser. Ta rääkis meile arengutest Välisministeeriumis, uutest esindustest, küber- ja digidiplomaatiast ning esindatuse tugevdamisest Euroopa suuremates linnades. Temaga räägiti esinduse avamisest Araabia Ühendemiraatides ja küsiti ka Itaalias ostetud esindushoone kohta. Ministri sõnul tekkis eelmise aasta lõpus võimalus osta Eesti jaoks sobiv hoone, mis on heas seisukorras ja hea ruumilahendusega. Praegu käivad projekteerimistööd, renoveerimise algus on planeeritud 2019. aasta algusesse. Küsiti arenguabi sihtriikide kohta. Vastus oli, et jätkuvalt toetatakse Ida-Ukraina sõjalise konflikti tõttu tekkinud sisepõgenike humanitaarset abistamist ning pagulaskriisi humanitaarse olukorra leevendamist.
Viimasena astus meie ette Vabariigi Valitsusest justiitsminister Urmas Reinsalu. Tema tutvustas põgusalt oma ministeeriumi eelarvet ja tõi eriti välja palgafondi kasvu. See on küll kõigil üks ja sama: pluss 2,5%. Kerge arutelu oli Eesti Pere Sihtkapitali teemal. Konkreetselt küsiti selle miljoni euro kohta, mis sai Eesti Pere Sihtkapitalile eraldatud. Minister selgitas, et rakendusüksuse moodustamine on vajalik, et viia ellu Eesti rahvastikupoliitika põhialused aastani 2035, samuti rahvastikuprotsesside seireks. Sihtkapitali nõukogu koosseisu on kavas kaasata Eesti Lasterikaste Perede Liidu ja Eesti Naisliidu juhid ning Eesti Teaduste Akadeemia esindajad. Reinsalu oli komisjonis 5. novembril, esimesed kolm, kellest ma rääkisin, 23. oktoobril.
5. novembril olid peale Urmas Reinsalu kutsutud ka Eesti Panga president Ardo Hansson ja teised panga esindajad. Ardo Hansson tutvustas maailma ja euroala majanduse olukorda. Eesti Panga asepresident Ülo Kaasik andis ülevaate Eesti majanduse olukorrast, finantsstabiilsusest rääkis asepresident Madis Müller. Küsiti, kas tollitariifide sõda USA ja Hiina vahel võib mõjutada Eesti majandust. Vastus oli, et otsest seost ei ole, aga kõik, mis maailmas toimub, võib meidki mõjutada. Me oleme ka selles ahelas. Küsiti eluasemelaenu nõuete kohta, sh pankade laenusumma ja tagatise suhtarvu piirmäära kehtestamise kohta. Vastus oli, et laenusumma ja tagatise suhtarvu piirmäär on 85%, kusjuures KredExi käendusega antud laenude puhul on piirmäär 90%. Küsiti arvamust riigirahanduse kohta: kas otsus jätta vahendid reservi kogumata on põhjendatud. Vastati, et on hea, et valitsus on esitanud tasakaalus eelarve, ja üks osa puhvrist on ka võimekus vajadusel reageerida. Mis puutub puhvritesse, siis alati on hea, kui puhvrid on olemas, aga puhvritesse raha kogumine toob praeguse intressitaseme juures kaasa kulusid, seepärast tuleb leida mõistlik tasakaal.
Järgmisena räägiksin neljandast komisjoni istungist, mis toimus 6. novembril. Komisjon vaatas siis läbi rahanduskomisjoni koostatud muudatusettepaneku. See koosneb 21 punktist, mis on kokku võetud üheks muudatusettepanekuks. Kohal olid ka Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekantsler Kaie Koskaru-Nelk ja riigieelarve osakonna nõunik Regina Vällik. Nagu ma juba ütlesin, neid punkte on 21. Kümnenda muudatuse puhul tunti huvi, kas tegemist on nn riigi üürimajade projektiga, mida plaanitakse vähendada. Ministeeriumi esindaja sõnas, et täpsustatud vastus esitatakse kirjalikult. Ja see vastus on, et jah, KredExi programm kohalike omavalitsuste elamufondi investeeringute toetamise kohta on nn üürimajade projekt. Veel tunti huvi, kelle omandis on Narva Aleksandri suurkirik. Vastati, et praegu on see riigi omandis.
Nädal enne seda, 31. oktoobril lõppes muudatusettepanekute esitamise tähtaeg. Selleks ajaks oli laekunud Riigikogu liikmetelt ja fraktsioonidelt kokku 60 muudatusettepanekut. Nendega me tegelesime 13. novembril korralisel istungil. Vaatasime need kõik üle. Kuna arutelu käigus olid algatajad

kolm muudatusettepanekut tagasi võtnud, siis me praegu räägime 57 + 1 ehk 58 muudatusettepanekust. Kohal oli Rahandusministeeriumist Regina Vällik. Iga muudatusettepaneku kohta esitati Vabariigi Valitsuse arvamus. Tõenäoliselt esimest korda ma olen teie ees praegu väga hästi dokumentidega varustatult. Mul on iga muudatusettepaneku kohta Vabariigi Valitsuse arvamus kaasas. On palve, et kui te soovite midagi teada, siis palun nimetage ettepaneku number – teil on tabel kindlasti olemas, numbrid 1–58 –, siis ma saan teile argumenteeritult valitsuse arvamuse öelda. 57 muudatusettepanekut toetust ei leidnud.
Komisjoni istung lõppes sellega, et me võtsime vastu otsuse pakkuda Riigikogu juhatusele võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda kolmapäeval, 21. novembril ja teine lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute tähtaeg võiks olla neljapäev, 29. november kell 17.15. Aitäh!

16:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Ettekandjale on küsimusi. Näiteks Aivar Sõerdil. Palun!

16:13 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud aseesimees! Austatud ettekandja! Kui me võtame lahti selle aasta riigieelarve teksti, siis näeme, et kulud on 251 miljoni võrra suuremad kui tulud, aga valitsus on meile öelnud, et eelarve on ülejäägis. Kuidas niimoodi saab ikkagi olla? Ma küsisin seda ka rahanduskomisjonis, aga ega ma vastust ei saanud, pean tunnistama. Vastus oli midagi sellist, et Rahandusministeerium teeb miinusega eelarve valmis, siis saadetakse see Statistikaametisse, seal seda kaks nädalat töödeldakse ja välja tuleb väikese nominaalse plussiga eelarve. Ma küsingi: mis seal Statistikaametis siis toimus? Ma saan aru, et seal tehakse raamatupidamislikke kohendusi ja kandeid, aga kuidas see toimub? Selle asemel öeldi, et vaadatakse 2017. aasta aruannet. Ka raamatupidamiskandeid saab rahaliselt kirjeldada ja sisuliselt kirjeldada. Miks seda informatsiooni ei ole seletuskirjas? Ja kuidas te seletate seda, et kui kulud on suuremad kui tulud, kuidas siis eelarve ülejäägis saab olla?

16:14 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Lugupeetud kolleeg! Ma seletan täpselt nii, nagu teile vastates seda komisjonis selgitati. On teatud raamatupidamislikud reeglid ja mitte alati need tulemid, mis nad annavad, ei tundu meile loogilised. Mis puudutab seda, et eelarve saadetakse Statistikaametisse töötlusesse, siis jah, selleteemaline vestlus meil komisjonis oli. Aga see ei olnud eelarve arutelu käigus, see oli koondaruande arutelu käigus. Ja me leppisime kokku, et me koostame sellel teemal küsimuse ja 3. detsembril peaks komisjoni tulema isik või isikud, kes selle asja meile ära selgitavad.

16:15 Aseesimees Enn Eesmaa
Arto Aas.

16:15 Arto Aas
Aitäh! Kas komisjonis oli juttu sellest, et valitsuse poliitika on kohalike omavalitsuste rahastamise vähendamine? Ma pean eelkõige silmas just kohalikke teid? Riigikogu majanduskomisjonis käis Kadri Simson neid numbreid näitamas ja see oli päris suur üllatus, et sõnades ollakse hästi suured kohalike omavalitsuste sõbrad, aga reaalsus on see, et summa, mis kohalikele omavalitsustele läheb teede remondiks ja investeeringuteks, kukub. Ja kukub üsna olulisel määral. Ning ainus selgitus oli see, et selle taga on Euroopa raha vähenemine. Kas see ongi siis strateegia või? Me ei ole üldse valmis selleks ajastuks, kui Euroopa Liidu investeeringud vähenevad. Ütleme lihtsalt, et keegi kuskil Brüsselis on süüdi, ja nii jääbki. Äkki peaks neid vahendeid ringi tõstma või valmistuma selleks vähenemise strateegiaks teistmoodi?

16:17 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ma väga loodan, et selle ja ka suvalise muu valitsuse esindajad alati räägivad nii, nagu tegelikult asjad on. Ja kui kärbe on seotud eurorahastamise vähendamisega, siis seda nad ka räägivad. Aga kui vastata teie otsesele küsimusele, mis oli esitatud umbes seitsmendal või kaheksandal sekundil, siis vastus on, et seda teemat me ei arutanud.

16:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

16:17 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud rahanduskomisjoni esimees! Kõigepealt vabandust meie muudatusettepanekus tehtud vea pärast! Loomulikult pole doktorantide arv Eestis üle 2000, vaid 426. Aga ma küsin doktoranditoetuse suurendamise kohta. Komisjon praegu lükkas selle ettepaneku tagasi. Aga olles nüüd kuulanud eri eluvaldkondade esindajate sõnavõtte olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelus, on ju selge, et kõik vajavad teaduspõhist tõestust. Kuidas üldse liigutakse doktoranditoetusega edasi? Kas seda arutati?

16:18 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Jah, seda arutati. Aga esiteks pean ütlema, et mina ei ole see inimene, kelle ees peab vabandama. Me oleme võrdsed oma õigustes ja mingi faktiviga ei ole selline asi, mille eest vabandust paluda. Mis puudutab doktorante, siis teie muudatusettepanekut arutades jäi kõlama järgmine info. Teadus- ja arendustegevuse kulutused Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas suurenesid 2017. aastal nominaalselt 8 miljoni võrra, sel aastal 13,9 miljoni euro võrra ja järgmisel aastal on planeeritud kasv 13,3 miljonit eurot. Lisanduvad veel eraldised Eesti Teaduste Akadeemia tegevuseks ka näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile jne. Vabariigi Valitsus on seadnud eesmärgiks hoida teadus- ja arendustegevuse kulutuste protsent SKP-st 2017. aasta tasemel ehk siis 0,81%.
Doktoranditoetusest me komisjonis rääkisime. Esitati ka täiendavaid küsimusi selle kohta, kuidas see on viimasel ajal muutunud. See kasvas üle pika aja 2015. aastal 10%: 2014. aastal oli see 383 eurot ja 2015. aastal 422 eurot. Vabariigi Valitsuse otsusega kasvas doktoranditoetus alates sellest aastast 422 eurolt 660 euro peale. Muidugi, see ei ole piisav ja oleks vaja veelgi seda suurendada. Aga Vabariigi Valitsus peab nii nagu meiegi teatud hetkel otsustama, kus kui suurte vahendite kasutamine on otstarbekas. Ma kordan veel kord: SKP kasvab, kõik näitajad kasvavad. Eesmärk jääda rahastamises tasemele 0,81% on tõenäoliselt saavutatud, aga doktorantide toetuse kasv on kõvasti üle selle. Nii et teie mure on arusaadav, aga selline selgitus tuli Vabariigi Valitsuse esindajalt komisjonis.

16:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Külliki Kübarsepp!

16:21 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea komisjoni esimees! Mind huvitab muudatusettepanek nr 18, mis puudutab prokuratuurile lisavahendite andmist digitaalsete töövõimaluste loomiseks. See on sisuline ettepanek, mille arvestamine parandaks ja sisustaks meie kui e-riigi kuvandit. Ka on nii opositsiooni kui ka koalitsiooni saadikud järjest enam viidanud, et meie menetlustähtajad ei ole juhtumite uurimises eriti mõistlikud. Prokuratuur on välja pakkunud väga selge lahenduse: tuleks arendada IT-lahendusi, mis annaksid kohtule, PPA-le, prokuratuurile ja teistele asutustele võimaluse kasutada sidusat, kiiret, mobiilset, paberivaba majandamist, samuti e-tõendeid. Millised olid komisjoni argumendid, et nende reaalsete probleemide lahendamisel appi ei minda?

16:22 Mihhail Stalnuhhin
Selle ettepaneku puhul oli kriitika, õigemini mitte just kriitika, vaid argumentatsioon säärane, et prokuratuuri 2019. aasta eelarve on 14,4 miljonit eurot, prokuratuuri eelarvesse suunati riigi eelarvestrateegia 2019–2022 protsessis 0,3 miljonit eurot, et suurendada võimekust prioriteetsete kuritegude, sh küberkuritegude menetlemiseks. Aga veidi rohkem on meil materjali selle kohta – ja ma arvan, et see on tõsiselt võetav –, et katteallikas ei sobinud kohe mitte kuidagi. Seda pakuti teha Riigikantselei arvel. Vabariigi Valitsuse esindaja märkis, et Riigikantselei 2019. aasta tööjõu- ja majandamiskuludest on 8,17 miljonit eurot ilma kindla sihtotstarbeta. Ülejäänud eelarveraha on konkreetse sihtotstarbega seotud ning mujale suunata seda ei saa. Riigikantselei kulud on järgmisel eelarveaastal plaanis kasutada juba kavandatud tegevusele, nende vähendamisel tuleb ära näidata tegevused, mis jäetakse tegemata, kuna eelarve väheneb. Ütlen siinkohal juba ette, et sama põhjendus

on esitatud ning eitav seisukoht võetud ka mõne teise muudatusettepaneku puhul, kus kas olete teie või on teie fraktsioonikaaslased katteallikaks pakkunud sama artiklit.

16:24 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Anne Sulling!

16:24 Anne Sulling
Hea istungi juhataja! Hea rahanduskomisjoni esimees! Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia eesmärk on suurendada teadus- ja arendustegevuse riigipoolne rahastamine 1%-ni SKT-st aastaks 2020. Eesmärk jõuda 1%-ni SKT-st juba järgmiseks aastaks on muide kirjas kevadel valitsuses heaks kiidetud riigi eelarvestrateegias. Praeguse eelnõu järgi oleme sellest veel kaugel. Ja millegipärast rahanduskomisjon ei arvestanud Reformierakonna fraktsiooni ettepanekut suurendada teadus-, arendus- ja innovatsiooniprogrammi kulutusi üürikorterite rajamise asemel. Kas te selgitaksite, millistele argumentidele tuginedes rahanduskomisjon sellise otsuse tegi?

16:25 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma ei saa praegu kommenteerida seda, mida te väitsite tolle 1% kohta. Tähendab, kui see on strateegias ette nähtud aastast 2020, siis võib-olla sinnapoole järgmisel aastal liigutakse. Aga jah, rahanduskomisjonis jäi kõlama eesmärk säilitada see 0,81% ehk siis tase, mis on olnud ka aasta varem. Mis puudutab üürimajasid, siis seda teemat me käsitlesime eraldi. Vabandust, ma praegu ei leia tekstist konkreetset kohta, kus see on välja toodud, aga arutelu käigus sai välja öeldud mõtted, et me suurendame Eesti elanikkonna tööpanust, anname inimestele uusi võimalusi, kui meil on kohalikes omavalitsustes teatud munitsipaalelamute kogum. Neid praegu ei jätku ja selle probleemi lahendamiseks eraldatakse teatud summad.

16:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Keit Pentus-Rosimannus, palun!

16:27 Keit Pentus-Rosimannus
Aitäh! Hea rahanduskomisjoni esimees! Meil on praegu selline olukord, kus rahanduskomisjon on varsti peaaegu aasta aega hoidnud kinni Reformierakonna esitatud eelnõu, mille eesmärk on teie koalitsiooni kehtestatud töötavate pensionäride ebaõiglase maksustamise lõpetamine. Ja umbes aasta aega tagasi ja tegelikult ka veel tänavu veebruaris andsite te avalikkusele kaunis eksitavaid signaale, nagu teil oleks plaan see ebaõiglane süsteem tagasikäigule pöörata ja praegune olukord lõpetada. Me tegime sellesisulise ettepaneku ka riigieelarve muutmiseks, paraku seda ei ole toetatud. Miks?

16:27 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Iga kord, kui tekib arutelu teemal, mida ma olen rääkinud aasta tagasi või kaks aastat tagasi või kümme aastat tagasi, siis igal juhul tahaks ma rohkem mõtlemisaega, kui mulle praegu siin puldis võimaldatakse. Tähendab, seda, kas üks või teine eelnõu jõuab ühe või teise lahenduseni, ei otsusta siiski ainuüksi mingi Riigikogu komisjon. Seda otsustab koalitsioon ehk Vabariigi Valitsus koos meiega. Nii et tõenäoliselt seda eesmärki lihtsalt ei olnud. Mis puutub signaalidesse, siis mina kahjuks ei mäleta, et ma oleksin midagi sellist rääkinud. Aga eks ma vaatan üle ja te aitate mul tõenäolisel neid allikaid leida.

16:29 Aseesimees Enn Eesmaa
Aivar Sõerd.

16:29 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! 8. novembril tuli välja Euroopa Komisjoni prognoos, mis ütleb, et meie järgmise aasta eelarve on struktuurse puudujäägiga 0,7% SKP-st. Jüri Ratas siin räägib meile, et eelarve on tasakaalus, aga Euroopa Liidu eelarveprotsessis arvestatakse Euroopa Komisjoni hinnanguid. Täna keskpäeval tuli ka Euroopa Komisjoni hinnang meie eelarvele ja Eesti järgmise aasta eelarve kohta on Euroopa Komisjonil etteheiteid. Kui vaadata riikide grupeerimist, siis me oleme selles

grupis, kus on üldjoontes nõuetele vastav eelarve, aga on ka etteheiteid. Näiteks isegi Kreeka eelarvet peab komisjon paremaks kui meie oma, rääkimata Soome eelarvest. Kuidas te kommenteerite neid Euroopa Komisjoni tänaseid etteheiteid Eesti järgmise aasta eelarvekavale?

16:30 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Te ütlesite, et novembri alguses prognoositi puudujääki 0,7%. Kaks nädalat on sellest möödas. Kui te oleksite kas või ühe sõnaga sellele komisjonis viidanud, siis me oleks kindlasti selle teemaga tegelenud. Aga mis puudutab tänast päeva ja Brüsseli hinnangut 21. novembril 2018, siis jah, on dokument nimega "Euroopa poolaasta sügispakett: kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu hoogustamine". Mul on raske aru saada teie pretensioonist, kuna siin on eraldi välja toodud Itaalia, mis saab suurt kriitikat, ja on kümme liikmesriiki – Saksamaa, Iirimaa, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Austria, Soome –, mille kohta on öeldud, et nende eelarvekavad on 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega kooskõlas. Ja järgmine grupp: kõige paremate järel järgmised oleme meie koos Läti ja Slovakkiaga. Meie kohta on öeldud, et eelarvekavad on 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega üldjoontes kooskõlas. Nende kavade elluviimine võib kaasa tuua selle – ma loen täpselt tekstist –, et keskpika perioodi eelarve eesmärgist või selle saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast kaldutakse mõnevõrra kõrvale. Võib tekkida selline olukord. Ma ütleks, et see ei ole mingi kriitika, see on tähelepanek. Ja selles omapärases reitingus me oleme siiski 11. kohal, mitte halvimate hulgas. Halvimad on hoopis teised riigid. Eraldi kritiseeritakse Itaaliat, Ungarit ja Rumeeniat, aga nende puudujääkidega, mis on neil ja Kreekal, ei ole meil mitte mingit pistmist. Nii et sellest pretensioonist mul on ausalt öeldes raske aru saada, seda enam, et mul on see konkreetne tänane uudis siinsamas olemas.

16:32 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Urve Tiidus!

16:32 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Reformierakonna fraktsioon tegi riigieelarve muutmiseks veel ühe ettepaneku. See puudutab üleminekut ühtsele eestikeelsele haridusele, mida tuleks alustada lasteaiast ja viivitamatult. Selle hind on arvestuslikult 5 miljonit eurot. See ei ole väga suur summa, kui võrrelda teiste kulukohtadega selles koalitsiooni eelarves. Mingil põhjusel see ettepanek jäeti toetamata. Te olete ise eesti filoloog, teie süda oleks pidanud tiksuma sellele ettepanekule kogu täiega kaasa. Mis see seletus oli, miks seda ei toetatud?

16:33 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Veel tiksub. Veel jaksu on. See on vist mingi needus, aga iga kord, kui ma pikemaks jutuks siia pulti tulen, siis varem või hiljem me hakkame rääkima eesti keelest. Isegi siis, kui tegemist on riigieelarvega. Ma olen sellel teemal juba mitu korda rääkinud, ma olen seda selgitanud. Me oleme seda joont ajanud oma 20 aastat. Tegemist on sellega, et nii 20 kui 25 aastat tagasi kõige targemad inimesed keelevaldkonnas – ma ei räägi endast, need on vanad professorid, vana koolkond – on rääkinud seda, et alustada on vaja lasteaiast. Ja meie ka oleme seda rääkinud. Siis, kui ma kümme aastat töötasin keelekeskuses, ei olnud mitte ühtegi ministrit, ühtegi ametnikku ega Riigikogu liiget, kes poleks meil külas olles ja probleemide kohta küsides kuulnud sedasama juttu, et meil on vaja metoodikat. See tähendab, selleks, et rakendada tööle 400 inimest – täpselt nii palju on siin saalis kõlanud hinnangutel õpetajaid lasteaedade jaoks vaja –, on vaja kindlat metoodikat. Iga laps, ükstaspuha, kus ta elab – Tallinnas, Valgas või Narvas –, peab saama keeleõpet vastavalt programmile, aga keegi peab selle valmis tegema. Ei ole võimalik, et 400 õpetajat hakkavad igaüks koostama oma programmi. Tähendab, on vaja metoodikat. Aga seda ei ole.

Teiseks on vaja õppevahendeid. Me oleme sellest rääkinud juba veerand sajandit, et on vaja lasteaedade jaoks õppevahendeid. Aga kogu aeg on mingi tõrge ees. Ma ei tea, mul mõnikord tekib selline mõte, et on olemas mingi maffia, kes on huvitatud sellest, et seda ei tehtaks. Seda ei tehtud teie, Reformierakonna juhtimise all, teie valitsuse ajal. Ja paraku pean tunnistama, et praegu, kui meie erakonna esindaja on haridus- ja teadusminister, seda ka ei juhtu. Ikka ei ole mitte midagi muutunud. Ja kolmas vajadus on kaader, mida me ka ei näe. Kui te räägite sellest, et suvaline eestlane juba on õpetaja, siis vabandust, mina seda ei usu. Teades, milline seis on eesti keele õpetajatega ja üldse eesti

filoloogiaga, ma ei kujuta ette, kust need spetsialistid välja võetakse, kust need välja võlutakse. Kas abiks tulevad need õpetajad, kes ühe või teise probleemi pärast on koolist vallandatud? Kust nad tulevad, need 400 inimest? Neid on vaja koolitada.
Aga kui te ütlete mulle selle muudatusettepaneku numbri, siis ma loen teile selle ametliku selgituse, mis sealt tuli, aga nagu ma aru sain, rohkem oli soovi mind riivata. Ja ma tuhandendat korda selgitasin, mida ma nendest asjadest mõtlen. Olen seda siin rääkinud alates 1999. aastast.

16:36 Aseesimees Enn Eesmaa
Arto Aas.

16:36 Arto Aas
Aitäh! Ma tahan jätkata kohalike omavalitsuste teemal. Väga kahju, et te komisjonis ei arutanud seda, et teederahad vähenevad. Ka ütlevad omavalitsusjuhid, et MKM tahab neile veel teede hooldust peale suruda ilma vahendeid kaasa andmata. Aga ma tahaksin tulla katuserahade juurde, mida valitsus ja koalitsioon tahab enneolematus summas oma partei liikmetele jagada, et valitsus ja erakonnad ikka püsiks. Samal ajal on meil 11 riigisisest regionaalprogrammi, mille eelarved ei kasva. Meil on tasandusfond, mis ootab raha. Omavalitsused saavad sealt raha süsteemi alusel, metoodika alusel. Te just ilusasti rääkisite, et metoodika on oluline. Tasandusfondist saavad omavalitsused raha vajaduse järgi, mitte parteiliste suhete järgi. Miks te ei toetanud Reformierakonna ettepanekut suurendada tasandusfondi summasid nende katuserahade arvel?

16:37 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma veel kord palun, nimetage palun muudatusettepaneku number! (Hääl saalist.) Komisjoni esimehe kohustus ei ole pähe tuupida 58 numbrit, jättes meelde, kelle poolt millised summad jne. Komisjoni esimees valmistab ette materjalid, ta on nende materjalidega teie ees. Ta on teie kolleeg, muuseas. Me oleme võrdsed siin. (Hääl saalist.) Kas tõesti on raske, kui te räägite konkreetsest muudatusettepanekust, öelda selle number?

16:38 Aseesimees Enn Eesmaa
Tuletan meelde, et kõigil on võimalik esitada kaks suulist küsimust. Arto Aas on kaks küsimust juba küsinud. Kuid kindlasti mõni kolleeg võib veel küsida ja öelda seda tehes ka nende muudatusettepanekute numbrid. Palun, Olga Ivanova!

16:38 Olga Ivanova
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud rahanduskomisjoni esimees! Jätkan sedasama küsimust, mis minu kolleeg just küsis. Ma arvan, et ka Eesti rahvast häirib selle eelarve puhul, et 27 miljonit jagatakse parteide äranägemise järgi. Mina küsin oma muudatusettepanekute kohta. Te küsisite numbreid: muudatusettepanekud 21, 23 ja 24. Kas teie peate õigeks, et Justiitsministeerium eraldab miljon eurot olemasolematule sihtasutusele Eesti Pere ja annab 100 000 eurot endiste metsavendade MTÜ-le? Endised metsavennad on enamasti surnud.

16:39 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Nii ... (Lehitseb pabereid.) Otsus teie ettepanekute kohta on siin kokku võetud ja see kõlab järgmiselt: 2017. aastal eraldati Vene Teatrile tegevustoetust 1,98 miljonit eurot, 2018. aastal 2,1 miljonit eurot ning 2019. aastal 2,2 miljonit eurot. Kasv võrreldes 2018. aastaga on 0,1 miljonit eurot. Summa suurenemine on seotud kultuuritöötajate palga tõusuga. 2018. aastal eraldati Vene Teatrile Kultuuriministeeriumi sisemistest reservidest 0,1 miljonit eurot lisaraha. Tegevustoetuse suuruse aluseks on uuslavastuste ja kogu repertuaari etenduste ja külastajate arv. Otsuse langetab komisjon, kuhu on kaasatud valdkonnaeksperdid ning ministeeriumi etenduskunstide valdkonna nõunikud. Ja jätkuks sellele, muudatusettepanek 24: koalitsioonileppega eraldati Kultuuriministeeriumile keelemajade loomiseks eelarvevahendeid 2 miljonit eurot. 2019. aastal avatakse Tallinnas ja Narvas keelemajad. Selle meetmega kasvavad täiskasvanutel eesti keele õppe võimalused ja ka selle tulemuslikkus peaks paranema. Üks Eesti keele majade eesmärk on pakkuda mitmekesist keeleõpet. Aga metsavendade temaatikat komisjon ei arutanud kohe kindlasti.

16:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Toomas Kivimägi.

16:41 Toomas Kivimägi
Aitäh, härra juhataja! Väga lugupeetud komisjoni esimees! Minu küsimus on natukene üldisem, aga seotud muudatusettepanekuga nr 2. Miks Vabariigi Valitsus ja eriti ka teie rahanduskomisjoni esimehena tolereerite jätkuvalt piirikaubanduse vohamist? See raha, mis me sinna kaotame, on suurusjärgus 200 miljonit eurot. Te tegelikult ei võta mitte ühtegi sammu ette, et piirikaubandust vähendada. See, et te jätate lihtsalt täiendavalt aktsiisi tõstmata, ei ole probleemi lahendus. Kui te ei alanda neid aktsiise, siis mingit muutust paremuse poole ette näha ei ole. Miks te seda tolereerite? See summa on tõepoolest suurusjärgus 200 miljonit eurot, kui me võtame kokku kütuse ja alkoholi aktsiisi ja käibemaksu, millest me ilma jääme. Selle raha eest saaks ehitada pool Tallinna–Tartu maanteed ühe aastaga neljarealiseks.

16:42 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Mis puudutab piirikaubandust, siis Rahandusministeerium ütleb, et Läti piiri äärne kaubandus käivitus juba 2015. aastal, kui erinema hakkasid kange alkoholi aktsiisid. Ollakse seisukohal, et enne 2017. aasta juulit kehtinud aktsiisimäärade taastamisega ei saavutataks piirikaubanduse olulist vähenemist. Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liit on samuti teatanud, et ei toeta aktsiisilangetusi, mil pole otsustavat mõju piirikaubandusele. Üks suur piirikaubanduse tekkimise põhjus on olnud Eesti kaupluste suured kasumimarginaalid ning püsikulud, mis ületavad teisel pool Läti piiri olevate poodide näitajaid. On eeldatud, et kõik Eesti jaeketid on nõus rakendama senisest väiksemat juurdehindlust, et alkoholi ostjad Läti piiri taha sõitmise asemel Eesti kauplustesse tuleksid. Aga sellist kokkuleppelist eeldust me oma prognooside koostamisel arvestada ei saa.
Ka teistes riikides läbiviidud tarbimismaksude langetuse analüüsid näitavad, et maksude langetamisega olulist hinnalangust ei kaasne või on see lühiajaline. Sellele ma lisan omalt poolt, et veidi üle aasta tagasi toimus meil siin Riigikogus üks ümarlaud, kus me arutasime just piirikaubandust. Seal oli esindatud üsna palju asjaosalisi, sh nii väikekauplused kui ka suured ketid. Ühel hetkel tekkis üsna pikantne olukord, sest väikekaupluste esindaja hakkas ründama suuri kette. Väikekaupluste arv, on nad siis Tallinnas, Narvas või lõunapiiril, on juba väga ammu hakanud vähenema. See on kestnud pikki aastaid. Ja põhjuseks ei ole sugugi vaid aktsiisid ja käibemaksud. Küsimus on selles, et väikekauplus tegelikult ei suuda või tal on väga raske konkureerida suure ketiga. Ma kunagi juba rääkisin siit puldist, et kohas, kus mina praegu elan, oli mingi poole kilomeetri raadiuses kolm väikekauplust. Ja Mustamäel, siin Tallinnas, kus elab minu ema, oli sama kaugel tema majast neli kauplust. Ühtegi neist pole enam ammu alles ja midagi pistmist pole siin aktsiisi ega maksudega. Asi on konkurentsis. Nad ei suuda konkureerida suure keti pakutavate hindade ja teenustega. Nii et veidi raskem on see probleem. Ei piisa sellest, et taastame kunagised aktsiisid, ja kohe on kõik korras.
Muuseas, mis puudutab neid summasid, sh seda 200 miljonit, siis kunagi peaksime siin Riigikogus ühe ümarlaua läbi viima, ja mitte rahanduskomisjonis, vaid kõigi Riigikogu liikmete jaoks, sest nii palju, kui on inimesi, nii palju nimetatakse erinevaid arvusid. Tundub, et see on maitseasi, olen kuulnud 500 miljonit ka mainitavat.

16:46 Aseesimees Enn Eesmaa
Mati Raidma.

16:46 Mati Raidma
Suur tänu! Hea ettekandja! Minu küsimus puudutab ettepanekut nr 37 ehk siis idapiiri väljaehitamist. Esimesel lugemisel ma esitasin ka rahandusministrile sel teemal küsimuse. Tema ütles, et koalitsioonile on piir prioriteet, aga eelarvenumbrid piiri väljaehitamiseks kahanevad. Samas, kui ma vaatan rahanduskomisjoni ettepanekut nr 1 ja selle punkte 16, 17, 18, 19, siis näen, et te olete küll leidnud võimalusi Siseministeeriumi erinevatele valdkondadele lisaraha andmiseks. Näiteks on kirjas Narva suurkirik jne. Kas koalitsioonis on ühine seisukoht, et idapiir ei ole prioriteet?

16:47 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! See on … Ei, ma parem ei ütle, mis see on, sest viimane kord, kui ma siin marru sattusin, te läksite Riigikogu juhatusele kaebama, et ma olen käitunud väga halvasti nagu halb poiss. Täna ma vastan teile sellel teemal viisakalt. Vahendid idapiiri ehitamiseks on 2019. aasta eelarvesse planeeritud vastavalt ehitusvõimekusele. Esialgse ajagraafiku koostamisel ei olnud veel testlõigud valmis, nüüd aga on võimalik eelarvet täpsemalt planeerida. Tänaste teadmiste alusel, mille andsid testlõigud, ei ole võimalik idapiiri esialgse ajagraafiku kohaselt ehitada. See on vastutavate ministeeriumite arvamus. Üldiselt saadakse aru, et üheksa naist ei sünnita sulle last ühe kuuga, aga mõni ei saa sellest aru. Ei ole võimalik seda eesmärki saavutada lihtsalt rahastamise suurendamisega. Need, kes asjaga tegelevad, väidavad seda esimesena.

16:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Hanno Pevkur.

16:49 Hanno Pevkur
Aitäh! Ma isegi mõtlesin, et ma ei küsi piiri kohta, aga olen sunnitud natukene siiski teid täpsustama või korrigeerima. Teie arvamus, et ei saadaks rohkem ehitada, ei ole minu arvates korrektne. Politsei- ja Piirivalveametile anti rahanumber: näete, on nii palju ja saage hakkama. Piiri ehitamisel on mängus nii palju erinevaid komponente. Kindlasti oleks võimalik midagi kas või ette osta järgmisel aastal. Asi on suhtumises ja prioriteetide seadmises, järelikult valitsuse prioriteet ei ole idapiir välja ehitada. Meie soovisime seda teha. Aga ma küsin natukene üldisema küsimuse. Ma vaatasin ka täna avalikustatud Euroopa Komisjoni hinnanguid meie eelarve kavale. Aivar Sõerd juba küsis seda, aga mida teie hinnangul Euroopa Komisjon meile ette heidab, et me ei ole mitte esimeses grupis, vaid teises grupis? Ja miks on ikkagi nii, et kui eelarve esimest 16 rida vaadata, siis näeme, et eelarve on puudujäägis rohkem kui 200 miljoni euroga?

16:50 Mihhail Stalnuhhin
Etteheide seisneb selles, et see võib midagi halba kaasa tuua. Selline oletus on täitsa olemas. See võib juhtuda mingi keskpika perioodi jooksul, kuigi praegu ei ole etteheiteid ei Eesti Pangal ega eelarvenõukogul. Nii et see võib midagi kaasa tuua ja me võtame selle teadmiseks, aga loodetavasti suudame teha kõik, et halb stsenaarium ei teostu.
Nüüd piirist. Ma ei tea, ma pean siiski lähtuma sellest arvamusest, mis jäi kõlama komisjonis, kus salvestatakse kõik, mis on välja öeldud, ja hoitakse neid salvestisi kuni koosseisu lõpuni. Seda öeldi rahanduskomisjonis ja need inimesed, kes seda ütlesid, nad peaksid oma sõnade eest vastutama. Nad rääkisid, et ei ole võimalik esialgset plaani teostada. Kui te soovite ehitada mingit hoonet, ma ei tea, mingit villat, mis maksab 10 miljonit, siis te ei ehita seda ühe nädalaga ka siis, kui teile antakse 30 miljonit. No ei ole see võimalik, lihtsalt ei ole!
Tulles tagasi teie sissejuhatavate sõnade juurde, mis kõlasid alguses, pean märkima, et meil ei saagi olla kõigis küsimustes ühised veendumused ja arusaamad. Me oleme erineva taustaga, meil on erinev haridus, me loeme erinevaid raamatuid, vaatame erinevaid filme – me oleme lihtsalt, nagu on kõik inimesed, erinevad. Kui te suudate mingis küsimuses leida üksmeele oma fraktsioonis, siis ma seda arvamust austan, aga ma ehk ei saa sellega nõustuda. Ärge püüdke seda lihtsalt pähe määrida!

16:52 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Külliki Kübarsepp!

16:52 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea komisjoni esimees! Ma esitan jätkuküsimuse oma esimese muudatusettepaneku kohta, mille number on 18. Te tõite välja põhjused, miks prokuratuuri eelarve on üle 14 miljoni ja nad on juba saanud IT-arendusteks x arv summasid. Palun, kas te aitaksite Riigikogu liiget ja näitaksite eelarves konkreetselt, kust me sellist infot siit välja loeme? Ma vaatasin Justiitsministeeriumi valitsemisala lehekülgedel 5 ja 6, aga sellist detailset viidet, kuidas üht või teist riigi summat asutustes kulutatakse, ei näe. Seetõttu ma ei saa aru, mis on Riigikogu liikme roll riigieelarve

menetlemisel. Sellist infot ei ole võimalik näha, ometi komisjon ütleb, et me ei saa aktsepteerida teie muudatusettepanekut, kuna katteallikas ei ole teie arvates õige. Kuidas ma saan pakkuda muid katteallikaid, kui mul ei ole piisavalt informatsiooni?

16:53 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh väga hea küsimuse eest! Te annate mulle praegu võimaluse rääkida eelarvest kui dokumendist, mis annab üsna vähe informatsiooni sellele, kes seda loeb. Ma pean sellega nõustuma ja ma rääkisin seda enne seda, kui ma sain rahanduskomisjoni esimeheks, kuue aasta jooksul riigieelarve kontrolli erikomisjonis. Me koostasime sellel teemal raporti. Kristjan Kõljalg tegi siis väga suure töö, mitu kuud intervjueeris inimesi. Ja selgus, et absoluutne enamik – ma väldiksin sõna "kõik" –, aga absoluutne enamik Riigikogu liikmeid ei ole rahul sellega, kuidas näeb välja riigieelarve. Samas on mul kogemus olemas seoses 1999., 2000. ja mõne järgmise aasta riigieelarvega. Sa võisid olla inimene, kes pole näinud muud eelarvet kui koos seletuskirjaga neljal leheküljel olev väikese linna aastaeelarve, aga sa võtsid riigieelarve kätte ja selgus, et sa saad aru, kuhu konkreetselt raha läheb. Mulle meeldib, kui summeeritud on ridades, tulpades jne. Sa saad aru, kuhu raha läheb, kõik on lahti kirjutatud. Kuhu see on kadunud?
Me oleme selle küsimuse tõstatanud erikomisjonis, me oleme sellest mitmeti rääkinud rahanduskomisjonis. Ja ma ütleks, kui jutt juba sinnapoole läks, et on liiga suureline nimetada seda mingiks poliitiliseks, ma ei tea, pärandiks. Mina näen seda, et praegu meil rahanduskomisjonis ei ole selles küsimuses vastuolu. Riigieelarve vormiga ei ole rahul ei need, kes seda menetlevad koalitsiooni poolt, ega need, kes on opositsioonis. Ja mis mind rõõmustab kõige rohkem: samu pretensioone esitavad kolleegid Reformierakonna fraktsioonist. Meil on sellel teemal üsna pikad ja huvitavad menetlused seljataga. Ja minu arvates järgmine Riigikogu, kui ta on kokku tulnud, hakkab rääkima täpselt sama, olenemata sellest, kas tegu on koalitsiooni või opositsiooni liikmetega ja on need inimesed siin ka varem olnud või on nad uued inimesed.
Me peaks tõsiseid samme astuma kõik koos, mitte lootes, et üks või teine pool selle ära teeb. Mõnikord on parem tagasi minna selle juurde, mis oli 20 aastat tagasi, kui püüda korda teha seda, mis on praegu. Elu on näidanud, et 20 aastat tagasi oli nii mõnigi asi parem, ka riigieelarve vorm oli parem. Ja sedasama mõtleb ka Riigikontroll, kes näitas meile 1938. aasta riigieelarvet kui näidisdokumenti, milles on kõik loetav ja kõik on arusaadav.
Nii et ma ei saa teie küsimusele vastata. Te võite esitada tuhat niisugust küsimust selle riigieelarve kohta, eriti nende tekkepõhiste eelarvete kohta, kust üldse ei ole võimalik midagi välja lugeda. Nii et ma palun, et järgmine koosseis kohe algusest peale – teades, et see probleem varem või hiljem tekib – selle lahendamise ette võtaks. See on suur peavalu meie kõigi jaoks.

16:57 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

16:57 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra Stalnuhhin! Mul on tegelikult olemas retsept, kuidas saab selle info kätte. Selle info saab kätte niiviisi, et Riigikogu ei võta menetleda eelarvet, mida lugeda ei ole võimalik. Ja see sõltub eeskätt koalitsioonisaadikutest, eesotsas teiega, kes te juhite Riigikogu rahanduskomisjoni. Tõepoolest, tänasel Riigireformi Sihtasutuse arutelul minu meelest nii õiguskantsler kui ka riigikontrolör viitasid sellele, et riigi põhifunktsioonidega mitte seotud asendustegevused tuleb lõpetada. Aga me ei saa neid asutusi sulgeda, kui me ei näe neid eelarves. See on retooriline küsimus, aga ütelge: miks ei ole astutud neid samme? See on siiski Riigikogu enda kätes.

16:58 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Noh, mis siin öelda – hea soovitus! Aga kui see tuleks puhtast südamest, siis oleks te seda pakkunud juba siis, kui need arusaamatused tekkisid. Mina pean ütlema, et mul oli parlamenditöös üks tõsine paus, aga minu mälu järgi just perioodil 2005–2011, selle kuue aasta jooksul toimuski see muudatus, mis on teinud riigieelarve loetamatuks. Aga siis, kui ma siia tagasi tulin, sõltus see teist. Täpselt samuti nagu praegu oli eelarvest väga raske aru saada ja siis te oleks saanud seda retsepti kasutada. Ma ei taha praegu tüli, ma ei taha praegu hakata seletama, mida meie peame tegema, mida teie pidite tegema. Ma lihtsalt ütlen, et järgmises koosseisus varem või hiljem hakkavad Riigikogu

liikmed rääkima täpselt sama juttu. Neile oleks vaja ette teada anda, et see tuleb. See tuleb kindlasti ja juba järgmise aasta, ma ei tea, aprilli- või maikuus peaks alustama tööd selle nimel, et minna tagasi vana vormi juurde.
Samas ütlen siiski, et soovitus eelarve eelnõu mitte vastu võtta ei ole tõsiselt võetav. Ma arvan, et siin saalis ei ole inimesi, kes ei saa aru, millised negatiivsed tagajärjed see endaga kaasa toob, kui ühe või teise aasta riigieelarvet õigeks ajaks vastu ei võeta. See tähendab, et peatuvad kõik protsessid, mis on riigieelarvest finantseeritavad. See puudutab näiteks projekteerimist, investeeringute tegemist jne. Peatuvad palgatõusud riigisektoris, mis puudutab 150 000 inimest, jne. Päeva jooksul küsis minult mitu ajakirjanikku, kas on ohtu, et see riigieelarve saadetakse pikalt. See oht on olemas, sest on alati mängus poliitilised huvid. Ja nüüd selgubki, kas kitsad poliitilised huvid on riigi huvidest tähtsamad või mitte.

17:01 Aseesimees Enn Eesmaa
Kalle Laanet.

17:01 Kalle Laanet
Aitäh! Ma proovin oma olematu häälega küsida ja pärast ka istungit juhatada. Minu küsimus puudutab muudatusettepanekut nr 38 ja see on Eesti vanima kiviehitise ehk Pöide kiriku kohta. Kas 60 000 eurot tõesti ei leidnud selle jaoks?

17:01 Mihhail Stalnuhhin
Nii, selge – Urve Tiiduse muudatusettepanek, nagu ma aru saan. Pöide küla kindluskirik? Rahandusministeeriumi selgitus selle ettepaneku juurde on selline. 2019. aasta eelarvest toetatakse Jõgeva kiriku renoveerimist 400 000, Narva Aleksandri suurkiriku sisetöid 200 000, Tori Eesti sõjameeste mälestuskiriku renoveerimist 100 000 ja Kärdla kiriku renoveerimist 100 000 euroga. Tähendab, Rahandusministeeriumi esindaja iga kord, kui tuli jutuks üks või teine objekt – Urve Tiiduse pakutud kindluskirik ei ole ainus, Vabaerakond pakkus välja umbes 15 objekti –, tõi põhjenduseks, et on olemas objektide teatud järjestus. Selle järjestuse otsustavad eksperdid ja selle raha jaotamine toimub üsna avatult. Nii et, ma ei tea, võib-olla järgmises voorus leiate selleks võimaluse.

17:03 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud kolleeg! Umbes samasuguse häälematerjaliga Andres Tarand juhtis mõnda aega edukalt isegi Eesti valitsust. Vilja Toomast, palun!

17:03 Vilja Toomast
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Mind tõsiselt huvitab, milline ajakirjanik küsis teie käest selliste sõnadega, et kas täna püütakse siis eelarve pikalt saata. Aga okei, see ei ole mu küsimuse sisu. Minu küsimus puudutab 48. muudatusettepanekut, mis on loomulikult Reformierakonna tehtud. Mind huvitab, miks komisjon ei toetanud seda ettepanekut. Mind ei huvita, miks Rahandusministeerium ei toeta, aga miks rahanduskomisjon ei toetanud seda ettepanekut, mis puudutab üksi elavate pensionäride toetuse kahekordistamist. Nii Keskerakond kui sotsiaaldemokraadid on alati rääkinud, et pensionäre tuleb toetada. Te annate raha isegi mingile fondile, mida ei ole veel loodudki, aga kõige väetimaid, kõige viletsamaid, kõige raskemas seisus olevaid inimesi te nagu ei suuda toetada. Kümme miljonit ei ole nii suur raha, et seda ei oleks sellest mahukast eelarvest leidnud.

17:04 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Jah, veel kord: number, Vilja, palun! (Vilja Toomast ütleb midagi saalist.) Õige, muidugi-muidugi! Rahandusministeerium ettepanekut ei toeta ja kõlas ka selle põhjendus. Maanteede ja ühistranspordi puhul on tegemist valitsuskoalitsiooni kokkuleppega, mille kohaselt peetakse oluliseks vähendada Eesti leibkondade transpordikulutusi, et tõsta inimeste elatustaset tervikuna, soodustada töökohtade säilimist ja tööl käimist ka Eesti äärealadel. Nii soovitakse samuti vältida edasist ääremaastumist, mis kindlasti on ka opositsiooni ühine soov. Kaasneva mõjuna soodustatakse selle meetmega ühistranspordi kasutamist ja autostumise kasvu piiramist, mis kokkuvõttes tähendab puhtamat keskkonda, vähem liiklusõnnetusi ja üldse ühiskonna kogukulutuste vähenemist. Selle meetme sotsiaal-majanduslik efekt ühiskonnale on oluliselt suurem kui lisanduv toetussumma riigieelarvest. See on siis

põhjendus, mis kõlas komisjonis ja peale mida me ka hääletasime.
Aga mis puutub küsimusse, kes ajakirjanikest niiviisi ütles, siis tõenäoliselt keegi end niiviisi ei väljendanud. Ma võtsin kokku nende küsimused, mis kõlasid vähemalt kolm korda ja eri keeltes. Aga, Vilja, sa ju tead, et ma ei ole eestlane ja mul on eesti keelega suuri probleeme. Ma ütlesin, et peale proua Kangrot ma tõenäoliselt ei saa siin teiega konkureerida. Te olete alati nii viisakad, te mitte kunagi ei sõima mitte kedagi, te ei kasuta sõnapruugis vene ropendusi jne. Jumal hoidku, mitte keegi teist – mitte keegi! Ma austan teid selle eest siiralt ja palun vabandust.

17:07 Aseesimees Kalle Laanet
Urmas Kruuse, palun!

17:07 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Palun rahustage mind maha! Kas ma kuulsin õigesti, et Euroopa Komisjonist tulnud eelarvehinnang Kreekale on parem kui Eesti Vabariigile? Öelge, et ma kuulsin valesti! Kas Eesti kuulub sellesse gruppi, kus on teatud etteheited, aga Kreeka riigi eelarvele ei ole mingeid etteheiteid?

17:07 Mihhail Stalnuhhin
Ei-ei-ei! Aitäh küsimuse eest! Ma pean teid tõesti rahustama. Laitmatud on kümme riiki, nende eelarved on stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega kooskõlas. Ma vist ei hakka neid enam ette lugema, Kreekat ei ole. Meie oleme järgmised kolm ja viimased kolm on Itaalia, Ungari ja Rumeenia. Aga Kreeka on eraldi veel täiendavalt välja toodud. Noh, ma võin teile ette lugeda ka. (Sahistab paberitega.) Kus ta oli siin? Nii, tähendab, on eraldi tehtud aruanne Kreeka kohta – eraldi! Ja see on eraldi lõiguna ka selles uudises, mis täna meieni jõudis. See on väga lühike tekst, ma loen selle ette, et kõik saaksid üheselt aru. "Komisjon võttis vastu esimese Kreekat käsitleva aruande tõhustatud järelevalveraamistiku alusel, mis kehtestati pärast Euroopa stabiilsusmehhanismi makromajandusliku kohandamisprogrammi lõpetamist 20. augustil 2018. Aruandes jõutakse järeldusele, et Kreeka 2019. aasta eelarvekava on kooskõlas võetud kohustusega saavutada esmane ülejääk 3,5% SKP-st. Leiti, et muudes valdkondades on reformide elluviimine olnud ebaühtlane ja ametiasutused peavad oma eesmärkide saavutamiseks nende rakendamist kiirendama." Ehk siis ta jääb maha ja reformide elluviimine on ebaühtlane. Nagu ma aru saan, teil lõppes huvi selle teema vastu, nii et ma ei hakka edasi lugema.

17:10 Aseesimees Kalle Laanet
Jürgen Ligi, palun!

17:10 Jürgen Ligi
Aitäh! Meil lõppes aeg, aga mitte huvi. Ma võin teile ette lugeda, et kümne laitmatu riigi eesotsas on Saksamaa, Iirimaa ja siis Kreeka. Nii palju teile teadmiseks. Me oleme Kreekast kehvemad, mida oligi oodata valitsusvahetuse puhul. Aga mu küsimus on, et teid ärritas eestikeelse hariduse teema – ilmselgelt ärritas. Te lugesite oma seisukohad pikalt ette ja te ei toetanud meie muudatusettepanekut. Kas teid ärritab ka idapiiri väljaehitamine? Ka seda te ei toetanud. Te näitate samasugust suhtumist, nagu te näitasite ka eestikeelse hariduse teema puhul.

17:10 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kolleeg Jürgen, viimased kaks või kolm nädalat sa oled olnud nii valge ja karvane, et ma lausa imetlen. Mul tuleb pisar silma. Aga äkki muutud nii kurjaks ja hakkad mingi jamaga ründama. Jumal hoidku! Mis sa nüüd!

17:11 Aseesimees Kalle Laanet
Krista Aru, palun!

17:11 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud rahanduskomisjoni esimees! Minu küsimus puudutab Vabaerakonna tehtud muudatusettepanekut nr 50. See on üks grupp inimesi, puudega lapsed ja nende vanemad, kelle

toimetulekut oleks vaja tõesti kiiresti parandada ja nende elu kergendada. Ma saan aru, et Rahandusministeerium ei saanud seda toetada, aga miks rahanduskomisjon ei toetanud seda ettepanekut?

17:11 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Alustan lihtsamast põhjusest. Katteallikaks on pakutud Eesti Energia 143 miljonit, aga see on allikas, kust kohast ei ole võimalik raha võtta. Aga tähtsam on see, et viidatud hoolekandeprogramm ei sisalda puudega laste teenuseid ning seetõttu ei ole võimalik sellesse programmi nende teenuste jaoks raha suunata. Sotsiaalministeeriumi laste ja perede programmi tegevuse eelarve, mis koondab erinevaid puudega lastele osutatavaid teenuseid, 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga suureneb. Sealhulgas paraneb näiteks erivajadustega laste rehabilitatsiooniteenuse saamine. Lisaks parandatakse erivajadustega lastele abivahendi teenuse osutamist. Selleks rakendub 2019. aastal – esialgu kaheks aastaks – abivahendite eelarves tehtav põhimõtteline muudatus, mis võimaldab abivahendite regulatsioonis kokkulepitud alustel tagada abivahend igale abivajajale. Lisaks suurenevad tegevusreal, mille sisuks on lastele ja peredele suunatud hüvitiste ja toetuste väljamaksmine, summad puudega lapse toetuse maksmiseks ja puudega lapse vanema lisapuhkepäevade tasu maksmiseks. Selline oli selgitus komisjonis ja peale seda me hääletasime.

17:13 Aseesimees Kalle Laanet

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

17:13 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Selle aasta 1. jaanuarist kehtestas Keskerakonna juhitav koalitsioon süsteemi, et pensionär, kes käib tööl ja kes kasutab sarnaselt kõigi ülejäänud töötavate inimestega 500-eurost maksuvaba miinimumi oma töötasult, jääb ilma pensionäride jaoks kehtivast pensioni maksuvabastusest. See süsteem on ebaõiglane. Oma eelmises küsimuses viitasin ma teie varasematele sõnadele. Tänavu 6. veebruaril olete Postimehele öelnud, et saite teada oma fraktsiooni esimehelt, et koalitsiooninõukogu on arutanud seda küsimust ja on selge, et on vaja tõsisemalt võtta neid probleeme. Paraku, nagu Keskerakonna valitsusele kombeks, otsuseid pole. Ja et see otsus lõpuks teha, esitasime Reformierakonnaga parandusettepaneku nr 3, mida ei ole toetatud. See on see, mille kohta ma eelmises küsimuses küsisin. Miks te ei toetanud?

17:14 Mihhail Stalnuhhin

Nüüd ma pean teie ees vabandama. Mulle tundub, et see põhjendus on sattunud mingi teise muudatusettepaneku juurde … Jah! Tähendab, lugupeetud kolleeg, see on puhtalt minu viga. Ma kuulan läbi selle salvestise, millel on selle muudatusettepaneku arutelu, ja kõik, mis seal sai räägitud, selle ma hiljemalt ülehomme saadan teile. Praegu palun vabandust.

17:15 Aseesimees Kalle Laanet

Olga Ivanova, palun!

17:15 Olga Ivanova

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud ettekandja! Mina tulen ikkagi 21. parandusettepaneku juurde, kuna mul puudub võimalus seda ka hääletusele panna. Ma siiski tahan teada, mida komisjoni koosseis arvas sellest loogilisest seosest Justiitsministeeriumi ja MTÜ Eesti Endiste Metsavendade Liit vahel. Ja kas on loogiline eraldada Justiitsministeeriumi eelarvest miljon eurot sihtasutusele, mida ei ole olemas, mille kohta me ei tea, kes seda hakkab juhtima, kes seal hakkab tööle, mis on selle eesmärgid? On see teie arvates normaalne olukord, kui me maksumaksja raha miljon eurot suuname mingisugusele olemasolematule sihtasutusele? Ja teine küsimus puudutab 50. parandusettepanekut. Ei vasta tõele, et Eesti Energia aktsiakapitali suurendamise realt ei ole võimalik seda raha ära jätta, sest Eesti Energia ei ole selgitanud, mis projektile see läheb.

17:17 Mihhail Stalnuhhin

Mis puudutab Eesti Pere Sihtkapitali, siis ma saan ainult korrata – võib-olla te seda ei kuulnud –, et justiitsminister Urmas Reinsalu, kui ta oli rahanduskomisjonis, selgitas, et selle rakendusüksuse moodustamine on vajalik, et ellu viia Eesti rahvastikupoliitika põhialused aastani 2030 ja rahvastikuprotsesside seireks. Sihtkapitali puhul on planeeritud nõukogu koosseisu kaasata Eesti Lasterikaste Perede Liidu ja Eesti Naisliidu juhid ning Eesti Teaduste Akadeemia esindajad. Minu teada seda, kas üks või teine ühing eksisteerib või mitte, kontrollitakse, ja kui ta eksisteerib ja näiteks tal on olnud maksuvõlad, siis ta ei saa mitte mingit finantseerimist riigieelarvest. Selline on praktika seni olnud. Nii et kõik, mis toimus komisjonis seda teemat käsitledes, ei piirdunud ühe küsimusega härra Reinsalule. Komisjoni liikmed, ennekõike Reformierakonna fraktsioonist esitasid õige mitu küsimust seoses selle organisatsiooniga.

17:18 Aseesimees Kalle Laanet
Peeter Ernits, palun!

17:18 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea rahanduskomisjoni esimees! Täpselt kaks aastat tagasi, 21. novembril täpselt samal ajal seisis sinu koha peal Jüri Ratas ja ütles: "Head sõbrad! Kui pälvin täna teie usalduse, siis [---] soovin muuta Eesti poliitilist kultuuri ning kaotada arusaama, et vale mees ei või õiget asja ajada." Ma küsisin talt, kas ma sain õigesti aru, et sinu juhtimisel enam sellist teerulli ei tehta. Jüri Ratas: "Minu arvates on see oluline poliitilise kultuuri suunamuutus. Ei tohi kehtida põhimõte, et vale mees ei tohi õiget asja teha. Jah, see peab muutuma." Ma näen praegu, et 57 opositsiooni parandusettepanekust on kõik prügikasti saadetud. Minu küsimus on: kas peaministriks saada soovinud Jüri Ratas toona pettis meid? See on esimene variant. Teine variant: ta tegelikult tahab seda teha, aga sina rahanduskomisjoni esimehena ja kauaaegse Riigikogu liikmena vana kombe kohaselt teed teerulli ja tapad kõik opositsiooni eelnõud.

17:19 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Nagu sa aru saad, üks armsamaid kolleege siin saalis, ma ei võta enda peale vastutust otsustada kellegi teise eest ja öelda, mida ta mõtles, mida ta tahab, mida ta soovib. Ei Jüri Ratase ega Peeter Ernitsa eest ma ei hakka mitte midagi rääkima. Mis puutub teerulli, siis me arutasime kõik need muudatusettepanekud läbi. Mitu nüanssi oli seotud katteallikatega, mille tõttu ei olnud kuidagi võimalik neid muudatusettepanekuid toetada. Ka oli probleeme sellega, et muudatusettepanek on vastuolus valitsuse tööprogrammiga, endale võetud kohustustega. Kõik otsused, mis rahanduskomisjonis vastu võetakse, on kollektiivsed otsused. Ma isegi ei reageeri sellele, et sa püüad mulle seda kõike omistada.

17:21 Aseesimees Kalle Laanet
Raivo Põldaru.

17:21 Raivo Põldaru
Aitäh, härra aseesimees! Hea komisjoni esimees! Küsimus ei ole üldse katteallikates, mida oleks väga lihtne olnud kohendada. Muudatusettepanek 35 pakub erakondade rahastamise vähendamist poole võrra. Ma proovisin seletuskirjast lugeda, mis on põhjuseks pandud, et see on arvestamata jäetud. Leidsin ühelt teiselt leheküljelt, mis erakondasid puudutab, et erakondade rahastamine riigieelarvest on oluline, et tagada erakondade selge, läbipaistev ja ühtsetel alustel rahastamine. Kas see oligi põhjus mitte vähendada erakondade rahastamist? Kas see vähendamine muudaks riigieelarvest rahastamise udusemaks? Mis selle asjaga ikka on, et ka seda ettepanekut ei saanud arvestada?

17:22 Mihhail Stalnuhhin
Jah, täpselt nii see kõlab. Ma vahepeal leidsin selle formuleeringu üles, täpselt nii jäi see rahanduskomisjonis kõlama. Kui tohib, siis ma ütlen paar sõna iseenda nimel. Mul on oma arvamus küsimuses, kas kõik erakonnad peaksid tegutsema ainult riigi raha toel ja tuleks täielikult keelustada eraisikutelt, füüsilistelt või juriidilistelt isikutelt toetuse saamine. See oleks üsna raske, sest tõendada on väga raske. Ja kuidas sa keelad poliitikul kasutada oma raha? Teiselt poolt võiks olla niiviisi, et ei ole riigi

rahastamine, aga siis peaks olema avalik nii juriidilise kui füüsilise isiku tehtav rahastamine. Minu arvates see oleks õigem, siis oleks kohe näha, kes kelle heaks töötab. Praegu on rahastajate nimekirjas – ma iga kvartal vaatan seda suure huviga – ainult füüsilised isikud. Mõnikord ei saagi aru, millise organisatsiooni, firma, kompaniiga on tegemist. Aga jah, praegu on lihtsalt selline praktika, mis on kunagi väga ammu paika pandud, ja ma toetan seda, kuna pole paista, et õnnestub seda mingil mõistlikul ajal kuidagi muuta. Aga ma veel kord ütlen, et minu arvates oleks õigem, kui oleks ainult füüsiliste ja juriidiliste isikute toetus võimalik.

17:24 Aseesimees Kalle Laanet
Taavi Rõivas.

17:24 Taavi Rõivas
Aitäh! Hea ettekandja! Tava on selline, et tark indiaanlane mitu korda ühe reha otsa ei astu. Nii 2017. kui ka käesoleva aasta eelarve laekumistest on teada, et järsult tõstetud aktsiise, eriti alkoholiaktsiisi laekub kahe aasta peale kokku lausa sadu miljoneid vähem, kui eelarvesse kirjutatud. Rõhutan, et kulud on ju tehtud, aga mida ei laeku, on aktsiisid. Selle juures tundub täiesti ebaloogiline minna ikka edasi nende kõrgete määradega, mille tõttu raha laekub eelarvesse vähem, kui näiteks 2016. aastal üle kahe korra madalama õlleaktsiisi määra korral laekus. Reformierakonna fraktsiooni ettepanek neid aktsiise langetada on mingil kummalisel kombel jäänud rahanduskomisjoni toeta. See tooks kõigi eelduste kohaselt lisaraha ja oleks üldse igati mõistlik. Küsimus on lihtne: miks te ei toeta?

17:25 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kolleeg, sa vist puudusid saalist, kui selline küsimus juba esitati. Aga tootjate ja riiki toojate arvamus oli, et aktsiisimäära langetamine ei suurenda aktsiiside laekumist. Teistes riikides aktsiisi langetamine ei ole praktikas nii positiivset tulemust andnud. Sellest kõigest ma olen juba rääkinud, see on stenogrammis täitsa olemas.

17:25 Aseesimees Kalle Laanet
Urmas Kruuse, palun!

17:25 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärne ettekandja! Te vist ei ole neid viimaseid materjale ikkagi näinud. Tuleb siiski välja, et Kreeka on esimeste hulgas ja meie oleme nende järel. Seega Euroopa lipulaev on sattunud teise gruppi, mis tegelikult on solvav. Ja see on pigem lõtvade elukommete ehk lõdva eelarvepoliitika tagajärg. Ühest asjast ei saa ma kuidagi aru. Te mingites vastustes ütlesite, et piiri ei suudeta välja ehitada ja sellepärast ei olnud mõistlik ettepanekut toetada, aga teiselt poolt, kui jutt on sihtasutustest ja muudest ettevõtmistest, mille puhul ei ole teada, kas need ikka asutatakse ja kas neis suudetakse raha rakendada, raha eraldatakse. Eesti Energia näiteks on öelnud, et ta ei tea nendest investeeringutest, mida ta hakkab tegema. Kas see on loogiline ja kas see on õiglane teie vaatevinklist?

17:26 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Nii, tuleme tagasi sinna Kreeka juurde. Jah, teie jaoks, lugupeetud kolleeg, ja ka minu jaoks on see muidugi superüllatus. Ja esimest korda vastates sellele küsimusele, kui Aivar Sõerd seda küsis, ma lugesin ette need riigid: Saksamaa, Iirimaa, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Austria ja Soome. Ja see on vist mingi nali, mida inimese aju temaga mängib: kui sa ei taha midagi kusagil näha, siis sa seda ei näe. Ja tõenäoliselt sel põhjusel Kreeka kuidagi lipsaski mul minema. Aga et rääkida halvasti Eestist selles mõttes, et Kreeka on meie ees – kui seda nimekirja vaadata, siis näeme, et otsest reitingut toodud ei ole. Me ei tea, võib-olla Kreeka on Saksamaa, Austria ja Soome ees ka.
Ma ei tähtsustaks seda küsimust üle, see ei ole sugugi tragöödia. Absoluutselt! Me peaksime kui suured sõbrad ja ühe organisatsiooni, õigemini mitme organisatsiooni – nii euroliidu kui NATO – liige rõõmu tundma selle üle, et ühel riigil äkki hakkas vedama, hakkas paremini minema. Kreeklasi ette solvata, et nemad on sellised, kes ei ole millekski võimelised – see ei ole kõige parem praktika, arvestades ka seda, kus käivad eestimaalased kõige rohkem puhkamas. Tõenäoliselt Kreekas.
Aga mis puudutab organisatsioone ja küsimust, keda finantseerida ja milliste summadega, siis neid

ettepanekuid teevad ministeeriumid, lähtudes oma loogikast. Me ei ole alati sellega lõpuni kursis. Nii et küsimuse esimese poole teemaga ma teen ettepaneku lõpetada. Jah, Kreeka on selle kümne parima hulgas ja ma pean oma eksimuse eest vabandust paluma. Jah, ka minu jaoks on see üllatus, aga see üllatus rõõmustab mind. Ning küsimuse teine pool erinevate organisatsioonide kohta: seda otsustavad ministeeriumid, otsustavad ministrid. See on nende asi, me ei saa üksikasjalikult tuhandetes organisatsioonides orienteeruda. Ma arvan nii.

17:29 Aseesimees Kalle Laanet
Jürgen Ligi, palun!

17:29 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra Stalnuhhin, ka mina vabandan Kreeka ees teie eest! Aga kui jutt oli eestikeelsest haridusest, mille rahastamist te ei toetanud, siis te ärritusite selle peale. Kui jutt oli piirileppest, siis te ärritusite minu peale. Neid kumbagi asja te ei toetanud ja ütlesite, et ma ei ole enam nii nunnu, valge ja karvane nagu tavaliselt. Aga kuidas te reageerite, kui ma küsin: miks te toetate pensionide kõrgemat maksustamist, millega see valitsus hakkama sai? Kõik kolm sammast langevad kõrgema maksumäära alla, juhul kui on lisatulusid, seega just töötavad pensionärid on ohvrid. Miks te meie ettepanekut ei toetanud? Varem olete olnud seda nägu, et toetate.

17:30 Mihhail Stalnuhhin
Te ei saa väita, et ma seda ei toeta, samuti te ei saa väita, et ma seda toetan. Me lihtsalt pole teiega sellel teemal põhjalikult vestelnud. Te lihtsalt praegu panete mulle arvamuse suhu. Aga mis puudutab minu isikut, seda, olen ma ärritunud või ei ole – armas Jürgen, mul oleks huvitav teada, kuidas sa aru saad, millal ma olen ärritunud ja millal mitte. Kas komisjonis on kunagi näha, kas ma olen ärritunud või mitte? Minu arvates küll mitte. Siit puldist ma räägin veidi rohkem kui tavaliselt, aga mulle on kõigi komisjoni liikmete arvamus südamelähedane ja ma alati teen kõik, et teil oleks võimalik hästi palju rääkida – täpselt nii palju, kui te soovite. Kas ma kahe aasta jooksul olen kunagi tõkestanud teid midagi välja ütlemast? Kas ma olen olnud kuri? Kas ma praegu esinen väga kurjalt? Täitsa huvitav! Kunagi siin räägiti midagi kehakeelest. Äkki sa avad mulle selle saladuse, siis ma oskan pärast ise ka seda jälgida.

17:31 Aseesimees Kalle Laanet
Laine Randjärv.

17:31 Laine Randjärv
Aitäh! Hea ettekandja! Minul on küsimus kultuuri valdkonnast. On teada, et jälle on tulemas laulu- ja tantsupidu. See on 150 aasta pikkuse ajalooga kultuurisündmus. Koorijuhtide liit on korduvalt kultuurikomisjonis käinud, et avaldada muret selle pärast, et koorijuhtidel ei ole muusikaõpetajatega võrdne tasu. Kultuurikomisjon on seda teemat väga toetanud. Haridus- ja kultuuriminister mõlemad on öelnud, et see on väga oluline, püüavad lahendusi leida. Mina ei näe, et neid ettepanekuid eelarves on arvestatud. Mis on teie isiklik arvamus, kas on mingisugune võimalus enne kolmandat lugemist veel teha mingeid parandusettepanekuid? Kas te oleksite nõus toetama muu hulgas ka oma valimisringkonna väga tublisid muusikaõpetajaid, kes toovad oma kollektiivid laulu- ja tantsupeole? Kas nende palk peaks vastama nende tööle, et meie laulu- ja tantsupidude traditsioon kestaks?

17:32 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kui me arutasime seda rahanduskomisjonis – laulu- ja tantsupidu, juubel ja kõik peab särama –, siis ma küsisin, kui palju raha on sellel aastal, kui palju järgmisel aastal. Jäid kõlama summad 1,9 miljonit ja 1,83 miljonit, kui ma ei eksi. Ma võin eksida, aga umbes sellised summad olid. Mis aga puudutab lauluõpetajaid, koorijuhte ja teisi, siis ma ei tea, kuidas teie seda tõlgendate, aga minu arvates on õigem tee hoopis selline, et kultuurikomisjon arutab mingit seaduseelnõu, mis laekub kas kelleltki Riigikogu liikmelt või komisjonilt, ja arutab seda küsimust. Ja kui see on seal heaks kiidetud, siis saab ka rahanduskomisjon suurima heameelega hääletada nende palgatõusude poolt.

17:33 Aseesimees Kalle Laanet

Monika Haukanõmm.

17:33 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Hea rahanduskomisjoni esimees! Minu küsimus tõukub Krista Aru küsimusest, mis puudutas muudatusettepanekut nr 50 ehk puuetega laste toetuse kasvu. Ma olin väga hämmeldunud, kui kuulsin, et te lugesite siis ette, kuhu suunatakse Sotsiaalministeeriumis veel täiendavaid vahendeid. Ja miks see minus hämmeldust tekitas? Sellepärast, et need ei puutu otseselt selle ettepaneku teemaga kuidagi kokku. See on väga tore, et rehabilitatsiooniks antakse rohkem raha, et abivahendite hankimiseks antakse rohkem raha, aga konkreetne ettepanek puudutas hoopis teist valdkonda. Siin ei aita need summad, mis te meile ette lugesite. Minu küsimus on, kas te saades aru, et ministeerium on esitanud täiesti asjassepuutumatu selgituse, miks ei maksa seda ettepanekut toetada, sisuliselt ka seda ettepanekut käsitlesite. Kas te saite aru, et see ei päde, või te lihtsalt võtsite ministeeriumi arvamuse ja teid suurt ei huvitanud, kas see on pädev või mitte?

17:35 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma arvan, et täpselt nagu eelmise küsimuse puhul, on siin sisemine loogika olemas. Teatud sotsiaalsel grupil on mingi probleem ja me lahendame selle sellega, et pakume eraldada miljon või kümme konkreetselt sellele sihtgrupile. Aga nagu ma ütlesin, tegemist on väga tõsiste asjadega. Palgaküsimused lahendatakse seaduseelnõudega, nende toetuste suurendamised lahendatakse seaduseelnõudega. See on tavapärane. Mis puutub küsimuse teise poolde, siis Rahandusministeerium on meil üks ja mul ei ole teile pakkuda mingit muud Rahandusministeeriumi või Vabariigi Valitsuse arvamust kui see, mida ma teile tutvustasin. Meie lähtume täpselt sellest, mis jäi kõlama rahanduskomisjonis.

17:36 Aseesimees Kalle Laanet
Peeter Ernits, palun!

17:36 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin ettepanekute 33 ja 39 kohta. EKRE tegi ettepaneku loobuda Rahandusministeeriumi rea peal Kreekale makstavast 2,47 miljonist ja Siseministeeriumi rea peal suurendada päästjate palgafondi 2,5 miljoni võrra. Miks te eelistate Kreeka toetamist ja päästjate, ma ei tahaks küll öelda poomist, sest tõesti päästjatele on raha juurde antud, aga miks te eelistate Kreekat päästjatele?

17:36 Mihhail Stalnuhhin
Mitte keegi mitte kedagi kellelegi ei eelista. Päästjate palgad, kui mu mälu mind ei peta, tõusevad järgmine aasta 29% ja seal oli veel midagi juures. Need tõusevad 700-lt 1000 eurole, pluss valverahad või kuidas neid tasusid seal nimetatakse. Mis puudutab Kreekat, siis kuulake palun tähelepanelikult, et pärast ei saaks öelda, et ei saanud aru. Võla leevendamise meetmete teine etapp, mis pidigi algama peale programmi lõppu, lepiti kokku koos kolmanda programmi viimase ülevaatusega 2018. aasta juunis. Programmi lõpetamise, sh ka tagasimakseid sisaldavad võla leevendamise seisukohad kinnitas Vabariigi Valitsus 26. juunil 2018 ning Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon 2. juulil 2018. Arvestatud tulude tagastamine ei ole Eesti soolo, vaid selles osalevad kõik euroala riigid. Eurosüsteemi omanduses olevatelt Kreeka võlakirjadelt arvestatud tulu tagastamine lepiti esimest korda kokku 2012. aastal Kreeka teise programmi ajal ning kandeid alustati 2013. ja 2014. aastal. Alates sellest ajast on need kulud olnud ka riigieelarves välja toodud. Arvestatud tulude tagastamine peatus 2015. aastal, kuna teine programm lõppes kokkuleppeta. Seega aastatel 2015–2018 ei ole me ülekandeid teinud. Osana võla leevendamise meetmetest hakati uuesti võlakirjatulusid tagastama, nagu juba märgitud. Valitsus ei saa mingilgi moel Eesti Pangale ette kirjutada, kui palju peaks ta oma kasumist riigieelarvesse kandma. Aga see puudutab juba teist teemat. Tähendab, me täidame oma kohustust, mille oleme endale ise võtnud. Siin ei ole mitte mingit emotsiooni, see on lihtsalt ette planeeritud tegevus.

17:39 Aseesimees Kalle Laanet
Taavi Rõivas, palun!

17:39 Taavi Rõivas

Aitäh! Ma jätkan alkoholiaktsiisi lainel. Sa ütlesid, et küsiti viinatootjatelt ja nemad arvasid, et ei pea langetama õlleaktsiisi. No sellega on sihuke lugu, et kui viinatootjatelt küsida, siis loomulikult nad ei arva, et õlleaktsiisi peaks langetama. Küllap nad isegi oleks nõus õlleaktsiisi veel umbes kahekordseks tõstma. Aga kui võtame erapooletud analüütikud, nii konjunktuuriinstituudi kui ka KPMG, siis nemad ütlevad, et lausa 100 miljonit on võimalik juurde teenida. Me teame, et asi ei ole ainult 340 miljoni alalaekumises, vaid selle aktsiisi tõttu on mitmed maapoed kinni läinud, meil on üle 100 miljoni Läti maksumärkidega purgi ja pudeli Eesti looduses, Soome turistide arv on tervelt kümnendiku vähenenud. Ja fakt on ka see, et 2016. aastal laekus kaks korda madalama õlleaktsiisi määra kehtides eelarvesse rohkem raha. Sellest tulenevalt on mul ikkagi küsimus: mis on see, mis takistab teil terve mõistuse häält kuulda võtmast ja tulemast vastu mitte ainult opositsiooni soovile, vaid tegelikult tervele mõistusele ja langetada alkoholiaktsiisi 2016. aasta määrani?

17:40 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud kolleeg! Ütlen kohe, et viinatootjate kohta ma ei öelnud siin mitte ühtegi sõna. Kontrollige stenogrammist – see on päris kindel, et nendest ma ei rääkinud. Nüüd, konjunktuuriinstituut võib esitada prognoosi, aga ma võrdleks seda sellega, et vaata, Taavi, meil on kaks korda kuus suured pidustused. Alguses teeb prognoosi see, kes teeb neid turu-uuringuid ja kus on vist Keskerakond ees, ja siis teeb EMOR, kus on Reform. Me kordamööda peame pidu, eks ju: kord on meil pidu, kord on teil. Tähendab, olukord on täpselt sama, inimesed on samad, metoodika peaks olema Euroopa Liidu riigis samasugune, sest inimesed on saanud hariduse ühtedes ja samades koolides. Ja siis tuleb selline vahe, mõnikord oma 10–12%. No ei ole võimalik! See on lihtsalt illustratsiooniks sellele, mida ma arvan igasugustest prognoosidest. Mina lähtun Rahandusministeeriumi prognoosist ja see on rahanduskomisjonis ka väga loogiline, ma isegi pean sellest lähtuma. Ma väga tähelepanelikult kuulan, mida räägib Riigikontroll. Viimasel ajal olen ma aru saanud, milline tähtsus on eelarvenõukogul, Eesti Pangal. Ma püüan nende asjadega kursis olla. Aga, noh, neid ülejäänud prognoose võib olla kas või tuhat. Ja see väide, et hoobiga tuleks 100 miljonit või 200 miljonit või 500 miljonit juurde – no ei saa ju niiviisi neid prognoose kasutada.

Aga igal juhul mina rääkisin õlletootjatest, kui ütlesin, et on arvatud, et aktsiisi alandamine ei too mingit kasu, sh piirikaubanduses. Ja me arutasime seda ka komisjonis. Ja nii palju kui ma mäletan, mina olin täiesti rahulik, aga vaat Jürgen miskipärast ärritus ja ütles paar halba sõna. Aga ma ei hakka seda siin saalis kordama – mitte mingil juhul. Mis puudutab väikekauplusi, Taavi, siis sind jälle vist polnud saalis, aga ma olen sellest rääkinud mitte ainult täna, vaid ka varem. Kordan veel kord: kui väikekaupluste esindajad said umbes poolteist aastat tagasi meil siin Riigikogus kokku suurte kaubanduskettide esindajatega, siis nad ründasid neid süüdistusega, et nende tõttu nad surevad välja. See oli põhiline põhjus. Ja pärast seda võite te süüd ajada kas aktsiiside peale või veel millegi peale.

Ja lõpetuseks. Vigu on kõige kergem vältida niiviisi, et ei tee mitte midagi. Aga iga inimene, kes tahab midagi elus saavutada, peab töötama, peab midagi tegema. Ja kui sa ennast liigutad ja üritad ühte või teist või kolmandat asja teha, siis sa teed ka vigu. Ja neid on kõigil olnud väga palju. Ma ei taha praegu hakata süüdistama: aga teie, aga teie, aga teie ... Küsimus on selles, kas on võimalik vigu parandada või ei ole. Tegelikult on. Ja kui on tõsiselt võetavad ettepanekud ja tõsine analüüs, siis me tõenäoliselt võime selle poliitika juurde tagasi tulla, aga mitte rakendades meetmeid, et lihtsalt kasutame miljoneid eurosid eelarvest sellel eesmärgil.

17:44 Aseesimees Kalle Laanet

Mati Raidma, palun!

17:44 Mati Raidma

Suur tänu! Austatud ettekandja! Naasen idapiirile. Eelmisele küsimusele vastates te ütlesite, et see protsess pole niivõrd seotud koalitsiooni otsustega, kuivõrd pelgalt ja konkreetselt ehitusvõimekusega. Midagi jäi mu hinge kriipima ja ma vaatasin eelarveseaduse eelnõu seletuskirja, kus on öeldud, et aastal 2020 on selleks otstarbeks 15 miljonit, aastal 2021 ainult 10 miljonit ja aastal 2022 vaid 9,7 miljonit. Ehk siis minu küsimus: kas see on tõesti realistlik prognoos, kuhu viib valitsuse majanduspoliitika? Tundub, et aasta aasta järel Eesti ettevõtjate ehitusvõimekus kahaneb.

17:45 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Vabandage, lugupeetud kolleeg, aga ma küll mingit loogikat praegu ei tabanud. Ehitussektor on meie majanduse mootor. Ehitussektor on see, mille üle me tunneme uhkust. See on tõesti nii! Rääkida sellest, et võivad tekkida mingid objektid, kus ei ole võimalik realiseerida 10 miljonit eurot, on lihtsalt naljakas. Me oleme selle kohta küsinud, me oleme sellel teemal rääkinud ja oleme kuulnud ka, et inimesed, kes asjaga tegelevad, on andnud oma soovitused selle kohta, millised summad on realistlikud ja kuidas võib piiri ehitamine käia. Ma lugesin teile ette, vaadake stenogrammist, kuidas see kõlas! Mul ei ole suurt midagi lisada. Ärge otsige musta kassi pimedas toas, eriti kui kassi seal ei ole.

17:46 Aseesimees Kalle Laanet
Peep Aru, palun!

17:46 Peep Aru
Aitäh! Hea rahanduskomisjoni esimees! Minu küsimus on muudatusettepaneku nr 7 kohta. Selles teeb Reformierakond ettepaneku suurendada omavalitsustele mõeldud tasandusfondi 19 miljoni euro võrra, võttes katteallikaks koalitsiooni poolt regionaalpoliitika nime all tehtavad suvaotsused, nn katuserahad. Kas tõesti oli komisjoni enamus selle poolt, et omavalitsustele antakse raha poliitiliste tutvuste alusel, mitte reeglite alusel? Kas parteilisus on prioriteet omavalitsuste iseotsustamise õiguse ja finantsautonoomia suhtes?

17:47 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kõlas ju hästi, eks ole!? Kohe homse lehe jaoks! Superküsimus! Kust te selle loete, telefonist või paberilt?

17:47 Peep Aru
Oma käega kirjutatud!

17:48 Mihhail Stalnuhhin
No kes kahtleks! Kui lühidalt öelda, siis tasandusfond ei saa mängida regionaalarengu meetme rolli. Sellest rääkis rahanduskomisjonis Rahandusministeeriumi esindaja ja selle vastu ei hakanud keegi vaidlema, kui ta seda printsiipi tutvustas. Küsimus on ühtlustamises ja selleks ongi tasandusfond. Ja jumal tänatud, et see on olemas. Kui veidi pikemalt rääkida, siis tasandusfondi kaudu jaotatakse vahendeid mitte tutvuse järgi, vaid valemi alusel kõikidele omavalitsustele ühetaoliselt. See ei ole sobilik regionaalpoliitiliste eesmärkide täitmiseks, kui soovitakse vahendeid suunata teatud piirkondade ja objektide eelisarendamisse juhtumipõhiselt. See oleks kõik.

17:49 Aseesimees Kalle Laanet
Laine Randjärv, palun!

17:49 Laine Randjärv
Aitäh! Hea ettekandja! Ma tulen oma küsimuse juurde tagasi. Ilmselgelt ei ole te kuigi hästi kursis laulupeoliikumise rahastamisega ja sellega, mis toimub pidudevahelisel ajal. Kui te räägite, et mingid summad pandi juurde, et see pidu toimuks, siis võib-olla on tegemist sellega, et lauluväljaku üür tõusis või on koristusteenused kallimad. Mina juhin tähelepanu muudatusettepanekule nr 27, mis on tehtud selleks, et laulu- ja tantsupidude ettevalmistus oleks professionaalne ja et õpetajad oleksid ka sotsiaalsete garantiidega kaetud. See on teema, mille puhul kultuurikomisjon *in corpore* oli seda meelt, et tuleb toetada koorijuhtide liidu ettepanekut. Me kutsusime välja mõlemad ministrid, nii haridus- kui kultuuriministri, lubati sellega tegelda. Nüüd on nagu poliitiline dabroo olemas, tehti parandusettepanek, aga ikkagi otsustas rahanduskomisjon selle tagasi lükata ehk jätta arvestamata. Miks?

17:50 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Ma selgitan. Juubelilaulupidu ja -tantsupidu rahastatakse täiendavalt 1,8 miljoni euroga. Kultuuriministeeriumi haldusala palgatõusuks on eraldatud 2019. aastal lisaraha 7,6 miljonit. Lisaraha

on 7,6 miljonit! Ja siin oli pretensioon ka katteallika suhtes: finantseerimistehingu asemel kulude suurendamine avaldab negatiivset mõju valitsussektori eelarvepositsioonile. Kui lühidalt vastata, siis on vastus selline.

17:50 Aseesimees Kalle Laanet
Enn Meri, palun!

17:50 Enn Meri
Aitäh, lugupeetud aseesimees! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Tahan küsida muudatusettepaneku nr 52 kohta. Nimelt on ju nii, nagu te väga hästi teate, et meie keskmine vanaduspension on umbes 450 eurot kuus, aga keskmine hooldekodukoht maksab umbes 750 eurot kuus. See tekitab paljudele vanadele inimestele raskusi. Vabaerakond pani sellepärast ette, et looksime hoolduskindlustuse süsteemi. See ettepanek jäeti arvestama. Palun öelge, miks valitsus seda heaks ei kiitnud!

17:51 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Teie loal ma alustan siiski infoga, et selle hooaja eel toimus meil fraktsiooni üritus, kus ma rääkisin eesmärkidest, mis peaks olema Keskerakonnas järgmises koosseisus sihiks seatud. Ma olen oma piirkonnas palju suhelnud vanemate inimestega ja olen aru saanud, et aja jooksul juhtub niiviisi, et ühed probleemid asenduvad teistega. Ja kui ma veel hiljuti kuulsin kurtmist, et perede ühendamine on olnud võimatuseni raske või et pensionid on väikesed, siis praegu kurdetakse muret seoses sellega, et toimub migratsioon ja noored sõidavad pahatihti väga pikaks ajaks minema. Nüüd on vanadel inimestel tekkinud uus hirm. See on see hirm, et kui nad vajavad hooldust, siis neil ei ole võimalik seda endale kindlustada. Jah, nende lapsed on välismaal ja toetavad muidugi oma vanemaid, aga vanainimesed soovivad ise maksmisega hakkama saada, et mitte muutuda kiviks oma laste kaelas.
Ma tegin oma fraktsioonile pakkumise võtta hooldekodude programm kavva. Kohti on ju puudu. Riigil tuleks ehitada iga aasta kaks-kolm uut hooldekodu ja kindlustada, et 85% keskmisest pensionist oleks piisav selleks, et kuutasu kinni maksta. Ma loodan, et kõik, mis sai niiviisi välja öeldud – mul oli artikkel sellel teemal –, kunagi leiab toetust. Kõik jäävad varem või hiljem vanaks ja saavad aru, mis elu see vanainimese elu tegelikult on.
Aga nüüd Rahandusministeeriumi jutt sellel teemal. Hoolduskoormuse süsteemi tuleb vaadata terviklikult ning hoolduskindlustuse loomine võib olla hoolduskoormuse süsteemi üks osa, mille kriteeriumid peavad olema kokku lepitud ning analüüsitud, et otsustada, milline on Eestile kõige sobivam hoolduskindlustuse meetod. Eakate hooldus on praegu kohalike omavalitsuste ülesanne ning kohalik omavalitsus hindab, milline on vajadus hoolekande järele ja milline on meede, mis inimest kõige paremini aitab. Kuna kohalikel omavalitsustel on kaalutlusõigus, siis on tegemist hoolekandega, mitte kindlustusega. 21. detsembril 2017 otsustas valitsuskabinet, et Sotsiaalministeerium koostab 2018. aastal kontseptsiooni pikaajalise hoolduse süsteemis plaanitavatest muudatustest ning esitab 2019. aastal reformi elluviimiseks vajaliku lisataotluse riigi eelarvestrateegiat arutades. 14. septembril 2017 kiitis Vabariigi Valitsus heaks hoolduskoormuse vähendamise esmaste abinõude rahastamise ettepanekud aastateks 2018–2021, see eelarve on kokku 16,4 miljonit eurot. Nii et see ettepanek kajastub ka selles otsuses ja tõenäoliselt järgmine koosseis hakkab juba järgmisel aastal sellega tegelema.

17:55 Aseesimees Kalle Laanet
Madis ...

17:55 Mihhail Stalnuhhin
Vabandust, aga siin oli katteallikas ka mittekorrektne.

17:55 Aseesimees Kalle Laanet
Madis Milling, palun!

17:55 Madis Milling

Suur tänu, härra istungi juhataja! Väga austatud rahanduskomisjoni esimees! Minu küsimus puudutab muudatusettepanekut nr 22, mis räägib Kaitseliidule lisaraha eraldamisest, et nad saaksid endale soetada täiendavaid transpordi- ja sidevahendeid, samuti toetada laiapindse riigikaitse ja elanikkonnakaitse projekte. Küsimus: miks see komisjonis toetust ei leidnud? See on seda enam kummaline, et väidetavalt on meil Eestis erakondadeülene konsensus riigikaitselistes asjades.

17:56 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Jah, konsensus on meil olemas. Sel ajal, kui te küsisite, ma püüdsin komisjonis toimunut meelde tuletada ja huvitav, et ma mäletan sõnu, aga ei mäleta, kes need ütles, aga kolleegid rahanduskomisjonist kindlasti seda kinnitavad. Transpordivahendi omandamine on pikaajalise kasutusega asja ostmine. See tähendab, et kui te selle ostate, siis see ei ole üks tehing ühe aasta jooksul, vaid te peate ette nägema ka kulutused, mis tekivad selle kasutamiseks: bensiin, hooldus, remont vajaduse korral, tarvilike inimeste palkamine jne. See tähendab, et iga kord, kui te ostate mingi bussi või tanki või ükstaspuha, mis transpordivahendi, te peate kulusid planeerima mitmeks aastaks. Ja see planeerimine, eriti siis, kui on kaitsejõududega või Kaitseliiduga tegemist, ei saa olla selline, et ah, anname neile praegu midagi. See peab olema pikaks ajaks ette läbi arvutatud. Vaat sellise kõne pidas keegi, kes saab kaitseteemadest paremini aru kui mina, ning mina olen sellega nõus.
Aga nüüd ma loen teile ametliku seisukoha ette. Kaitseministeeriumi eelarve maht tugineb 2019. aasta prognoositavast sisemajanduse koguproduktist 2% suuruse osa alusel leitaval komponendil. See on 540 miljonit eurot, millele lisanduvad riigi eelarvestrateegias ette nähtud kaitseinvesteeringute programmi vahendid kaitseotstarbelise erivarustuse hangeteks, see on 30 miljonit eurot. Liitlasvägede vastuvõtu võimekuse tagamiseks on eraldatud täiendavad vahendid 15 miljonit eurot ning välistoetused kokku on 29 miljonit eurot. Sihtotstarbeline toetus Kaitseliidule sisaldub Kaitseministeeriumi eelarves – see on siis 2% SKP-st. Kaitseministeeriumi 2019. aasta eelarve suureneb praeguse aasta eelarvega võrreldes 14%. Kaitseliidu majandustegevuse tulem on reeglina positiivne, aastatel 2014–2017 on see korrigeeritult 4–5 miljonit eurot, mille arvel on võimalik vajalikud investeeringud teha. Aga ma kordan veel kord, et palju mõjuvam oli see, mida räägiti planeerimisest komisjonis. Keegi ei tuletanud mulle meelde, kes see oli, kes seda rääkis, aga see jutt on sulatõsi. Kui midagi ostad kaitseväe jaoks, siis sul peab olema finantseering ka järgmisteks aastateks.

17:59 Aseesimees Kalle Laanet

Monika Haukanõmm, palun!

17:59 Monika Haukanõmm

Tänan, härra juhataja! Hea rahanduskomisjoni esimees! Minu küsimus puudutab muudatusettepanekut nr 51, mille sisu on ettepanek lõpetada osalise või puuduva töövõimega töötavate inimeste toetuse vähendamine. Selle taustaks on see, et me tegelikult karistame neid erivajadusega töötavaid inimesi: kui sa oled aktiivne, kui sa oled midagi õppinud ja pingutad, siis me hakkame toetust vähendama. Tegelikult toetusvajadus just suureneb sellest. See probleem on samas kategoorias, kus töötavate pensionäride probleem. Minu küsimus on selline. Jätame kõrvale, et ei sobi pakutud katteallikas Eesti Energia. See ei puutu praegu asjasse. Kas te küsisite arvamust selle ettepaneku kohta ka töötukassalt, kes peab iga päev tegelema selle halduskoormusega ja bürokraatiaga, mis häirib nii inimesi kui ka ametnikke? Kas te töötukassa käest küsisite ja kui küsisite, siis mis vastuse te saite?

18:00 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Töötukassa käest me ei küsinud. Aga selle eelmise teemaga siin tegelikult midagi ühist ei ole. Alguses oli jah, et peaksime seda nagu vaatama, aga siis kõlasid sellised sõnad. Ja kui siin tekstis on mingi viga, mis eksib tegeliku elu vastu, siis üritage seda parandada. Aga rahanduskomisjonis väitis Rahandusministeeriumi esindaja, et viidatud hoolekandeprogramm ei sisalda teenuseid puudega lastele ning seetõttu ei ole võimalik pakutud programmi nende teenuste jaoks raha suunata. Sotsiaalministeeriumi laste ja perede programmi tegevuse eelarve, mis hõlmab erinevaid puudega lastele osutatavaid teenuseid, on 2019. aastal suurem kui tänavu, sh paraneb näiteks erivajadustega laste rehabilitatsiooniteenuse osutamine. Lisaks suurendatakse erivajadustega laste abivahendite kättesaadavust. Selleks rakendub järgmisel aastal esialgu kaheks aastaks abivahendite eelarves põhimõtteline muudatus, mis võimaldab abivahendeid puudutavas regulatsioonis kokku lepitud alustel

tagada abivahend igale abivajajale. Vaat selline oli põhjendus ja see tundus rahanduskomisjonile üsna loogiline olevat. (Midagi öeldakse saalist.) Vabandust! Ettepanek 51, kas ... Palun vabandust! Tõesti palun vabandust! Peale seda, kui võeti tagasi kolm muudatusettepanekut, numeratsioon muutus ja mul näevad väljatrükid niiviisi välja, et kord on see ettepanek 52, kord 51. Nii ... Palun vabandust, aga ega me kusagile ei kiirusta, eks ju. Puuduva töövõimega töötavad inimesed – siin on kokkuvõte selline, et tegemist on kuludega, mis on seadustega määratud, ning täiendavate vahendite suunamiseks tuleb vastu võtta vajalikud õigusaktid. Riigieelarvet mõjutavate seaduste eelnõud tuleb Riigikogule üle anda enne konkreetse aasta riigieelarve seaduse eelnõu. Selline oli põhjendus.

18:03 Aseesimees Kalle Laanet
Andres Herkel, palun!

18:03 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Ma katsun selles loetamatus eelarves nüüd väga täpselt rida ajada: rida on 91, liik on 10 ja konto on 101. See on finantsvarade suurenemine Rahandusministeeriumi all 153,5 miljonit, millest, nagu aru saada võib, 143 miljonit läheb Eesti Energia aktsiakapitaliks. Vahepeal käis rahandusminister Riigikogu ees vastamas ja ta seletas üsna ebakindlalt, et ei tea, kas seda raha ikka üldse läheb tarvis, ja kui läheb tarvis, siis võib-olla 50 miljonit baasinvesteeringuteks jaotusvõrku. Ütelge palun, kas esimese ja teise lugemise vahel see küsimus ka veel komisjonis esile tõusis ja kas nii ebamääraselt see rida saabki riigieelarvesse jääda! Kas ei tekkinud mõtet, et seda tuleks muuta, täpsustada?

18:05 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ma juba hakkasin mõtlema, et keegi ei küsigi seda ja sellest oleks kahju. Kolleeg Aivar Sõerd esitas rahanduskomisjonis küsimuse, millele ministeeriumi esindaja ei saanud kohapeal vastata, ja see oli konkreetselt nende summade kasutamise kohta. See ülevaade, milleks seda raha on kavas kasutada, on meil olemas. Rahanduskomisjoni *staff*'i esindajad on saalis, palun saatke härra Herkelile seda Eesti Energia finantstehingut puudutav ja kogu seda olukorda kirjeldav info. Mul on tunne, et ma jätsin selle kabinetti, muidu oleks oma eksemplari ära andnud. Aga midagi rohkemat, kui seal selles dokumendis on, ma ei tea. Seda teksti on terve lehekülg. Seal on selgitatud, mis firmadega on võimalik koostöö tegemine ja isegi millised projektid millistes riikides võivad kõne alla tulla. Aga jah, kõik see on küsitav.

18:06 Aseesimees Kalle Laanet
Peep Aru, palun!

18:06 Peep Aru
Aitäh! Hea ettekandja! Ma tänan kiituse eest, mis mulle teie poolt osaks sai! Ma kiidan vastu. Te olete peaministrilt palju õppinud: te kiidate minu küsimust, aga vastust ei anna. Sellepärast küsin uuesti ja püüan seda teha lihtsamalt. Miks ei toetanud komisjoni enamus Reformierakonna ettepanekut suurendada omavalitsuste toetusfondi 19 miljoni euro võrra, vaid eelistas sellele 19 miljoni katuserahana laialijagamist suvaliste parteiliste otsuste alusel? Ma loodan, et ma saan nüüd vastuse.

18:07 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Tegelikult see kiitus, mille te mulle avaldasite, see ei ole mingi kiitus, see on hoopis midagi muud. Ma olen peaministrist palju vanem ja mitte mina ei peaks temalt midagi õppima, vaid tema peaks minult õppima. Mis puudutab teie küsimust, siis esiteks, selle vastuse ma teile juba andsin, lugedes ette Rahandusministeeriumi selgituse tasandusfondi kohta ja regionaalsete eesmärkide kohta. Aga teiseks, teate, nii palju, kui see koalitsioon on teinud kohalike omavalitsuste huvides, seda annab otsida. Tegelikult sellist valitsust ei ole enne olnud.
Mulle tuleb meelde, kuidas ma sisuliselt nutsin 2009. aastal, kui kuulsin lauset: "Kui see on kriis, siis sellises kriisis ma tahaks elada." Ma ei tea, kuidas tema elas, aga meie elasime täielikus kriisis. Ja siis äkki tuli eelarve koondamine – kui palju tuli vallandada inimesi selle pärast! Kunagi teie röövisite paljaks kohalikud omavalitsused, et lahendada oma poliitilised probleemid. Jah, te tegite seda. Meie oleme

teinud tohutu töö, me oleme taastanud peaaegu kogu selle summa, me oleme protsentides samal tasemel. Ma saan aru, et kaks sajandikku on katmata, õigemini see raha läks üle, aga läks üle koos kohustusega. Aga me oleme tohutult aidanud, me oleme väga keskendunud kohalikele omavalitsustele. Ja see 19 miljonit, millega te püüate poliitilist profiiti lõigata – noh, see on nagu reklaamplakat. Rääkige sellest edasi! Jah, teie olete tublid. Omal ajal võtsite sadu miljoneid, nüüd tahate seda süüd heastada 19 miljoniga. Meie andsime kohalikele omavalitsustele nende tulubaasi tagasi. Ja kõigest, mis selle juurde käib, ma juba rääkisin esimest korda teie küsimusele vastates.

18:09 Aseesimees Kalle Laanet
Anne Sulling, palun!

18:09 Anne Sulling
Aitäh, hea eesistuja! Hea rahanduskomisjoni esimees! Minu küsimus puudutab muudatusettepanekut nr 6. Nimelt, praegune riigieelarve seaduse eelnõu näeb ette, et peaminister plaanib kulutada järgmisel aastal Davosi Maailma Majandusfoorumi kohtumisel osalemiseks 150 000 eurot maksumaksja raha. Tavaliselt osalevad riigipead Davosi kohtumisel kutsete alusel ega maksa osalustasu. Kuna tegemist on välislähetuse mõttes väga suure summaga, mis on lausa üle nelja korra suurem Riigikogu väliskomisjoni välislähetuste aastaeelarvest, siis tegi Reformierakonna fraktsioon ettepaneku sellest kulutusest loobuda. Ja minu küsimus teile ongi: miks jättis rahanduskomisjon selle ettepaneku arvestamata ehk mis argumentidele tuginedes pidas komisjon mõistlikuks maksta 150 000 eurot sellel konverentsil osalemise eest?

18:10 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Argumente, kui nii võtta, ei olnudki. Olid emotsioonid arvamusavaldused. Ühed ei saanud aru, miks Eesti, meie pisitillukese riigi peaminister peaks kuskile sõitma, las istub kodus, ja teised küsisid, kuidas me siis edasi areneme, kui meie juhid ei käi sellistel foorumitel. Nii et piirdusime emotsioonidega. Mul endal selle kohta arvamust ei ole. See on poliitiline otsus, hinnake seda niiviisi, et Eesti peab olema esindatud foorumil, kus kogunevad selle maailma otsuste vastuvõtjad.

18:11 Aseesimees Kalle Laanet
Härra Stalnuhhin, teile rohkem küsimusi ei ole. Aitäh!

18:11 Mihhail Stalnuhhin
Ausalt või?

18:11 Aseesimees Kalle Laanet
Täitsa ausalt! Avan läbirääkimised. Jürgen Ligi, palun!

18:12 Jürgen Ligi
Härra esimees! Austatud kolleegid! See on üks kehv eelarve – ambitsioonitu ja ükskõikne riigi ja ühiskonna huvide vastu, aga ahne isiklike huvide silmaspidamisel. Kõigepealt räägime tasakaalust. Euroopa Komisjoni hinnang ütleb, et struktuurne puudujääk on 0,7%. See tähendab äärmiste möönduste korral veel kuidagi mahtumist Euroopa Liidu reeglite raamistikku, aga eelkõige siiski omakasupüüdlikku ülekulutamist. See on väga selgelt lati alt läbihüppamine – selle lati alt, mida Eesti on endale hoidnud enne seda valitsust. Meie omal ajal esitasime eelarve just nimelt varuga, ülejäägiga, selle nimel, et me ka Euroopa Komisjoni metoodika järgi hinnatuna ei jääks häbiposti ega elaks tuleviku arvel. 0,7% on olnud tavaline metoodikast tulenenud erinevus ja ka tavaline ülejääginumber.
Lisaks sellele on see eelarve tasakaalu aetud vägisi, jokk-skeemidega, mis iseenesest mõnes mõttes ei ole midagi ebatavalist. Aga nimetagem seda Eesti Energiaga seotud skeemi, mille kohta on väidetud, et ka eelmine valitsus on seda kasutanud. Tegelikult on see ikkagi päris petuskeem, sest selle taga ei ole investeerimisvajadust. Iseenesest mõte paigutada kapital Eesti Energiasse ja samal ajal võtta dividende ei ole midagi erakorralist, ebatavalist, see on loomulik. Investeeringuga kapitalibaasi suurendamine suuremate dividendide nimel ongi finantsjuhtimine, aga siin tegelikult investeerimisvajadust mängus ei ole. Siin on lihtsalt rahapesu: maksimeeritakse dividende nii, et firmal tekib suhtarvude kriitiline

langemine, ja siis teistpidi topitakse sinna raha sisse, mis eelarve tasakaalu ei vähenda.
Teiseks: puuduvad struktuurireformid. Huvi midagi ühiskonnas püsivalt paremaks teha ja selle nimel kulutada pole see valitsus üles näidanud. Tuletagem meelde, kuidas on see valitsus toiminud! Kõigepealt tuldi kobareelnõudega, mille puhul asju ei arutatud ka Riigikogus – lihtsalt teemasid oli nii palju ja kodukord on nii piirav. Läks mõni kuu, hakati kobareelnõust juba marju välja noppima ja oma otsustest loobuma, hakkasid tekkima pinged. Nüüd on jõutud faasi, kus mitte midagi ei otsustata, tülitsetakse ja tassitakse oma tööd siia Riigikokku. Mage valitsus!
Tänagi arutasime üht tagasivõtmist. Kõigepealt tõstetakse aktsiisid kõrgele, nüüd kiideldakse, et oh, me enam ei tõsta. Või me teeme soodustusi neile, kellel hing kinni jäi. On ikka koomiline, ausalt! Veel oleme siin tegelenud moosivarguse tagasipööramisega. Meie ettepanek on, et moosivargad peavad oma saagi andma omavalitsuste tasandusfondi. See on ka meie põhimõtteline regionaalpoliitiline valik. Igasugune jutt tulubaasi taastamisest, kehtestades endise protsendi tulumaksust, on raha suunamine kuldsesse ringi. Paljud meist siin saalis on tallinlased, aga see jutt on vastuolus terve mõistusega. Tasandusfond on see, mille kaudu tuleb regionaalpoliitikat ajada. Ja igasugused investeeringud ja muude rahade eraldamised peavad siiski käima läbi konkursside, läbima arengukavade arutelu ausa sõela, mitte parteijuhtide suva sõela.
Palun lisaaega!

18:16 Aseesimees Kalle Laanet
Palun, kolm minutit lisaaega!

18:17 Jürgen Ligi
Me oleme teinud muudatusettepanekuid, millest strateegilised on teadus- ja arendustegevuse kulude suurendamine, teiseks eestikeelsele haridusele ülemineku alustamine ja kolmandaks idapiiri kiirem väljaehitamine. Lisaks me ootame, et Riigikogu võtaks sahtlist välja eelnõu, mis kaotab pensionide lisamaksustamise. Kõik kolm pensionisammast on uue tulumaksuseaduse tulemusel saanud maksustatavaks. Väiksem samm, mille me peaksime kohe tegema, on vastu võtta seadus, mille kohaselt pensionid, kõik kolm sammast, lähevad tulu arvestusest välja. See valitsus on need sinna tõstnud. Tasandusfondist sai juba räägitud. Veel me ootame, et valitsuskoalitsioon toetaks meie ettepanekut piirikaubandusele piir panna. On antud erinevaid hinnanguid. Viimati tehti KPMG uuring, enne seda konjunktuuriinstituudi oma ja need on kinnitanud, et suurusjärk, kui palju me kaotame alkoralli tõttu, on 100 miljonit. Võtame poole sellest eelarvesse ja suuname tasakaalu parandamisse! See on meie ettepanek. Too 100 miljonit on suhteliselt konservatiivselt pakutud. Jälgides, kuidas on neid prognoose korrigeeritud, mida ütlevad tarbijad, mida ütlevad tootjad, on väga usutav, et ainuüksi alkorallist saaks tagasi otse 100 miljonit, aga peale selle tuleb arvestada kütust ja muud kaupa, mis selle ralli käigus ostetakse Lätist. Nii et tuluallikas iseenesest on olemas.
Igasugu jama on muidugi ka, mida eelarves ei peaks olema, selle tõttu me oleme ka kulusid vähendanud. Kokku võttes pakume esiteks tulusid välismaalt, teiseks reservide parandamist ja kolmandaks rumalustest loobumist ehk kulude kärbet. Aitäh!

18:19 Aseesimees Kalle Laanet
Maris Lauri, palun!

18:19 Maris Lauri
Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Minu arvates on see eelarve eelnõu küündimatu. Ja miks? Siin on kindlasti sees tavapärased asjad: pensionide maksmine, kulutused haridusele, tervishoiule, politseile, riigikaitsele. Aga seal on sees terve hulk asju, mida võiks nimetada omakasupüüdlikeks ettevõtmisteks. Need ei ole poliitilised valikud, vaid puhtalt omakasupüüdlikud valikud. Miljonid, lausa kümned miljonid jagatakse n-ö katuserahadeks. Kõige hullem selle eelarve juures on aga see, et see on absoluutselt ambitsioonitu ega vaata mitte kuskilt otsast tulevikku. Ma räägiksin ainult kahest asjast. Esimene teema on eestikeelne õpe. Komisjoni esimees rääkis, et selle huvides ei ole midagi tehtud ja ei saagi õpetada. Kuulge, kui ei ole senini midagi tehtud ja ma arvan, et tõesti sellega on väga pikalt venitatud, siis kui me nüüd ka ei tee, siis me lükkame seda veel edasi! Mida varem pihta hakata, seda rohkem on lootust, et me tõesti eestikeelse õppega edasi läheme. Aga nüüd tehakse nagu kõik selleks, et jumala eest ei saaks lapsed ja noored eesti keelt selgeks. Mis siis juhtuks? Järsku nad osutuvad

edukaks, järsku see ebavõrdsus võimaluste osas kaob! Jube jama! Ja samas räägitakse, et tahetakse kõigile võrdsed võimalused luua. Ei taheta!
Teine teema: teadus- ja arendustegevus. Kui me sellesse valdkonda raha ei pane, siis Eesti majandus edasi ei lähe. Meil on vaja teadust, meil on vaja arendustegevust. Jah, on vaja määratleda konkreetsed valdkonnad, aga ma ei räägiks sellest nii palju. Minu jaoks on absoluutselt märgiline valitsuse suhtumine teadusesse: selle asemel jagab valitsus raha kirikutele. Ja ta ei jaga raha kirikutele selleks, et kultuurimälestised korda tehtaks, ta jagab raha selleks, et tibatilluke kogudus saaks endale ehitada uue kiriku, kuigi läheduses on olemas kultuuriväärtusega ajalooline kirik, mis vajaks korda tegemist. Andke andeks, kus on siin mõistus? See on absoluutne vastutustundetus. Aitäh!

18:22 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Külliki Kübarsepp, palun!

18:22 Külliki Kübarsepp
Hea aseesimees! Hea Riigikogu! Ma tulen oma tehtud ettepaneku juurde tagasi. See on 18. muudatusettepanek, mis laiemalt käsitleb seda, et pidevalt räägitakse, et Riigikogu käes on võim ühiskonnas muudatusi esile kutsuda, leida lahendusi probleemidele, mida meie valijad ja kolleegid, sh oponendid välja toovad. Mind väga riivab see, kui õiguskomisjonis lausa küüniliselt ja vastutustundetult rünnatakse asutusi, et nad ei saa oma tööga hakkama. Samas, kui needsamad asutused pöörduvad konkreetsete lahendusettepanekutega Riigikogu poole, siis neist vaadatakse üle. Ja täna seda riigieelarvet menetledes teeb Riigikogu täpselt samamoodi: ta ei võta mitte mingisugust vastutust probleeme lahendada. Minu jaoks ei ole probleemi lahendus see, kui uurimistähtaegu piiratakse väiksema kalendripäevade arvuga, mis sisuliselt tähendab kvaliteedi langemist. Minu jaoks on prioriteet see, et töö kvaliteet peab paranema. Ja kui me räägime e-riigist kui sellisest, siis võiks arvestada ettepanekuid, mis võimaldaksid prokuratuuril, Politsei- ja Piirivalveametil ja kohtutel elektrooniliselt tõendeid salvestada ja vahetada. See kiirendaks tohutult nii menetlust kui ka omavahelist kommunikatsiooni. Me nagu lepime olukorraga, et kui on vaja kohtult saada luba rakendada meetmeid näiteks selleks, et kodus vägivallatseja kuidagi elimineerida, siis kõigepealt prinditakse välja kaks kohvritäit pabereid. Aga tänapäevaste võimaluste juures võiks ju piisata sellest, et vajutad "Send" nuppu. Miks me Riigikogus ei lähe nende lahendustega kaasa? Praegu me räägime ju riigieelarvest, mis peaks olema mõjusaim vahend muutuste esilekutsumiseks.
Me oleme nagu kahte moodi purki pandud. Esiteks ei ole seda tahetud, et parandame olukorda, ja teiseks, riigieelarve menetlus on võimatu. Meist on vastutustundetu see vastu võtta, sest me ei näe, mis selle kohaselt tegelikult toimub. Võib-olla lahendus, mida tahaks välja pakkuda, oleks võimalik näiteks prokuratuuri enda eelarvevahendeid ümber tõstes saavutada. Aga kust ma selle info siit välja loen? Seda ei ole eelnõus ega selle seletuskirjas. Ja siis tullakse ütlema, et teil on vale katteallikas, me juba sellepärast teie ettepanekut ei arvesta. Ma ei saa aru, kus me elame! Me ostame praegu põrsast kotis ja ma arvan, et see ei ole vastutustundlik tegevus. Ja Riigikogu rahanduskomisjon, kes juhib riigieelarve menetlust, ütleb, et me ei saa eelarvet tagasi lükata sellepärast, et see ei vasta meie nõuetele. Aga Riigikogu tahaks eelarvet sisuliselt arutada. Vabandust, mida see rahanduskomisjon meil siin teeb? Seal on ju võimalik kõikide parlamendi erakondade tahet selgitada ja ka ellu viia. Ma loodan, et me 2019. aasta eelarvet sellisel kujul vastu ei võta. Aitäh!

18:27 Aseesimees Kalle Laanet
Kersti Sarapuu, palun!

18:27 Kersti Sarapuu
Austatud Riigikogu juhataja! Lugupeetud kolleegid! Eesti inimestele julgustuseks ja innustuseks püsib valitsuskoalitsioon koos, et teha Eesti inimestele häid otsuseid. Järgmise aasta riigieelarve eelnõu eesmärk on suurendada Eesti inimeste heaolu. Ja mul on hea meel, et teist aastat järjest on tõepoolest riik pööranud oma näo inimeste poole. Nii jõuamegi lähemale eesmärgile, milleks on õiglane riik kõigile. Keskerakond võttis 2016. aasta novembris valitsusvastutuse kindla eesmärgiga muuta meie ühiskond sidusamaks ja tugevamaks. Meie tahe on ehitada õiglast riiki kõigile Eestimaa inimestele, sõltumata soost, vanusest, rahvusest või elukohast. Oleme peaministri erakonnana selle põhimõtte eest seisnud. Meie majandus kasvab, palgad tõusevad, inimestel on tööd ja tööpuudus on väike.

Riigi rahandus on hästi hoitud ning viime ka edaspidi ellu vastutustundlikku ja jätkusuutlikku majanduskasvu toetavat eelarvepoliitikat. Kui tänavuse aasta eelarves ületasid riigi tulud ja kulud 10 miljardi piiri, siis järgmise aasta maht on juba üle 11 miljardi euro. Eesti maksukoormus püsib stabiilne ja riigi võlakoormus väheneb. Järgmise aasta riigieelarve järgib eelarvestrateegias paika pandud nelja olulist prioriteeti: Eesti majanduskasvu edendamine, rahvaarvu suurendamine, julgeoleku tugevdamine ning ühiskonna heaolu ja sidususe suurendamine. Selleks, et suurendada meie ühiskonna sidusust ja vähendada ebavõrdsust, panustab 2019. aasta riigieelarve eelkõige inimestesse, avalikesse teenustesse ja regionaalsesse arengusse. Järgmisel aastal suurendame riigieelarvest palka saavate töötajate palgafondi, jätkub õpetajate palga tõus, millega õpetajate keskmine palk jõuab 1500 euro tasemele, kultuuritöötajate keskmine palk tõuseb 1280 euroni, samuti kasvavad lasteaiaõpetajate ja sotsiaalhoolekande spetsialistide sissetulekud ning politseinike ja päästjate palgad. Eakate toimetulekut kergendab keskmise pensioni kasv 447 eurolt 481 euroni. See on märgatav sissetulek pangakontol, kuid järgmise paari aasta jooksul tuleks siiski teha ära pensionide erakordne tõstmine. Kohe järgmisel aastal abistame jätkuvalt ka üksi elavaid pensionäre, selleks on eelarves ligi 10 miljonit.
Rahvaarvu suurendamise eesmärki täites on üks valitsuse prioriteet lastega perede heaolu. Esimese ja teise lapse toetus tõuseb 55 eurolt 60 euroni. Jätkame tänavu alustatud tervishoiureformi, haigekassa eelarve kasvab 180 miljoni euro võrra ja lisavahendite suunamine meditsiini aitab lühendada ravijärjekordi, paraneb raviteenuste kättesaadavus. Ükski varasem koalitsioon pole panustanud julgeoleku tugevdamisse rohkem kui praegune Keskerakonna, sotsiaaldemokraatide ja Isamaa võimuliit. Kaitsekulud kasvavad 585 miljoni euroni, mis moodustab praeguste hinnangute kohaselt enam kui 2,1% SKP-st.
Investeeringuteks on tuleval aastal ette nähtud 370 miljonit eurot. Investeerime nii olulistesse transpordi- ja taristuprojektidesse, maaelu edendamisse kui kultuuri- ja spordiprojektidesse. Endiselt toetame põllumajanduse ja üldse maaelu edendamist ja muidugi ka suurte magistraalide rajamist. Jätkuvalt kasvab omavalitsuste tulubaas. Omavalitsuste rahastamise reform on suurendanud nende tulusid, mis lubab pakkuda paremaid teenuseid. Kohalike omavalitsuste sissetulekud kasvavad järgmisel aastal *ca* 5%, ulatudes juba 2,2 miljardi euroni. Käsil on Ida-Virumaa programm ja Kagu-Eesti programm, kuhu suunatakse järgmisel aastal 5 800 000 eurot. Ja selline rahastamine jätkub kuni aastani 2022 praeguse eelarvestrateegia järgi.
Palun veel kolm minutit!

18:31 Aseesimees Kalle Laanet
Palun, kolm minutit lisaaega!

18:31 Kersti Sarapuu
Kuna komisjoni esimehele esitatud küsimustes oli palju juttu piirikaubandusest, siis mul on hea meel teile meelde tuletada, mida siis endine peaminister Taavi Rõivas valitsuse pressikonverentsil 25. veebruaril 2016 ütles, õigustades alkoholiaktsiisi järsku tõstmist: "... kui me tahame reaalselt, et alkoholi ja tubaka tarbimine Eesti riigis väheneks [---], siis on suhteliselt loogiline ja ettearvatav [---], et nii alkoholi- kui tubakaaktsiis aasta-aastalt kasvab. Ja selle mullusuvise otsuse veel üks põhimõtteline ja oluline positiivne külg on see, et nii sektor kui avalikkus teab mitu aastat ette, millised aktsiisimuudatused tulevad. Me ei teinud seda üheks aastaks, meil ei ole vajadust seda nüüd iga-aastaselt üle vaadata, vastupidi, me andsime neli aastat ette teada, et järgmise nelja aasta jooksul alkoholi- ja tubakaaktsiisi poliitika on selline." Niimoodi saigi alguse hinnaralli Lätti, samadel alustel kinnitati ka siis nende pahede maksustamist. Ka kütuseaktsiisid pidid järgmise nelja aasta jooksul tõhusalt kasvama. Õnneks on Jüri Ratase valitsus suutnud need aktsiisitõusud peatada. Riigi ülesanne on rahvast teenida ning riigieelarve peab arvestama just eelkõige meie rahvaga. Aitäh!

18:33 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Krista Aru, palun!

18:33 Krista Aru
Austatud härra juhataja! Austatud rahvaesindajad! Eesti Vabaerakonna fraktsioon kiidab väga koalitsiooni selle eest, et tõstetakse õpetajate palkasid, et patrullpolitseinike palgad tõusevad ja ma loodan, et ka päästeametnike ja kultuuritöötajate omad. See on ühes riigis loomulik, et tõusevad nende

töötajate palgad, kes inimestega vahetult kokku puutuvad ja osutavad teenuseid, mida me kõik iga päev vajame.
Selle eelarve kõige suurem puudus on see, millest räägiti täna hommikupoolikul ka konverentsikeskuses. Eesti riik on oma iseseisvuse aastatel jõudnud arenguetappi, kus on vaja otsustada kuhu, millisena, milliste vahenditega liigutakse edasi. Eile pakuti siin konverentsisaalis välja üks suur idee, üks suur aade, mis võiks ühendada riigi erinevaid seltskondi, erinevaid piirkondasid, erinevaid tegevusalasid: me soovime olla maailma kõige puhtam riik. Püstitades sellise suure aate, et Eesti saagu maailma kõige puhtamaks riigiks, peame endale aru andma, et selleks on vaja teadus- ja arendustegevust, selleks on vaja inimesi, kes innustuksid, usuksid teadus- ja arendustegevusse. Selleks on vaja inimesi, keda aidatakse, kui nad ise toime ei tule, selleks on vaja läbimõeldud, aga samas ambitsioonikat arengukava, aga veelgi rohkem seda arengukava toetavat ja ellu viivat eelarvet.
Teadus- ja arendustegevus annab Eestile suurepärase võimaluse olla suur riik – olla suur riik oma vaimult ja oma ideedelt ja ideid kandvatelt tegevustelt. Samas me ei tõsta doktoranditoetusi. Kust tuleb siis see teaduspõhine teadmine, mida me tahame rakendada nii maheriigi arenduseks kui ka tööstuse digiteerimiseks, mille abil me tahame aidata lapsi, mille abil me tahame tegelikult edendada haridust? Seda me ei näe. Teiselt poolt jääb ka suure aate najal elavale Eesti riigile kohustus hoida oma keelt ja oma kultuuri, ja neid mitte ainult hoida, vaid ka kaasaegselt edasi arendada. Üks meie tuumiktegevusi, mis ongi ühelt poolt haaranud ja katnud seda igipõlist väärtust ja teiselt poolt seda edasi viinud, on meie laulu- ja tantsupeo liikumine. See ei tähenda ainult pidu ise, vaid kõikide tuhandete inimeste tegevust, kes on sellesse protsessi haaratud. Pidu on ainult kummardus, kummardus Eestile, kummardus rahvale, kummardus oma kultuurile, aga oluline on ka see protsess. Selle protsessi toetamisest me oleme rääkinud, aga me ei näita seda tegudega.
Puuetega laste ja nende vanemate toetamine kuulub samuti ühe arenenud riigi loomulikku arengukäiku. Me oleme riigina selles vanuses, kus seda tuleb mõista – mõista ja ka tegudega näidata. See, kui tugev on Eesti, sõltub suuresti ka sellest, kuidas me katame ühtse võrguna kogu oma muutuva hariduse. Ei piisa ainult sellest, et meil on hästi arenenud kõrgkoolid või hästi arenenud teadus, meil on vaja kogu haridussüsteem tervikuna viia eestikeelseks, et riigis kakskeelne maailm ära kaotada.
Paljud võimalused, mida ka opositsioon on pakkunud, on jäetud tuleva aasta eelarves kasutamata ja nii ei ole selles eelarves Eesti riigile kohast ambitsioonikust, suurt ideed ja edasiviivat jõudu! Aitäh!

18:38 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Martin Helme, palun!

18:38 Martin Helme
Palun lisaaega!

18:38 Aseesimees Kalle Laanet
Palun, lisaaega kolm minutit!

18:38 Martin Helme
Lugupeetud asespiiker! Head kolleegid! No mis me nüüd selle eelarve kohta ütleme? Ütleme niimoodi, et tegemist on tülgastava kommiraha jagamisega ülisuures mahus. Tegemist on valimiseelse kõige masendavama tehinguga, kus valijatelt ostetakse nende enda raha eest hääli. Tegemist on riigikapitalismi kõige halvema näitega. Tegemist on populismi kõige halvema ja kõige ehedama näitega, ja just sellepärast, et selle eelarve põhisisu ei ole mitte ühe, teise või kolmanda asja arendamine ja Eesti elu edendamine, vaid valimistel häälte ostmine valijate enda rahaga. Just sellepärast ei läinudki meil sellel nädalal valitsus lõhki, sest sotsid panid rusika lauale ja ütlesid Keskerakonnale ja Isamaale, et kui tahate oma raha saada, tahate katuseid ehitada, tahate oma valijatele silma teha nende enda raha eest, siis annate meile Marrakechi. Ja sotsid olid ainsad, kellel tõsi taga oli, kõik teised andsid järele. Isamaa ei julgenud sama ähvardust lauale panna, ei julgenud öelda, et me jalutame sellest valitsusest välja, kui te lähete meist mööda ja langetate kuidagi teistmoodi otsuse. Keskerakond ammuilma ei julgenud paati kõigutada ja öelda, et uks on seal, palun väga, hakake minema, jääte ka ise kõigest ilma. Ei, selle asemel tehti susser-vusser ja silmamoondus, poliitiline teater, millega sotsid said, mis tahtsid, Keskerakond ka saab, mis tahab, Isamaaliit ka saab, mis tahab. Kõik saavad oma raha, mida jagada valijatele. Ja lisaks sellele saab Isamaa signaliseerida oma vooruslikkusest ja näidata, et ta hääletab Marrakechi vastu. Küll

on ilus protsess!
Selle eelarve hind meie jaoks on rändepakt ja selle tõttu teeme meie ettepaneku eelarve lugemine katkestada.

18:41 Aseesimees Kalle Laanet
Aivar Sõerd, palun!

18:41 Aivar Sõerd
Austatud juhataja! Head kolleegid! On selline ütlus, et tähtis pole see, kus me oleme, vaid mis suunas me liigume. Ja selle kohta, mis suunas me oma riigieelarvega liigume, tuli täna hinnang Euroopa Komisjonilt. Oleme liikunud grupist, kuhu kuuluvad liikmesriigid on edukalt täitnud eelarve eesmärke, sellesse gruppi, kus on puudusi. Euroopa Komisjoni tänasest hinnangust saame teada ka, et Kreeka eelarve vastab paremini kokkulepitud eelarvereeglitele kui Eesti riigi oma. Me peame arvestama sellega, et head ajad majanduses ei kesta igavesti, ja ka Euroopa Komisjon rõhutab seda, et liikmesriikidel on praegu tungiv vajadus kasutada praegust majanduskasvu eelarvepuhvrite loomiseks. Eesti seda kindlasti ei tee. Kui me loeme riigieelarve eelnõu seletuskirja, siis seal on andmed selle kohta, et ükskõik mis positsioonist vaadatuna valitsussektori reservid meil järgmisel aastal vähenevad.
Mida siis koalitsioon meile lubas? Koalitsioon lubas majanduse viia tõusule, aga kui me vaatame praegust olukorda, siis mis on välja tulnud? Välja on tulnud hinnatõusud ja need hinnatõusud on euroala kõige kiiremad. Jah, majanduskasv jätkub, aga selle kasvutempo aeglustub paraku ja võrreldes varasemate aastatega tegelikult aeglustub ka investeeringute kasvu tempo. Nii et tulevikku see eelarve ei vaata, see eelarve peab silmas ainult lähenevaid valimisi.
Loomulikult on äärmiselt kahetsusväärne, et ilma pikema aruteluta lükati tagasi opositsiooni esitatud mõistlikud ettepanekud, kas või ettepanekud eelarve tasakaalu parandamiseks ja teadus-arendustegevuse rahastuse suurendamiseks. Mul endal oli ka ettepanek, kuna hinnad nii kiiresti tõusevad, tõsta toimetulekutoetuse piirmäära. See ettepanek hääletati maha. Ometi peale seda, kui see ettepanek oli tulnud, leidis valitsus, et see ikkagi väärib arvestamist, aga opositsiooni ettepanekuna hääletati see maha. Jah, majandus järgmisel aastal kasvab, aga kasvutempo aeglustub. Maksutulud muidugi jätkavad kiiret kasvu, sest hinnatõusud, mis on meid tabanud, toovad eelarvesse rohkem käibemaksutulu ja tootlikkusest kiirem palkade kasv omakorda sotsiaalmaksu tulu.
Järgmise aasta riigieelarve tulude maht on 11,06 miljardit eurot, investeeringute kulude maht 11,31 miljardit eurot. Eelarve seaduse eelnõu, mis määrab kindlaks tulud ja kulud, näitab, et kulud on suuremad kui tulud, aga ometi meile on öeldud, et eelarve on nominaalse ülejäägiga.
Palun ka lisaaega!

18:45 Aseesimees Kalle Laanet
Palun, lisaaeg kolm minutit!

18:45 Aivar Sõerd
Seletus, mis meile rahanduskomisjonis anti, oli selline üllatav. Öeldi umbes niimoodi, et valitsus teeb miinusega eelarve valmis, see saadetakse Statistikaametisse ja seal seda töödeldakse kaks nädalat ning välja tuleb väikese nominaalse ülejäägiga eelarve. Jah, ma saan aru, et Statistikaamet korrigeerib midagi, teisendab raamatupidamislikud numbrid statistilisteks numbriteks, aga miks ei ole selle kohta seletuskirjas mitte sõnagi? Riigikogus on kindlasti saadikuid, kes tunnevad huvi, mis seal ikkagi toimus. Ja ka raamatupidamiskannetele on võimalik anda sisu ja numbriline väärtus, aga seletuskirjas seda informatsiooni ei ole.
Tegelikult me nägime selle eelarve menetlemise käigus ka trikitamist. Kõigepealt see, et nähakse ette mingi arusaamatu investeering Eesti Energiasse, ja mida rohkem selle kohta küsida, seda segasemaks asi läheb. Edasi, valitsus ise kuulutas peale prognoosi valmimist, et nüüd me peame eelarvet natukene kärpima, et see paremini tasakaalu viia. Mingi aja pärast tuli teade, et valitsus saavutas üksmeele nende meetmete osas ja eelarve on tasakaalus. Hiljem selgus, mitte mingisugust informatsiooni seletuskirjas nende meetmete kohta pole. Ja mõni aeg veel hiljem selgus, et ei parandatud eelarvet, vaid parandati prognoosi. Nii et see eelarve tasakaalus ei ole ja seda näitab ka Euroopa Komisjoni 8. novembril avaldatud hinnang, mis ütleb selgelt, et Eesti eelarve on struktuurselt mõõdetuna 0,7%-ga SKP-st miinuses. Ma juba rääkisin sellest, et reservid ka kahanevad. Selleks on küll toodud erinevaid põhjusi,

aga see tekitab ikkagi küsitavusi.
Koalitsioonisaadikud rääkisid siin, et eelarve suurendab heaolu. Tõesti, me oleme oma majanduse konjunktuuriga praegu heas seisus, aga sissetulekute kasv süüakse suures osas ära hinnatõusudega. Kokkuvõtlikult tuleb igal juhul öelda, et majanduslikult head ajad igavesti ei kesta, nendele järgnevad kitsamad ajad, aga tuleviku kindlustamisele see eelarvekava paraku ei mõtle. Tänan tähelepanu eest!

18:49 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Laine Randjärv, palun! Palun, kolm minutit lisaaega!

18:49 Laine Randjärv
Austatud juhataja! Head kolleegid! Mina kõnelen nendele kõrvadele, kes peavad oluliseks meie põhiseaduse preambulis öeldut, et Eesti riik ja rahvas püsivad siis, kui on toetatud kultuuri valdkond, kui pööratakse tähelepanu meie oma keelele, meie oma loomingule. Ma olen siin juba korduvalt tõstatanud koorijuhtide järelkasvu ning laulu- ja tantsupeo liikumise temaatika. Esitasin täna küsimusi ettekandjale, kes väikse muigega või küllaltki kerges toonis teatas, et mingi 1,8 miljonit on ju laulu- ja tantsupidudele juurde pandud eelarves ja ka mingid rahad palgatõusuks on olemas. Vaadake, laulu- ja tantsupeod ei ole mitte ainult viie aasta tagant korraldatavad sündmused, mida saab toetada natukese raha juurdepanekuga, sellepärast, et elu on kallimaks läinud. See on sündmus, mida valmistavad ette tuhanded inimesed.
Natuke statistikat. Laulu- ja tantsupidudel osaleb 1533 koori, 141 orkestrit, 1500 tantsurühma. See teeb kokku 3174 kollektiivi ja nad kõik vajavad juhendajaid. Laulu- ja tantsupeod on tõesti siiamaani kestnud 150 aastat erinevates tingimustes, väga suures osas vahepealsel ajal trotsist, selle jaoks, et hoida alles meie enda kultuuri ja keelt. Ja väga paljud inimesed, kes siis nõukaajal on tegelikult seda tööd teinud ka missioonist, on tänaseks ikka veel kollektiivide ees, nii et kollektiivid elavad, toimetavad, on küllaltki kõrges eas, aga siiski veel on võimelised esinema laulu- ja tantsupeol.
Mis puudutab järelkasvu, siis tegelikult sellega on probleem. Minu küsimus puudutas muusikaõpetajaid, puhkpilliõpetajaid, rahvatantsujuhendajaid, kes tegutsevad koolide juures. Jah, me võime täna öelda, et nende juhendajate keskmine vanus on 50+ ja võib-olla nad veel 15–20 aastat tegutsevad. Aga uusi ei tule peale. Nad ei tule muusikaõpetajateks koolidesse seepärast, et nende tööd ei väärtustata. Me ootame, et iga viie aasta tagant tuleks laululava täis lauljaid, et esinema tuleks tantsijaid ja mängijaid, aga kuidas nad sinna saavad? Vahepealsed neli aastat peaks nad ka tegutsema. Siin öeldakse, et on jah tõesti olemas laulupidudevaheliseks ajaks toetusprogramm kooridele ja teistele kollektiividele. See on 200 eurot aastas. 200 eurot aastas! Ja see summa pole kasvanud. See programm on loodud – ma tean seda väga täpselt, ma olin siis kultuuriminister –perioodil 2007–2011, kui tegelikult oli masuaeg. Siis sai see vormistatud. Tookord oli tegemist veel kroonidega ja 3000 krooni oli päris suur raha kollektiivile. Selle eest sai tellida vähemalt ühe bussi sõiduks Tartust Tallinnasse laulu- ja tantsupeole. See summa pole absoluutselt muutunud! Ja kogu aeg viidata, et see toetus on olemas, liita see kõik kokku ja öelda, et see on suur summa – tekitab päris kõhedust.
Siit on teele saadetud palveid pöörata tähelepanu sellele, et oleksid ka sotsiaalsed tagatised inimestele, kes õpetavad neid kollektiive, aga sellesse on suhtutud üleolevalt. Ausalt öeldes on see väga kurvastav. Koorijuhtide liidu esindus on käinud korduvalt kultuurikomisjonis, on käidud ministeeriumis, olen nendega koos käinud rääkimas. Nad on täitnud kõik ülesanded, mis neile on antud. On kokku arvutatud, mitu õpetajat, mitu tundi, mitu kontakttundi, kui suur oleks sotsiaalne tagatis jne. Ja ikka leitakse, et veel midagi on tarvis teha ja veel midagi on tarvis teha. Meid ootab ees 2019. aasta laulu- ja tantsupidu. Ükskõik kui rasketel aegadel on need sündmused olnud, olgu see masuaeg või mingisugune ühiskondlikult raske aeg – laulu- ja tantsupeod on meid välja toonud emotsionaalsest madalseisust. Ma tõesti kutsun üles, et võib-olla on siiski mingidki võimalused enne kolmandat lugemist läbi vaadata kõik need taotlused, mida on korduvalt tehtud. Ehk saab vähemalt samm-sammult algatada protsessi, et järgmine laulu- ja tantsupidu ei jääks mitte viimaseks. Tänan!

18:54 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Olga Ivanova, palun!

18:55 Olga Ivanova

Austatud eesistuja! Austatud kolleegid! Täna oleme läbi vaadanud 58 muudatusettepanekut Eesti Vabariigi järgmise aasta eelarve kohta. Tunnistame ausalt, nende seas on väga palju vajalikke ja häid ettepanekuid. Miks valitsuskoalitsioon, selle asemel, et mõelda suurelt ning käituda riigimehelikult, jälle sõidab opositsioonist teerullina üle? Sedasama olete te ise paar aastat tagasi ette heitnud Reformierakonnale. Seletage nüüd meile ning oma valijatele, mis vahe on siis Reformierakonna ja Keskerakonna valitsuse vahel! Mina olen veendunud, et järgmise aasta riigieelarvest tuleb välja võtta erakonnapoliitiliselt jaotatud 27 miljonit katuseraha, mida nimetatakse "regionaalseteks investeeringuteks", ning suunata need summad väljatöötatud reeglite järgi kohalikele omavalitsustele, puuetega laste abistamiseks, pensionäride heaolu suurendamiseks ja muudesse olulistesse valdkondadesse.
Olen seisukohal, et valitsus ei tohi jagada erakondlike eelistuste järgi katuseraha, eelarveprotsess peab olema läbipaistev ning otsused avalikkusele jälgitavad. Riigieelarve koostamise protsess peab olema avatud ja avalikku raha ei tohi kasutada erakondlike huvide järgimiseks. Mulle jäi arusaamatuks, kuidas on Justiitsministeeriumi tegevus seotud MTÜ-ga Endiste Metsavendade Liit. Olen seisukohal, et kui Riigikogu võtab vastu eelarve, mis hõlmab ka valitsuse esitatud kujul katuseraha, siis loob see Eesti poliitilises kultuuris ohtliku pretsedendi, mille tagajärjel ei ole riigieelarve koostamise protsess enam läbipaistev ning erakondliku raha jagamine muutub Eesti poliitika osaks. Kas me sellist poliitikat tahtsimegi? Vaevalt! Just sellepärast ma toetan Riigikogu sõltumatu liikmena riigieelarve seaduse eelnõu lugemise katkestamist, et valitsus võtaks natukene aega, mõtleks eelarve üle ja võtaks sellest välja 27 miljonit katuseraha ja suunaks need summad olulisemate probleemide lahendamiseks. Aitäh tähelepanu eest!

18:57 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Toomas Kivimägi, palun!

18:57 Toomas Kivimägi
Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Pole paremat aega vanade lubaduste lunastamiseks ja vigade parandamiseks kui täna. Ma arvan, et ei Eesti riigil ega ka kohalikel omavalitsustel pole rahalises mõttes olnud mitte kunagi nii head aega kui praegu. Ja samas peame tõdema, et tundub, et see on praegu kõrghetk. Prognoosid näitavad, et majanduskasv aeglustub ja juba järgmisel aastal me ei ole enam nii heas seisus, kui oleme täna. Ja kui me nüüd ei lunasta neid vanu lubadusi või ei tee vigade parandust, siis võiks otse välja öelda, et seda ei soovitagi teha. Klassikaline näide on teadus- ja arendustegevus ja selle rahastamine riigieelarvest. Ma arvan, et kõik need, kes on praegu siin saalis, ja need, kes momendil siin saalis ei ole, kõik on ühel või teisel hetkel noogutanud pead, et selle valdkonna riigipoolne rahastamine võiks olla 1% SKT-st. Ma arvan, kõik on seda kunagi öelnud.
Mida me aga kuulsime täna rahanduskomisjoni esimehe suust? Eesmärk on hoida sama taset, mis oli eelmisel aastal: see on 0,81% SKT-st. Kui me ei tee ka täna seda sammu, mille hind on, rehkendasin, suurusjärgus 44 miljonit eurot, et viia see 1% tasemele SKT-st, siis andke andeks, raskematel aegadel on seda võimatu teha või võimatu eeldada ja oodata teistelt. Järelikult ei taheta seda teha. Mind tõesti häirib see, kui palju võib poliitikas lubada ja samal ajal kui vähe teha. Loomulikult ei lasta end segada ka teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiast aastateks 2014–2020. Seal on väga selgelt öeldud, et eesmärk on 1% SKT-st. See ei ole probleem, me ei lase ennast sellest segada!
Teine teema puudutab Vabariigi Valitsuse aktsiisipoliitikat. Ma ei mäleta, et üks või teine valitsus on pidanud varasematel aegadel nii suurt läbikukkumist kogema. Eksida võivad kõik, aga minu jaoks on arusaamatu, et sellest ei tehta järeldusi, ei olda valmis vigu parandama. Siin üritatakse ajada seda Reformierakonna kaela: juba teie tõstsite aktsiisimäärasid! Loomulikult me tõstsime ka aktsiisimäärasid, aga me tegime seda mõistlikus tempos. Vaatame aktsiisilaekumisi! Aastal 2016 laekus alkoholiaktsiisi 251 miljonit eurot, seda oli mõne miljoni võrra rohkem, kui eelarves kavandati. Ent millal toimus kukkumine? Kukkumine toimus aastal 2017. Eelarvesse kavandati lausa 276 miljonit, tegelik laekumine oli 222 miljonit ehk ligi 30 miljonit vähem kui aasta varem. Ja mõelge, mis oli siis selle põhjus! Selle põhjus oli aastal 2016 heaks kiidetud kurikuulus kobareelnõu, millega tõsteti hüppeliselt aktsiismäärasid.
Kas meil oli arvestatavat piirikaubandust enne 2017. aastat? Kas olid need alkokauplused seal Iklas olemas? Mitte midagi sellist seal ei olnud. See tekkis alles 2017. aastal peale nimetatud aktsiisiotsust.

Kusjuures kõige kurioossem on see, et seda kõike on põhjendatud sooviga inimeste tervist hoida – et inimesed tarbiksid vähem alkoholi. Aga oh õnnetust! Ma tsiteerin Maalehe pealkirja selle aasta 14. novembrist: "Piirikaubandus suurendas joomist ja illegaalse kange alkoholi osakaalu". Ja see ei olnud Maalehe ajakirjaniku väljamõeldis, see oli võetud aastaraamatust "Alkoholi turg, tarbimine ja kahjud Eestis", kust selgus, et alkoholi keskmine tarbimine suurenes 2017. aastal 0,1 liitri võrra. See kasv on küll marginaalne, aga kui me lähtume teadmisest, et eelnenud kolmel aastal alkoholi tarbimine vähenes, siis on selge, et muutus on märksa suurem kui see 0,1 liitrit, mis kogusena tundub väike.
Palun lisaaega!

19:02 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

19:02 Toomas Kivimägi
Jah, tõepoolest, hinnanguid on erinevaid. Jürgen Ligi viitas, et otsene kahju on KPMG hinnangul 100 miljonit eurot. Aga kui me võtame nii alkoholiaktsiisi kui ka kütuseaktsiisi ning käibemaksu ka muude kaupade pealt, siis ma arvan, et suurusjärk 200 miljonit miinust on pigem liiga vähe kui liiga palju pakutud. Rääkimata kümnetest suletud maapoodidest. Jah, rahanduskomisjoni esimees ütles, et neid on ka varem suletud. Jah, neid on ka varem suletud, aga mitte sellises tempos. Ma arvan, et paari viimase aasta jooksul on 30–40 maapoodi hingusele läinud. See on reaalsus. Ja seda tänu Vabariigi Valitsusele. Ma ütlen veel kord: eksimine on inimlik, kõik me oleme ekslikud. Aga hoopis lootusetu on olukord siis, kui sellest ei tehta järeldusi ega olda valmis vigade paranduseks.
Ja lõpetuseks kurikuulsatest katuserahadest. See on tegelikult täiesti pretsedenditu, millega Vabariigi Valitsus on hakkama saanud. Ei ole ju kellelgi raske ära arvata, miks just 2019. aasta riigieelarves tegid need mitmekordse hüppe võrreldes sellega, mis need varasematel aastatel on olnud. Hämmastav, kui kaugele võib üldse minna häälte ostmisega maksumaksja enda raha eest. 25 miljonit eurot! Kui me räägime, et ühe või teise erakonna valimiskampaania kulud on, kui ma ei eksi, suurusjärgus 1,5 miljonit eurot, siis valitsuskoalitsioon võttis tuimalt 25 miljonit eurot valimiskuludeks. Ma loodan, et nad kajastavad seda ka oma aruannetes, kui teevad valimiskuludest kokkuvõtteid. Loomulikult, seal on sees terve rida asju, mis on sisuliselt põhjendatud, ent mööda on mindud kõikvõimalikest taotlustest, kordadest, protseduuridest. Mida peavad mõtlema need inimesed või organisatsioonid, kes sellest ringist välja jäid? Kelle kintsu nemad kaapima peavad, et nad ka aastal 2020 seda raha saaksid? Kas see ongi uus norm, mille valitsuskoalitsioon on meile lauale toonud?
Mul on tuua halenaljakas näide Pärnust. Meie ainus medaliala eelmistelt olümpiamängudelt, sõudmine sai pikkade aastate läbirääkimiste tulemusena kõiki protseduurireegleid järgides sõudekuuri ehitamiseks ühe miljoni eurot. Aga nendesamade katuserahade jagamisel ei olnud mingi probleem eraldada kaks ja pool korda suurem summa, 2,5 miljonit eurot ühe munitsipaalvõimla ehitamiseks. Ja siin oli küsimus ka Pöide kiriku kohta, miks ei saa eraldada 60 000 eurot. Rahanduskomisjoni esimehe vastus oli, et selle üle peaksid otsustama eksperdid. Ehk saate aru kaksikmoraalist: 60 000 euro üle peavad otsustama eksperdid, kui jagatakse 25 miljonit eurot vasakule, ei ole vaja mitte ühtegi eksperti.
Aitäh!

19:06 Esimees Eiki Nestor
Arto Aas, palun!

19:06 Arto Aas
Austatud Riigikogu! Mina tahan alustuseks rääkida teedest. 2019. aasta riigieelarve aruteludes majanduskomisjonis selgus, et valitsus kavatseb järgmisel aastal kohalikele teedele suunatud vahendeid oluliselt vähendada. Kui 2016. aastal eraldati kohalikele teedele 59 miljonit eurot, 2017. aastal 66 miljonit eurot, siis järgmisel aastal on eelarves see summa kõigest 51 miljonit eurot. See on ligi 16% vähenemist ajal, mil valitsus hõiskab, et kõik võidavad ja eelarve kasvab mühinal. Samal ajal on teada, et hinnad tõusevad Eestis kiiresti, ehituste hinnad sealhulgas, hanked lähevad iga aastaga kallimaks. See tähendab, et omavalitsuste kulud teedele kasvavad, aga tulud vähenevad ja teedesse saab investeerida märksa vähem kui varasematel aastatel. Valitsus vähendab omavalitsuste teehooldusvahendeid olukorras, kus kohalike teede jaoks vajalikke investeeringuid tuleks hoopis suurendada. Viimastel päevadel on ka selgunud, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tahab

omavalitsustele üle anda hulga teid, mille remont ja hooldus peaks jääma omavalitsuste kanda, aga ei taha kuidagi kaasa anda selleks vajalikku raha. Mulle on väidetud, et asjaomane summa on peaaegu 8 miljonit eurot.
Sama nukker pilt vaatab vastu ka riigiteede ja üldse teede rahastamise eelarvest. 2016. aastal kulutati riigieelarvest teedele 300 miljonit, sel aastal 10% rohkem. Samal ajal on nende aastate jooksul riigieelarve üldmaht kasvanud 45% ehk siis teederaha kasvab protsentuaalselt hoopis vähem, kui kasvab riigieelarve üldmaht. See valitsus, Ratase valitsus, ei ole suutnud seista investeeringute eest, kuigi on jagatud kõlavaid lubadusi, kuidas investeeritakse, majandust tõmmatakse käima. Ka suhtarv võrreldes aktsiisilaekumistega on kogu aeg langenud, praegu läheb teedele ainult 57% kütuseaktsiisi laekumistest. Samal ajal peavad Kadri Simson ja teised keskerakondlased ilukõnesid, et omavalitsuste eelarve on oluline ja et vähemalt 75% kütuseaktsiisist peab minema teedele. Reaalsus on hoopis midagi muud. Nad teevad kolmandat eelarvet, investeeringud vähenevad ja teederaha kahaneb. Teod ja sõnad ei lähe kokku.
Minu sõnum on: ärge võtke kohalikelt omavalitsustelt raha ära ja ärge võtke teedelt raha ära! See on üks suuremaid probleeme, mis meie omavalitsustel on. Te olete palju rääkinud, et katuserahade mõte on omavalitsuste toetamine, aga me kõik saame aru, et see on huumor.
Palun lisaaega ka!

19:09 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

19:09 Arto Aas
Kui te tegelikult tahaksite toetada Eesti regionaalset arengut ja kohalikke omavalitsusi, siis meil on Rahandusministeeriumi valdkonnas 11 regionaalprogrammi. Neid on juba aastaid olnud 11 tükki: ettevõtjate elektriliitumise pilootprogramm, hajaasustuse programm, kergliiklusteede toetusskeem, kohaliku omaalgatuse programm, väikesaarte programm jne. Sinna ei ole lisaraha leitud. Kas või üks lihtne näide: hajaasustuse programm. See on aastaid vana programm, kus riik, omavalitsus ja kohalikud elanikud panevad rahad kokku, et ehitada maapiirkondades üksikute elamute jaoks kanalisatsiooni, teid, elektriühendusi. Seda on vaja, et inimesed ei peaks kehvade elutingimuste tõttu maalt ära kolima. Selle programmi jaoks on eelarves 1,2 miljonit eurot ja see summa on aastaid muutumatu olnud. 1,2 miljonit eraldame siis selle programmi jaoks, samal ajal katuserahadest lähevad miljonid vasakule-paremale: miljon eurot MTÜ-dele, mida pole isegi olemas, mida pole asutatud, millel pole eesmärke, liikmeid. Sinna viskame miljoni möödaminnes, samal ajal on regionaalprogrammid külmutatud. See on ju naeruväärne! Meie regionaalprogrammid kokku on väiksemad, kui tänavu valitsus kulutab katuserahadeks, selleks, et valitsus koos püsiks, et valitsusliidu erakondade liikmed laiali ei jookseks, et kõik saaksid enne valimisi oma pisikese kotikese kätte. Sellises mahus maksumaksja raha kulutamist parteide valimiskampaania tegemiseks Eesti ajaloos ei ole olnud. See on kurb.
Ja lõpetuseks. Kristen Michal tahtis, et ma mainiks teda oma kõnes. Seegi on nüüd tehtud. Aitäh!

19:11 Esimees Eiki Nestor
Urmas Kruuse, palun! Kolm minutit lisaaega.

19:11 Urmas Kruuse
Austatud kolleegid! Head kuulajad! Kui rahanduskomisjoni esimees täna siin puldis oli, siis minu küsimus Kreeka kohta ei olnud esitatud selleks, et kreeklasi alandada, vaid konstateerida fakti, mis minu meelest on üsna hirmuäratav. Kui me olime Euroopas eelarvedistsipliinilt – ja eelarvedistsipliin ei ole eesmärk omaette, vaid oluline stabiilsuse kandja – eeskujuks, siis nüüd peame eeskuju võtma Kreekast, kes on meist ette jõudnud. See on üsna alandav nii sisuliselt kui emotsionaalselt. See on umbes sama, kui me Lilleküla staadionil vaatasime, kuidas Eesti jalgpallikoondis parimatel aegadel võitles väga tublilt Hollandi ja teiste jalgpallimaadega, nüüd aga on kukkunud mudaliigasse. Võrdlus on eelarvedistsipliini koha pealt täpselt sama.
Aga mis minu arvates on veel hullem: mulle tundub, et praegune valitsus on nagu rööprähkleja, kes üritab paralleelselt saavutada mitmeid eesmärke, et meeldida valijatele, aga tegelikult kaotab nii oma sihid ja eesmärgid. Ühes Stanfordi Ülikooli uurimistöös on leitud, et rööprähklejatel läheb väga palju aega oma eesmärkide saavutamiseks ja see on tunduvalt ebaefektiivsem tegevusstiil kui ülesannete

järjestamine selleks, et saavutada väga selgeid ja kindlaid eesmärke. Aga ma olen mõistnud, et sellelt valitsuselt ei ole mõtet seda loota.
Katuseraha teema on nii ära leierdatud, et sellest ei tahakski enam rääkida. Aga mõned erakondade esimehed räägivad siin korruptsioonist ning see on minu arust kõige suurem avalik korruptsioon, mis viimasel ajal aset on leidnud. Põhiline mure sellega seoses on, et Eesti omavalitsused, MTÜ-d ja organisatsioonid on jäetud ebavõrdsesse konkurentsi ja paljudel ei ole võimalik oma heade ideedega konkureerida, et saada rahastatud. Selle asemel peab tundma kas peaministrit või mõnda teist valitsusliiget, selleks et saada õnnistatud. Ja summa, millest me räägime, on uskumatu! Seega selle asemel, et valitsuses otsustajana langetada aktsiise ja tuua Eestisse maksumaksja raha tagasi ja mitte suunata meie inimesi Lätti ostma, me jagame lihtsalt raha, mille eesmärk pole ühiskonnale selge. Seda tehakse regionaalpoliitika sildi all.
Oleme siin kuulnud mitut kõlavat kõnet sellest, kuidas omavalitsusi toetatakse. Hea kolleeg Arto tuletas meelde, mismoodi tegelikult teederaha väheneb. Seda osa üksikisiku tulumaksust, mis omavalitsused saavad, näidatakse kui kingitust, aga ei räägita sellest, et sellega kaasnevad ka kulud. Ja unustatakse ära, et ajal, kui seda vähendati, oli Eesti riigis kriis. Eesti väljus kriisist ühe parima riigina, nii et see oli tegelikult tollel hetkel väga oluline otsus. Raha, mis võiks minna innovatsiooni ja lisandväärtuse loomiseks, kulutatakse lihtsalt niisama, põletatakse ära.
Härra Stalnuhhin ütles, et ka Lasnamäel on mure, et mitu poodi on seal kinni pandud. Ma arvan, et kui Lasnamäel või Mustamäel pannakse kinni veel mõni majaalune kauplus, siis kohalike inimeste elukvaliteet ei muutu ühe grammi võrra ka. Kauplusi on ümberringi nii palju. Samas ei saada aru, et kui Eesti innovatsioon on tasuta transport eikuhugi, siis see on selles mõttes viimane kirstunael, et maakauplused surevad päriselt välja. Surevad välja lihtsalt põhjusel, et kui sa saad tasuta sõita keskusesse, siis sa sõidad sinna ja kohalikku poodi ostma enam ei lähe. Teatud majandusloogika hakkab tööle. Ma ei tea, kas see ongi eesmärk? Ma arvan, et see ei ole olnud eesmärk. Muudest tagajärgedest ma ei räägigi.
Maaelu on püütud toetada ja rääkida, et see on olnud parim valitsus, kes maaelu on toetanud. Maaelu toetamine minu arust jätkub samas stiilis, et saaks omadele rohkem raha taskusse kantida. Valitsus on erakorralist toetust vaatamata sellele, et tegemist on 60 aasta jooksul kõige suurema põua kahjuga, maksnud 1,3 miljonit eurot. Palju kirutud eelmine valitsus maksis seda ligi 30 miljonit. Aga küsimus ei olegi niivõrd selles. Küsimus on selles, et kui tõstetakse inimeste makse, maksustatakse rohkem töötavaid pensionäre, siis peab raha jagamine olema väga läbipaistev ja targalt fokuseeritud. Selle tõttu pani mind väga imestama, et ei läinud läbi ettepanek maksta erakorralist toetust, mis annaks võimaluse arvestada piirkondlikke kahjusid ja jagada seda raha õiglasemalt ja läbipaistvamalt. Aga see ei ole justkui oluline. Kui ma püüdsin aru saada, mismoodi Maaeluministeeriumi eelarve on jagatud – seletuskirja täpsus on siin juba palju kriitikanooli saanud –, siis pidin saatma ministrile järelepärimise ja küsima, kui palju tõuaretus Eestis tuleval aastal toetust saab. Ta saatis kirja, ütles, et numbrid on põhimõtteliselt peaaegu samad mis tänavu, aga selle ma otsustan järgmise aasta alguses oma määrusega. See tegelikult tähendab seda, et parlamendi rolli üldse ei ole. Nende huvirühmade jaoks, kes on väga tõsiselt kritiseerinud, et Keskerakonnale lähedal seisvad ettevõtjad saavad kümneid kordi rohkem tõuaretustoetust kui teised sektorid, on see suur probleem.
Ma ei rääkinud põhjuseta sellest valitsusest kui rööprähklejast. Selle rööprähklemisega kaasneb üks väga oluline probleem. Minu arvates tänane valitsus on asunud sellele teele. Nimelt, rööprähklemine hävitab aju ja kui aju hävineb, siis ratsionaalseid otsuseid valitsuselt loota ei ole. Aitäh!

19:18 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

19:18 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! See on see raamat, millest me räägime: 300 lk ja rohkemgi, 11 ja veidi rohkem miljardit. Siin on tohutu palju arve – tohutu palju, kuni sinnamaani välja, millised on kõige kõrgemad rendihinnad, kus on need kõige paremad kinnisvarad, mille puhul saab ruutmeetri eest näiteks 180 eurot, aga need ei ole Tallinna kesklinnas, need on hoopis kusagil pärapõrgus. Seda kõike võib siit uurida igaüks, kes viitsib. Ma olen selle raamatu korduvalt läbi lugenud, aga tunnistan ausalt, et väga vähe saan aru. Ja ma arvan, et minuga ühinevad paljud teised, aga võib-olla nad ei taha seda välja öelda. Tähtis on öelda, et oo, ma olen tähtsa koha peal ja tean, kuidas riiki juhtida. Tegelikult me oleme

taandunud kummitempliks ja kobame pimeduses.
Et mitte olla üldsõnaline, võiks tsiteerida riigikontrolör Janar Holmi, kes on öelnud niimoodi: "Riigieelarve seaduse üldistusaste ja tehnilisus on lihtsalt niivõrd suur, et ühe või teise kulurea sisse ei näe enam ka raamatupidamise imelaps." Mina ei ole raamatupidaja ja raamatupidajaid meie seas ei ole kuigi palju. Riigieelarve seaduse eelnõu on sedavõrd arusaamatu ja üldine, et Riigikogu liikmed, kes soovivad mõne uue algatuse ära jätta või suunata mingi summa näiteks hoopis politseinike või lasteaiaõpetajate palga tõusuks, sellekohast ettepanekut teha ei saa. Kulutused on kirjas seletuskirjas, ent seletuskiri ei ole seadus, seda ei muudeta ega hääletata Riigikogu täiskogus. Ma ei hakka rohkem rääkima, tegelikult riigikontrolör võtab üsna täpselt kokku, millega tegu on. Kordan taas: me kobame pimeduses, ei julge seda öelda ja oleme kummitempel, kellele öeldakse, kuidas ja kelle poolt hääletada. Täna on tähelepanuväärne päev, 21. november. Mäletate, kaks aastat tagasi seisis siin Jüri Ratas, kes oli kümme aastat opositsioonis istunud, ja ütles, et kui ta pälvib meie usalduse, siis soovib ta tõesti muuta Eesti poliitilist kultuuri ning kaotada ära arusaama, et vale mees ei või õiget asja teha. Ma küsisin temalt toona ainsana Keskerakonna fraktsiooni liikmetest, kas ma sain õigesti aru, et tema juhtimise ajal enam sellist teerulli ei tehta. Ja Jüri Ratas, kes ei olnud siis veel peaminister, vastas, et tema arvates on see väga oluline poliitilise kultuuri muutus. Ei tohi kehtida põhimõte, et vale mees ei tohi õiget asja teha. Kaks aastat on möödas, täpselt kaks aastat, isegi kellaaeg on umbes sama, paar tundi on praegu hilisem aeg. Ja opositsiooni tehtud 57 parandusettepanekust sõitis rahanduskomisjon kõigist teerullina üle. Ikka nii nagu vanasti. Järelikult poliitiline kultuur ei ole muutunud. Ja ma küsisin, et võib-olla peaministri kultuur on muutunud, aga vahest teeb teerulli rahanduskomisjon. Ta ei vastanud mulle, aga küsimus on ikkagi õhus. Järelikult, kui sa ei ole õige mees, siis sul võivad olla head mõtted, aga igal juhul sõidetakse sinust teerulliga üle. Uut poliitilist kultuuri kahjuks ei ole.
Mida veel? Ma ei taha rääkida katuserahast, kuna ma olen olnud nii sealpool saali kui ka siinpool saali ja tean üsna täpselt, kuidas asi käib. Paljud ongi siin enne öelnud: niimoodi tegelikult asi käibki. Me näiliselt juhime riiki. Tegelikult juhib seda väga väike seltskond, kes ütleb õigel ajal, mida teha ja kuhu ...

19:23 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Nüüd see tõde jääb välja ütlemata, kui sa lisaaega ei palu.

19:23 Peeter Ernits
Jah, paluks küll paar minutit!

19:23 Esimees Eiki Nestor
No anname siis kolm minutit.

19:24 Peeter Ernits
Ega ei peagi nii palju rääkima, olen põhilise ära öelnud. Poliitiline kultuur muutunud ei ole, kuigi minagi lootsin paar aastat tagasi, et muutub. Loomulikult on ka palju häid asju. Samas tuletan meelde, et reaalsed päästjad, kellega ma olen pidevalt kohtunud, kardavad tänase hetkeni, kas nad ikka saavad palgalisa või läheb see raha ülemustele nagu seni. Ja üks Konservatiivse Rahvaerakonna ettepanek oli, et Kreeka toetamise asemel 2,5 miljoniga võiks selle summa anda näiteks päästjatele. Nad on ikka väga näljapajukil olnud ja loodavad nüüd, et see palgatõus, mida praegune eelarve on lubanud, jõuab reaalsete päästjateni, aga tegelikult vaja oleks palju rohkem. See, mida alkoholiaktsiisiga ja üldse aktsiisindusega on tehtud, on omaette jutt. Olen seda kõike hoolega jälginud. Ja kuidas see teoks sai? See kõik sai teoks siin Riigikogus, ja põhjendused olid, et pikk töö on veel ees, küll jõuab analüüse vaadata. Pärast selgus, et analüüse polnudki. Aitäh!

19:25 Esimees Eiki Nestor
Jüri Adams, palun!

19:25 Jüri Adams
Austatud härra juhataja! Lugupeetud rahvaesindajad! Minu kõne on ajendatud muudatusettepanekute tabelites olevatest ettepanekutest nr 20 ja nr 40. Nr 20 ettepanek on Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni esitatud ja see on mõistlik ettepanek. See puudutab valdkonda, mida ma arvan ennast

natuke paremini tundvat kui enamikku teisi riigieelarve valdkondi. Tegemist on nimelt juba tänavusse aastasse planeeritud justiitsministri algatusega luua Riigiõiguse Instituut, mis on siiani loomata ja nii palju, kui ma valitsuse loogikast aru saan, jääbki loomata. Tänavuseks aastaks oli talle tegelikult raha ette nähtud. Kui ta jääb loomata, siis jääb muidugi see tänavune raha kasutamata ja tuleval aastal ei ole seda vaja. Häda on siin selles, et tegu on teatud moel riigivarguse pehme vormiga, mida kasutades härra Reinsalu, kes ilmselt valmistub poliitikast lahkuma, valmistab iseendale ja oma kaaslastele ette pehme maandumise paika, tulevasi lepinguid ja tegemisi. Ma arvan, et riigiõiguse toetamiseks on vaja toetada ülikoole, kus sellega tegeletakse, aga mitte härra Reinsalu ja tema sõprade projekte.
Teine ettepanek, nr 40, käsitleb Tartu Maarja kiriku taastamise riiklikku toetamist. Sellel teemal ma rääkisin siit kõnepuldist ka möödunud aastal, aga paslik on see uuesti üle rääkida, sellepärast et see on mingis mõttes erandlik küsimus, samas ilmneb sellega seoses üks tüüpiline probleem. Vaadake, lugupeetud rahvaesindajad, riigieelarve on meile kõigile väga õpetlik selles mõttes, et me üksikinimestena keegi ei suuda hõlmata kogu seda mitmesuguste vajalike tegevuste hulka riigis, mida igal aastal on vaja riigil toetada. Neid valdkondi on nii palju, et neid ei suuda elav inimene isegi meelde jätta, rääkimata süvenemisest, mida vaja oleks.
Küsimus on selles, kuidas me suhtume riigi kohustustesse tegeleda oma minevikuhaavade parandamisega. Sealhulgas on küsimus selles, millised on tänapäeval need kõige suuremad vajadused, kõige tähtsamad objektid, mis tuleb kohe käsile võtta, ja mis on need asjad, mida saab lükata tulevikku. Minu sõnavõtt siin ja praegu käsitleb minevikku meie olevikus ja tulevikus.
Ma palun lisaaega!

19:29 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

19:29 Jüri Adams
Kui nõukogude võim Eestis lagunes, siis algas üldrahvalik taastamistöö. See kahju, mille oli tekitanud teine maailmasõda ja nõukogude võimu mitmesugune hilisem tegevus või tegematajätmine, oli tohutult suur. Põhiliselt esimese 20 aastaga taastati peaaegu kõik, mida oli võimalik inimeste oma algatusel, oma energiat ja raha kokku pannes teha. Nii et ma ei imesta selle üle, et kui ma siin sellest küsimusest ükskord rääkisin, siis peegeldus kultuuriminister Saare näol tõeline hämmeldus, et kas tõesti on veel midagi, mis vajab taastamist. Sellega on ju nii kaua aega juba tegeldud ja miks peaks veel midagi tegema.
Tartu Maarja kiriku ja selle kõrval Narva Aleksandri kiriku ja kõikide muude analoogiliste taastamisettevõtmiste põhitunnus on see, et nendega ei tegeldud õigel ajal. Tähendab siis, kui see oli normaalne, kui kõik said aru, et see on vajalik. Vahepeal on põlvkonnad vahetunud ja uuema põlvkonna aktiivsetel inimestel, kaasa arvatud härra Saar, kes on praegu poliitikas, ei ole alati arusaamist, mispärast veel peab mõne minevikuasjaga tegelema.
Tartu linn sai teises maailmasõjas kannatada rohkem kui enamik teisi Eesti linnasid. Maarja kiriku taastamisele oli võimalik hakata üldse mõtlema alles 10 aastat tagasi. Nimelt, aastal 2008 anti see kirikuhoone tomp tagasi kogudusele. Ja nüüd on küsimus, kuidas edasi minna. Ma tahan teid üles kutsuda mõtlema selle peale, et kui tegu on niisuguste üksikute eranditega, mida õigel ajal ei tehtud korda, siis ei tohiks nende kohta ütelda, et me ei teegi neid korda. Kogudus on tegelikult olemas ja nad on asunud omaalgatuslikult taastustööle, minu arvates on vaja neid inimesi toetada.
Ja siin on ka natuke laiem probleem. Mu fraktsioonikaaslane Krista Aru ütles siin kõnepuldis, et ta ei näe selles eelarves n-ö suurt ideed. Mina tõstataks küsimuse natukene kitsamalt, aga samal teemal: kas nendes valdkondades, kus meil on veel kunagist hävingut vaja heaks teha, me ei peaks maha istuma ja seda arutama. Tartu Kivisilla taastamise küsimus on valus, ma ei tea, kas sellele kunagi mingi lahendus leitakse. Kivisilla probleemi olemus on olnud see, et ta takistas igasugust tõsisemat veetransporti Emajõel. Ja kui ta taastataks algsel kujul, siis see probleem jääks. Aga mõtelge ka niisugusele asjale: Eesti kõige suurem materiaalne kaotus teises maailmasõjas oli Narva linna hävimine. Meie praeguse riigi rikkuse, elanike arvu ja kõige muu juures, kui me võtaksime ette riikliku programmina, et taastame Narva linna! Näiteks taastame ühe maja aastas, see ei ole ju võimatu! Ja siis, uskuge mind, saja aasta pärast oleks Eesti riigis kõige ilusam ajalooline linn põhjamaal. Tänan tähelepanu eest!

19:33 Esimees Eiki Nestor

Hanno Pevkur, palun!

19:33 Hanno Pevkur

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Ma ei olekski tahtnud pulti tulla, aga kuna ma mind huvitanud teemal väga häid vastuseid komisjonilt ei saanud, siis pidasin vajalikuks ikkagi sõna võtta. Täpsemalt on juttu riigipiirist ja veel täpsemalt idapiirist. Piiriehituseks eraldatud vahendid ei ole kuidagi kooskõlas sellega, mida mõni aasta tagasi sai planeeritud. Nimelt, üldine arusaam oli, et me püüame neli aastat järjest igal aastal 20 miljonit idapiiri ehitusse panustada ja kui vaja, siis tuleb ka inimtööjõudu täiendavalt võtta selleks, et need plaanid kõik realiseeruksid. Ma mõistan, et iga plaani tegemisel ja elluviimisel võib tulla ette takistusi. Aga need takistused ei saa olla sellised, et vähendatakse piiriehituse mahtusid nii drastiliselt.

Meil on täna lugemisel riigieelarve 2019. Meenutame natukene kevadet, kui valitsus arutas riigi eelarvestrateegiat kuni 2022. aastani. Selles eelarvestrateegias on näha, et 2019. aastaks planeeriti 18 miljonit, 2020. aastaks veel vähem, 14 miljonit, 2021. aastaks 5 miljonit ja 2022. aastaks üldse 0. See on pidev langus, kuigi tegelikult riigipiiri ehitus vajab igal aastal just nimelt rohkem raha, sest eeldatavalt ehitusmahud järgmistel aastatel ju kasvavad. Kui kevadel veel oli valitsusel valmisolek panustada järgmisel aastal 18 miljonit riigipiiri ehitusse, siis nüüd sügisel, vastu talve on sellest 18 miljonist veel 6 miljonit ära kadunud, alles on jäänud 11,8 miljonit. Ja rääkida seejuures, et idapiir on valitsuse prioriteet – no, sõbrad, ei kõla kuidagi usutavalt. Kui on soov midagi ette võtta ja midagi ehitada, siis on selleks ka finantse vaja. Öelda, et rohkemaks me ei ole suutelised – ei kõla usutavalt. Kui on vaja lisaressurssi, tuleb see leida, kui on vaja inimesi juurde võtta, et jõuaks need plaanid ellu viia, siis tuleb inimesi juurde võtta. Aga poliitikud on need, kes ametkondadele ja ametnikele peavad suunised ette andma. Kui on poliitiline tellimus piir valmis ehitada, siis peab seda tegema ja siis on võimalik selleks ka raha leida. See on üks ilmekas näide murest, mis on seotud laua peal oleva eelarvega.

Ja kui ma seon selle, ma ei tea, kas meelevaldselt või mitte, palju räägitud katuserahaga, on seda siis 25 või ma ei tea, kui mitu miljonit lõpuks kolmandaks lugemiseks kokku keevitatakse, siis võiks ju küsida, kas need üllatavad miljonid, mis leiti kusagilt, on muu hulgas tulnud piiri arvelt, meie turvalisuse arvelt. Küsimus jääb, vastust pole. Numbritele otsa vaadates võiks öelda, et nii on: kui kevade ja suve jooksul on kuus miljonit, isegi rohkem, piiriehitusest kadunud, siis paratamatult just nii see on.

Ja samamoodi tekitab küsimust see üldine number. Ma olen korduvalt lugenud erinevaid pressiteateid ja kui ma võtan riigieelarve seaduse esimese lehe ette, siis ma näen, et kulude ja tulude vahe on rohkem kui 200-miljoniline miinus. Lihtne ridade lugemine võib-olla ei anna täit vastust, aga võiks näha olla vähemalt siin esimesel lehel, mis ikkagi tulude ja kulude vahe on.

Head kolleegid, arvestades kõiki kõnesid, mis siin on peetud, ja kindlasti arvestades ka kolmandal lugemisel tulevaid kõnesid, ma arvan, et selle eelarvega on vaja veel tööd teha, enne kui me kolmandale lugemisele läheme. Annan Reformierakonna fraktsiooni nimel üle ka paberil ettepaneku eelarve teine lugemine katkestada. Aitäh!

19:38 Esimees Eiki Nestor

Margus Tsahkna, palun!

19:38 Margus Tsahkna

Lugupeetud esimees! Head riigikogulased! Ma arvan, et see riigieelarve on selle valitsuse nägu ja natuke peegeldab see nägu ka tõsiasja, et valimised on järgmine aasta. Tahaksin keskenduda ühele tõsisele probleemile, mida siin on korduvalt kõnedes puudutatud. Kuna akna all istujal ei ole võimalik kolmanda lugemise eel rohkem kõnet pidada, siis ma väljendan nüüd oma tõsist muret. See mure on seotud eelkõige sellega, et just nimelt Riigikogu peab rahva esindajana mingisuguse poliitilise kultuuri loojana minu hinnangul seekord sekkuma. Pean silmas palju räägitud katuserahade teemat. Ei ole mingi saladus, et Riigikogus on aastate jooksul selleks, et Riigikogus eelarve menetlus kuidagigi sujuks ja et rahvasaadikutel oleks natukenegi sõnaõigust, raha ümbertõstmist tehtud. Ma ei hakka kolmandat Riigikogu koosseisu teeniva inimesena selle kohta sõna võtma, aga üks asi, mis mind paneb päriselt muretsema, on see, mis juhtus Vabariigi Valitsuses. Nimelt 27,5 miljonit eurot otsustati viimasel hetkel, peale seda, kui rahandusminister, kes tegi oma tööd minu hinnangul väga hästi, leidis teatud puhvri, et teha mõned suuremad poliitilised otsused. Ta leidis ükspuha milliste juriidiliste või finantsskeemidega suurusjärgus 30 miljonit eurot, mis otsustati tegelikult lihtsalt ära jagada kolme erakonna vahel

vastavalt iga erakonna poliitilistele prioriteetidele. Selle asja nimi on katuserahade jagamine. Pean tunnistama, et isegi Siimanni valitsus ei teinud midagi sellist. See on esimest korda, kui Vabariigi Valitsuse tasemel tehakse midagi sellist. Küsimus ei ole isegi rahanumbris, see on väga suur. Küsimus on põhimõttelises pretsedendis ja see pretsedent on väga ohtlik. Kui tänane Riigikogu annab sellisele pretsedendile rohelise tule, siis see on kõige kõrgema võimu soov ja väga selge heakskiit, et ka tulevikus on Eesti Vabariigi valitsuse selline käitumine okei.
Ma palun korraks igaühel mõelda! Ma saan aru, et osa saadikuid seob koalitsioonileping, aga tegelikult me oleme igaüks siin vande andnud ja me igaüks oleme oma põhimõtetes, oma käitumises ja oma otsustes vabad, me lähtume Eesti Vabariigi põhiseadusest ja oma südametunnistusest. Sellist pretsedenti, ma loodan, et see Riigikogu, kes on minu arvates Eesti riiki teeninud väga hästi nelja aasta jooksul, nüüd veel enne koosseisu lõppu läbi ei lase.
Reformierakond on esitanud ka muudatusettepaneku nr 7, mis seda teemat puudutab. Mitte midagi ei juhtu Eesti Vabariigi valitsusega, mitte midagi ei juhtu Eesti Vabariigi välispoliitikaga, mitte midagi ei juhtu Eesti Vabariigiga halba, kui me otsustame seda konkreetset ettepanekut siin saalis toetada. See on "ei" ütlemine sellisele kultuurile, see on "ei" ütlemine valitsuse sellistele otsustele, kus aetakse kiiruga omaenda erakonna kontorite tagatubadest kokku erinevaid ettepanekuid. Kuna meil on nii palju raha, palun kulutame selle ära! Ka kõige raskematel, aga ka kõige parematel aegadel ei ole ükski Eesti Vabariigi valitsus niimoodi käitunud. Neid kiusatusi on olnud, ma võin ise tunnistada, et ma olen ka neid näinud, aga mul on tõsine palve Riigikogule, ilma naljata, ärme laseme sellisel pretsedendil sündida! See on ettekäändeks tulevikus ükspuha millisele teisele samalaadsele käitumisele ja see muudab meie eelarveprotsessi just nimelt valitsuse tasemel ebausaldusväärseks, suletuks. See saadab väga negatiivse sõnumi kõigile kodanikuühendustele, omavalitsustele, organisatsioonidele, see saadab väga halva sõnumi ka meie riigiametitele, kes on oma programmide alusel meie enda avaliku menetluse käigus taotlenud lisarahastust. Nii et minu üleskutse on: palun, Riigikogu, olgu meie muud kemplused, mis nad on, meil on ajalooline kohustus seda pretsedenti mitte legaliseerida. Aitäh!

19:43 Esimees Eiki Nestor

Lauri Luik, palun!

19:43 Lauri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Riigieelarve on siin saalis arutatav kõige tähtsam dokument, mis puudutab järgmist aastat, ja sellesse tuleb ka vastavalt suhtuda. Ma olen alati üritanud riigieelarvet võtta vähemalt sama tõsiselt kui oma kodust eelarvet. Seetõttu teeb mulle muret, et see dokument, mis aasta aasta järel siia meie ette tuleb, muutub aina keerulisemaks, vähem läbipaistvaks. Seda oskavad lugeda ainult inimesed, kes on selle kuskil ministeeriumis kokku kirjutanud. Ka Riigikogu liikmetel on raskusi sellest arusaamisega, rääkimata nendest inimestest, kellele see tegelikult on mõeldud või keda see üldiselt puudutab ehk siis Eesti inimestest. Seetõttu on esimene asi, mida ma soovin, et järgmistel aastatel oleks eelarved lihtsamini loetavad ja läbipaistvamad, inimestele arusaadavamad.
Veel teeb mulle muret see, et me headel aegadel üritame vastu võtta eelarvet, mis elab üsna kindlalt lähiaastatel meile vastu vaatavate raskemate aegade arvel. See ei ole minu arvates õige. Kujutage ette, et te peate kodus oma pere ees seistes kaitsma pere eelarvet ja ütlema, et kahjuks on meil järgmise aasta kulutused suuremad kui sissetulekud. Ja te peate neile selgitama ka seda, et lähiaastatel majanduse seis ei ole enam nii hea, teie pangalaenu intressid kasvavad, teie kohustused suurenevad. See teeb mind väga ettevaatlikuks, kui me headel aegadel kulutame tulevaste raskete aegade arvel. Kui me seda eelarvet siin esimesel lugemisel arutasime ja ka väljaspool seda saali ministriga rääkisime ja teistegi eelarvega seotud inimestega suhtlesime, üritasid nad väita, et eelarve on tasakaalus. Ometigi näitab Euroopa Komisjoni prognoos 0,7%-list puudujääki. Kuidas nüüd võtta – keda uskuda? Minul on põhjust uskuda Euroopa Komisjoni prognoosi ja see teeb mind ääretult ettevaatlikuks.
Nagu ma juba mitu korda ütlesin: tark peremees kogub headel aegadel reserve raskete aegade üleelamiseks. Seetõttu on Reformierakonna fraktsioon teinud muudatusettepanekud, mis on kantud paljuski eesmärgist riigieelarve tasakaalu parandada. Me oleme esitanud eraldi eelnõu aktsiiside vähendamiseks, mille üks eesmärk on lõpetada selgelt üle piiri läinud – ka sõna otseses mõttes üle piiri läinud – alkokaubandus ja suurendada maksulaekumisi, mille abil me suudaksime oma eelarve tasakaalu suurendada. Me oleme teinud ettepaneku vähendada väga vastuolulist, arusaamatut ja

tegelikult palju segadust tekitavat tasuta ühistranspordi programmi ja riiklike üürimajade programmi. Lisaks me teeme ettepaneku parandada omavalitsuste rahastamist sel moel, et suunata täiendavad vahendid tasandusfondi, mis aitab palju õiglasemalt aidata omavalitsusi üle Eesti. Praegu me pritsime vastavalt oma suvale teatud omavalitsustele raha laiali.
Me oleme teinud veel rea muidki ettepanekuid, näiteks suurendada teadus- ja arendustegevuse rahastamist, et see kasvaks 2020. aastaks 1%-ni SKT-st. Me soovime rõhku panna sellele, et eestikeelne haridus saaks aktiivselt alguse juba lasteaiast, et siin elavatel muid keeli kõnelevatel noortel oleks samaoodi võimalus Eesti ühiskonnas läbi lüüa.
Võtaksin ühe minuti juurde, palun!

19:48 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega, palun!

19:48 Lauri Luik
Kokku võttes ma soovin veel kord üle rõhutada neid kolme asja, mis mul seoses riigieelarvega südamel on. Kuna ma võtan riigieelarvet vähemalt sama tõsiselt kui seda eelarvet, mida ma kodus oma majapidamiseks planeerin, siis ma palun, et edaspidi oleksid eelarvedokumendid lihtsad, läbipaistvad ja arusaadavad inimestele, keda need puudutavad. Teiseks, eelarve peaks vastama majandusoludele: kui majanduses on kasvuaastad, siis me ei tohi elada reservide arvel, vaid pigem peame neid koguma, et rasked ajad üle elada. Ja loomulikult on elementaarne, et nendel aegadel on eelarve vähemalt tasakaalus, kui mitte plussis. Aitäh!

19:49 Esimees Eiki Nestor
Tiina Kangro, palun! Kolm minutit lisaaega.

19:49 Tiina Kangro
Lugupeetud kolleegid! Olemata koalitsiooni ega opositsiooni liige, mõtlesin, et räägin ka sellest pikast õhtust, mida ma olen siin sõnahaaval jälginud. Viimases kolmandikus hakkas tulema ka sõnavõtte, kus sisaldus asjalikke mõtteid, aga alguses oli küll selline tunne, et ilmselt olen ma ise siia majja kosmosest kukkunud. Minu poolt vaadatuna aga toimub kogu see etendus nagu kusagil kosmoses, mitte maa peal. Tuleb ju väga tuttav ette ja ma ei usu, et siin on kedagi, keda parematel aegadel sama mõte ei külastaks. Me oleme seda juba näinud, mina küll mitte siin majas sees, aga väljaspool maja. Siin on riigieelarve aruteludel olnud mingid pidžaamapeod ja patjadega öö läbi saalis olemised. Ja see kõik on nagu pöördpildis: nüüd kiidavad iseennast lihtsalt teised. Ma mäletan väga hästi, et eelmiste koalitsioonide liikmed samamoodi kiitsid ennast, et riigieelarve on suurem kui eelmisel aastal, toonitades kõike vajalikku, mida tehakse. Ja täna samamoodi tullakse kiisunäoga pulti ja räägitakse kenasti sellest, mida head on tehtud, aga probleemsetest kohtadest loomulikult vaikitakse.
Minagi puudutan katuserahade teemat. Jah, ilmselt Riigikogu ja valitsuse moraalne pale ei võimalda sellist sorti rahade jaotust ja nii tuleks see arvatavasti vastastikusel kokkuleppel lõpetada. Minu jaoks ei ole põhjendatud, kui praegu opositsiooni poole pealt või ka uute parteide loojate poole pealt tulevad inimesed, vaatavad nimekirja ja ütlevad nii: okei, see 27 miljonit või mis iganes ta oli, et need ja need asjad võivad jääda, aga vaat see seal on jama, see tuleb välja visata, paneme selle raha hoopis sinna või tänna. See ei ole veenev. Ma võin tuua näite, et minul õnnestus ka 100 000 eurot suunata selle aasta summast ja ma suunasin selle puudega inimeste ühingutele väga konkreetseks tegevuseks, milleks me oleme juba ammu palunud raha praeguselt valitsuselt ja ka eelmiselt, üle-eelmiselt ja üleüle-eelmiselt valitsuselt. Eesmärk on, et puudega inimesed ja omastehooldajad saaksid esitada sotsiaalsüsteemi probleemkohtadega seotud juhtumeid kohtusse, et me saaksime kohtulahendeid, mis hakkaksid muutma sotsiaalsüsteemi. Sellega ei ole piisavalt hästi hakkama saanud ei praegune valitsus, ei eelmine, üle-eelmine ega ka üleüle-eelmine valitsus.
Nüüd on küsimus selles, et kuna minu suunatud 100 000 eurot on ka selle raha sees, siis kas ma olen ka kurjategija, kes ostab hääli. Selleks aastaks õnnestus mul 20 000 eurot katuserahadest suunata sondiga toitujatele sonditoidu ostmiseks arstide erialaorganisatsiooni kaudu. Seitse aastat, võib-olla isegi kaheksa, ma olen osalenud selles, et me oleme haigekassaga pidanud erinevate ministrite, erinevate koalitsioonide ajal läbirääkimisi, et inimestele kompenseeritaks sonditoit. Väga haige inimese töövõimetuspension on 300 või 350 eurot, aga sonditoidu kuu aja norm maksab 600 eurot. Tänavu

need inimesed said mingisuguse leevenduse. Neid inimesi ei ole palju ja minu veenmisjõu toel me jõudsime selle aasta rahaeraldise tulemusena selleni, et uuest aastast on haigekassa pannud need toidud kompenseeritavate ravimite nimekirja.
Ma lihtsalt tahtsin tuua näiteid, et tegelikult asjad ei ole alati nii, nagu nad paistavad. Ma mäletan väga hästi aega, kui meil olid töövõimereformi seaduse vastuvõtmise eel puudega inimeste piketid ja muud meeleavaldused. Ja siis tollase koalitsiooni liikmed, selleks et pidurdada ühingute minekut pikettidele, mida kodanikuliikumine organiseeris, tõid ka mängu katuserahad. Oli juhtumeid, kus üks või teine poliitik ütles organisatsioonidele, et kui te lähete välja, siis arvestage, et seda 5000 või 10 000 eurot teile ei tule. Eks ole, väga inetu! Ma tean, et inimesed kasutavad inetult seda võtet, ja siin on minu meelest mõtteainet.
Aga nüüd sellest, kuhu ma tahtsin välja jõuda – kõik on ju väsinud. Tahan öelda, et lootus sureb viimasena – ma tean seda, ma ei ole naiivne –, aga inimesel on siiski õigus loota, et ühel hetkel tekib Riigikogu tasemel, kus on tegu nii tähtsate asjadega nagu riigi juhtimine ja riigieelarve koostamine, mingisugune mõistlik koostöö. Mida me täna nägime? Ühed esitavad muudatusettepanekuid ja teised teavad juba ette, et neid ei arvestata. Mihhail Stalnuhhin kostitas mind täna kaks korda kiidusõnadega, ma peaksin vastama samaga, aga ma olen sunnitud olema kriitiline ka nende vastuste osas, mida ta ette luges küsimuste peale, miks opositsiooni ettepanekuid üht või teist asja korrigeerida ei arvestata. Tundes sotsiaalvaldkonda väga sügavuti, võin ma öelda, et need vastused ei olnud põhjendatud, need olid pealiskaudsed ja mitte piisavalt argumenteeritud. Loomulikult ma tean, kust need tulevad. Oli vaja eitavat vastust ja see ka valitsusasutusest kuskilt tuli, aga ma ei pea seda normaalseks koostöövormiks. Seetõttu minu ettepanek on ka, kuigi keegi siin seletas, kui halb juhtum see on, kui riigieelarve seaduse eelnõu menetlus katkestada, et kuna lootus sureb viimasena, võtame korraks aja maha ja proovime midagi mõistlikku teha. Mina olen katkestamise poolt ja soovitan olla ka teistel. Aitäh!

19:57 Esimees Eiki Nestor
Mati Raidma, palun!

19:57 Mati Raidma
Austatud esimees! Head kolleegid! Ma olen tõsiselt mures sisejulgeoleku pärast ja tänastes eelarve aruteludes ma ei saanud oma muredele vastuseid ja kinnitust, et see Eestile üliolulise teema, meie riigi turvalisus ja julgeolek, on koalitsiooni prioriteet. Vaatan eelarvet, ma ei näe seda prioriteeti. Tegelikult ju me kõik teame neid protsesse, teame, et politsei tõstatab küsimuse oma personalipoliitikast, teame, et päästjad käivad meie maja ees siin oma muret kurtmas, aga kuuleme, et ainukene reaalne prioriteedi kehastus eelarves on kõikide palkade tõus. Midagi on siin pildil ebaloogilist. Palkadest ma ei räägigi.
Kui jutt on suurematest projektidest, siis täna sai küsitud-vastatud teemal "Eesti-Vene piir", aga ausat vastust, miks me vähendame investeeringuid Eesti-Vene piiri ehitusse, ikkagi pole. Eelarve seletuskirjas on tabel, mis näitab valitsuse plaanitavaid investeeringuid järgmiseks neljaks aastaks, ja me näeme, et see rida kukub piiriinvesteeringute koha pealt kolinal. Mulle öeldi, et valitsuse jaoks on see prioriteet, no ei võta minu mõistus, kuidas need kaks asja on seotud.
On ka teine probleem, mille kohta täna ei jõudnud küsida, aga eelarve esimesel lugemisel sai seda rahandusministrilt küsitud. See puudutab Sisekaitseakadeemiat. Aastaid ja aastaid on see olnud suur väljakutse. Lõpuks on asi hakanud liikuma, aga vaatad riigieelarvet – võta näpust! Jällegi samamoodi: meie Sisekaitseakadeemiale, sellele üliolulisele õppekompleksile Tallinnas, eraldatavad ehitusinvesteeringud kukuvad. Küsisin ministri käest, kas sisekaitseline haridus on prioriteet – on prioriteet. Jälle ma ei mõista: tekst ja pilt ei haaku omavahel. Tekst on ühest teisest filmist, pilt näitab hoopis muud.
See ei anna kindlust toetada järgmise aasta eelarvet, toetada mõtteloogikat, mida see eelarve kajastab. Tõepoolest, see ei ole poliitiline debatt, poliitiline diskussioon. See on väga põhimõtteline küsimus, nii nagu siin neil päevil kõlanud retoorikas on ka kinnitatud, et välispoliitika on erakondadeülene. Läbi aastate ongi kaitse- ja julgeolekupoliitikas hoitud seda joont, et poliitiliselt nende teemadega ei mängita, see on olnud erakondadeülene otsus.
Kas pikendust saaks?

20:01 Esimees Eiki Nestor
Lisaaega mõtled pikenduse all? Lisaaeg kolm minutit.

20:01 Mati Raidma
Suur tänu! Paraku ilmselt selle eelarve üle otsustamisel me oleme sellega hiljaks jäänud ja tänane kliima seda ei võimalda, aga tulevikus võiksime mõelda erakondadeüleste kokkulepete peale strateegilistes valdkondades, nagu seda on riigikaitse, julgeolek ja välispoliitika, päris tõsiselt. Suur tänu!

20:02 Esimees Eiki Nestor
Sven Sester, palun!

20:02 Sven Sester
Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Kuidagi väga morbiidseks läks see kõik – nihukesed hallid näod ja nihukene morbiidne jutt. Ma mõtlesin, et ütlen paar sõna ka omalt poolt. Kuulge, kas te teate, kus kohas on välja öeldud sellised eesmärgid: "Pöörata Eesti rahvaarv taas tõusule, hoida ja tugevdada julgeolekut, suurendada ühiskondlikku heaolu, viia Eesti välja majandusseisakust." Homme või täpsemalt öeldes ülehomme saab kaks aastat täis sellel valitsusel. Need on selle valitsuse peamised eesmärgid. Neli eesmärki ja loomulikult palju alameesmärke. Neli olulist eesmärki: rahvaarvu kasv, julgeolek, Eesti rahva sidusus ja majandusseisakust väljaminek.
Kui me vaatame järgmise aasta eelarvet, mida me näeme? Me näeme projektsioone nende eesmärkide täitmisest järgmisel aastal. Iga asja kohta eraldi võime öelda, mida ja millises mahus on tehtud, et neid eesmärke tuleval aastal täita. Ma korraks peatun erinevatel makroökonoomilistel ja, ütleme siis, rahanduslikel näitajatel, millest üks mu hea kolleeg alati alustab. Kõigepealt, eelarve tasakaal. Siin on täna ka räägitud sellest, et eelarve on Euroopa Komisjoni arvates 0,7%-ga miinuses. Kuulge, head kolleegid! Vanemad olijad teavad, et sellisel tasemel erinevust meie ja Euroopa Komisjoni esitatud numbrites on varem ka olnud. Alati on olnud! Täna võib öelda, et struktuurselt on eelarve tasakaalus, nominaalselt ülejäägis. Varasematel aegadel on räägitud sellest, et maksukoormus kasvab. Aivar Sõerd on öelnud, et maksukoormus kasvab. Aga nüüd keegi ei räägi sellest, ma seda esimesel lugemisel ütlesin juba. Keegi ei räägi sellest sellepärast, et maksukoormus ei kasva. Ei kasva järgmisel aastal, ei kasva edaspidi. Kui me vaatame, milliseid maksupoliitilisi otsuseid üldse järgmiseks aastaks tehakse, siis me paneme tähele ühte huvitavat asja: tuleval aastal ei tõuse ükski maks ega ei tule ühtegi uut maksu. Põhimõtteliselt on koalitsioon öelnud: meil on maksurahu. Ma arvan, et see ei peaks kanduma edasi mitte ainult 2019. aasta riigieelarvesse, vaid ka järgmiste aastate omasse. Me oleme viimaste aastate jooksul näinud päris erinevaid maksupoliitilisi arutelusid. Usun, et siinkohal on õige öelda, et nii tuleval aastal kui ka järgmistel aastatel peaks tekkima olukord, kus me võime öelda kõigile – nii kodanikele kui ettevõtjatele –, et tegemist on maksurahuga.
Üks eelkõnelejatest ütles, et see koalitsioon ei ole teinud ühtegi suuremat struktuurset reformi. Ta ütles seda esimesel lugemisel ja ütles seda ka nüüd teisel lugemisel. Ma arvan, et sellel koalitsioonil ei ole midagi häbeneda. Ma ütlesin seda ka esimesel lugemisel. Haldusreformi oleme sisuliselt lõpuni viinud, meil on veel teha teatud rahalised väljamaksed kohalikele omavalitsustele. Võib-olla oleks pidanud see prioriteet olema tugevam ja võib-olla oleks pidanud olema vähem omavalitsusi, aga ma arvan, et me oleme teinud suure asja ära, arvestades sellega, kus me olime ja kuhu me oleme jõudmas.
Edasi: tervishoiureform, koolivõrgu korrastamine. Kuulge! Rääkimata muidugi ühest suurimast asjast, maksureformist. Reform, mille hind on 150+ miljonit. Me oleme varem öelnud ja ütleme ka praegu: nii kallist reformi ei ole varem tehtud. Ja kui see on 150+ miljonit riigieelarvele, siis mõelge, kellele see siis on kasulik! See on kasulik meie oma inimestele, nendele, kes saavad madalat või keskmist palka. See on reaalsus. Kas me tahame või ei taha, meeldib see meile või ei meeldi, see reform on ellu viidud ja see maksab 150+ miljonit.
Kui rääkida poliitikast, siis enne ma ütlesin, et eesmärk on julgeolek ja rahvaarvu kasv ning majandusseisakust väljumine. Me näeme julgeolekus järgmisel aastal kõigi aegade kõige kõrgemat taset, sinna läheb peaaegu 600 miljonit. Täpsemalt öeldes 585 miljonit on see summa, mis läheb julgeolekusse, meie kaitse-eelarvessse. Kunagi varem pole nii kõrget taset olnud. Me ei pea seda häbenema, võime selle rahulikult välja öelda: parim tase! See on 2,15% SKT-st, kui keegi tahab teada täpset protsenti.
Lisaaega palun!

20:07 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega.

20:07 Sven Sester

Aitäh teile! Või kui me räägime sellest, et valitsuse prioriteet on Eesti rahvaarvu taas kasvule viimine. Need ei ole ainult sõnad. Juba on jõustunud sellekohane seadus ja järgmisel aastal me näeme rahaeraldisi selleks, et kolmanda lapse sünni korral saadakse täiendavat hüppeliselt kasvanud toetust. Ja muide, vaadates viimaseid statistilisi näitajaid, ma ei tea, kas sellest muudatusest tulenevalt või mingist muust põhjusest tulenevalt on meil põhjust rõõmustada. Räägitakse, et 32% on suurenenud just kolmandate laste sündimus. Mis iganes see põhjus on, ma arvan, et eesmärgipärane tegevus viib sihile varem või hiljem.

Räägime ka majanduse olukorrast. Me võime arutleda, millal majandus hakkas kasvama, mis on need tegevused, mis on sellele kaasa aidanud. Kuulge, meie majanduskasv on praegu natuke üle 3%. Minu arvates me peaksime täna pingutama selle nimel, et seda potentsiaali veelgi ära kasutada. Meile öeldakse, et tegelikult meie makromajanduse numbrid näitavad, et me peaksime olema madalamal tasemel. Me peaksime isegi majandust natukene jahutama, on ju. Ma arvan, me ei pea häbenema seda, et meil on sellel tasemel majanduskasv.

Ja kuna ma olen siin puldis ka Isamaa poliitikuna, siis markeerin ära mõned näitajad, mis on meie jaoks olulised. Ma kaks asja juba ütlesin: julgeolek on Isamaa jaoks alati oluline olnud ja lastega seonduv on alati Isamaa jaoks oluline olnud. Kindlasti asi, mida tahan ära mainida, on haridus. Tuleb teha tööd selle nimel, et haridusse tuleks rohkem raha. Ja vajalik ei ole ainult õpetajate palga tõus, mis on üldjuhul kõikide erakondade prioriteet. Ma pean silmas üldse haridusse suunatavat raha – koolidele, kõrgkoolidele, teadusesse. Vaadake, võrrelge selle aastaga, ja te näete, et raha tuleb juurde. Jah, me võime alati öelda, et me tahaksime olla veelgi ambitsioonikamad, me tahaksime veelgi suuremaid võimalusi panustada, aga alati on see probleem, et meie soovid on suuremad kui meie võimalused. Ma võtaksin selle jutu kokku sõnadega, et tõesti, kõik räägitu tundus kuidagi väga morbiidne olevat. Kuulge, see on eelarve, mille üle on olnud väga palju vaidlusi ka koalitsioonipartnerite vahel. On olnud, ja ma olen seda varem ka öelnud. Aga ma arvan, et see kokkulepe, mis on saavutatud selle eelarve puhul, see rahaline projektsioon on selline, mida me ei pea häbenema. Me võime seda kinnitada rahuliku südamega. Aitäh teile!

20:09 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Siiski on. Andres Herkel, palun!

20:10 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Olen hulk aega neid sõnavõtte siin kuulanud ja eks ta kipub niimoodi olema, et eelmine kõne oli üsna paraadlik, meenutas Sven Sesterit rahandusministri rollis. Morbiidsusest on asi kaugel. Üks kõne oli koalitsiooni esindajalt. Aitäh Kersti Sarapuule, et ka peaministri erakonna nimel sõna võeti, ehkki see toon – riigieelarve suurendab inimeste heaolu, majandus kasvab, palgad suurenevad, kõik on hästi, riigieelarve kasvab – meenutas natukene üht teistsugust aega. Ärme siiski käitu päris niimoodi, et see, milline on meie toon ja kas me probleeme näeme või ainult raporteerime helget tulevikku, sõltub sellest, kes kummal pool saalis või kummal pool opositsiooni-koalitsiooni piirjoont istub või seisab.

Veidi aktsiisipoliitikast. Ka selle teema puhul märkasin toredat nüanssi. Proua Sarapuu osutas sellele, kuidas Taavi Rõivas raporteeris nelja aasta peale planeeritud suurepärasest aktsiisipoliitikast, mis nüüdseks on ummikusse läinud. Veidi peatus ta ka alkoholipoliitika rohelisel raamatul, kus oli ette nähtud laugjas tõus. Ja siis tuli Reformierakonna esindajana rääkima härra Kivimägi, kes meenutas aktsiiside põhjustatud kahju ja joomist suurendavat mõju. Mulle tuli selle peale meelde, et härra Rõivas ka omal ajal rääkis pahede maksustamisest. Nii et meie seisukohad sõltuvad ikkagi sellest ajahetkest, kus me oleme. Kahju, et selle kõigega on nii läinud.

Nüüd eelarvest kui sellisest. Üks üldine märkus on see, et prioriteete väga selgelt ei paista või kui need on, siis mitte päris sellised, mis vaataksid hariduse ja majanduse arengusse investeerides tulevikku. Teadus- ja arendustegevusest on siin mõnevõrra räägitud, aga jah, üldist jätkusuutlikkust silmas pidavat joont kahjuks ei ole. Ka tänasel konverentsil räägiti päris palju sellest, et meie riik läheb järjest keerulisemaks. Järjest raskem on ohjeldada kõikvõimalikke puuktegevusi. Kui riigis on käivitatud mingisugune puuktegevus, millel võib-olla algselt oligi mingi mõte, siis kui see ühel hetkel on riigi

põhifunktsioonidest kuidagi kõrvale kaldunud, siis selliste asjade kinnikeeramine on põrgulikult raske ja sellega ei ole eri valitsused hakkama saanud. Täna on kritiseeritud pakutud katteallikaid, aga kui me vaatame riigieelarve ülesehitust, siis me lihtsalt ei leia sealt võimalikke kohti, kust katteallikaid leida. Sellele on osutanud ka mõned kõnekad küsimused härra Stalnuhhinile. Ühelt poolt me räägime pidulikult sellest, et Riigikogu rolli tuleb suurendada, aga teiselt poolt on see niisuguse eelarve menetluse puhul naeruväärne. Nii see ei toimi.
Nüüd natuke ka katuserahadest. Mulle meeldis Margus Tsahkna hingestatud sõnavõtt. Võib-olla oleks see veel rohkem meeldinud, kui ta oleks selgemalt tunnistanud, et varemgi on katuserahasid samamoodi jagatud. Tema kõne suunatus ühele valitsuse tembule oli aga minu jaoks väga selge ja arusaadav. Mulle meeldis ka Tiina Kangro sõnavõtt samal teemal, mis mõneti osutas sellele, mis on üldse Riigikogu liikme roll riigieelarve puhul. Ausalt öelda on Vabaerakond sellesse proovinud ühtepidi ja teistpidi suhtuda. Kas võtad katuserahad vastu ja suunad need mingiks heaks otstarbeks või ei võta vastu ja oled see loll, kes mitte midagi ei otsusta? Mõlemat pidi on halb. Lõpetuseks aga tahaks ikkagi väga selgelt välja tuua argumendi, et katuseraha kirjutamine otse riigieelarvesse on valitsuse poolt väga palju amoraalsem kui see, kui Riigikogu liikmetel on mingigi võimalus eelarve puhul kaasa rääkida. Selle märkuse jaoks ma palun lisaaega!

20:15 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

20:15 Andres Herkel
Tuleb tunnistada, et Vabaerakond on osutanud, et kui need ettepanekud tulevad rahanduskomisjoni laualt kolmandale lugemisele, siis see on kõige pimedam viis, kuidas üldse ühed ettepanekud võivad kohale jõuda. Sellepärast ärge palun imestage, et me oleme neid väikesi ja üliväikesi asju vormistanud ka teiseks lugemiseks muudatusettepanekutena, et see oleks algusest peale nähtav. Meile oleks muidugi meeldinud, kui need oleksid läbi läinud. Võib-olla ma kõiki neid siin hääletusele ei pane, aga üleskutse on: kui me siin nii tähtsa asjaga tegeleme, siis peaks kõik olema läbinähtav algusest peale. Asju peaks arutama riigieelarve teise lugemise kaudu eraldi muudatusettepanekutena, mitte nii, nagu see praktika praegu on. Ja see valitsuse poolt 27 koma millegagi miljoni eraldamine avab nüüd tõepoolest ühe uue taseme, mille suunas ma ei soovita Riigikogul liikuda. Aitäh!

20:16 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, nüüd ma pean kõigepealt seletama, miks ma nii teen. Kuna ma saan aru, et nii Riigikogu liikmel Aivar Sõerdil kui ka minul on arusaam, et läbirääkimiste käigus Sven Sester puudutas Aivar Sõerdi isikut, siis ma annan talle õiguse vastulauseks. Ma küll ei tea, kas Sester ta nime nimetas, aga kuna me saame ühtemoodi asjast aru, siis, Aivar Sõerd, palun!

20:16 Aivar Sõerd
Aitäh! Asi ongi selles, et ta nimetas nimeliselt, muidu ma poleks siin sõnaõigust küsinud. Aga see jutt, mis Sester rääkis, et maksukoormus järgmisel aastal ei kasva – see pole asi, millega kiidelda. Nimelt, asi on selles, et praeguse võimuliidu maksutõusud on juba hindadesse jõudnud. Ega me muidu ei oleks oma hinnatõusudega Euroopa Liidu edetabeli absoluutses tipus.

20:17 Esimees Eiki Nestor
Nii, lõpetan läbirääkimised. Austatud Riigikogu, vaatame läbi eelnõu 700 teise lugemise muudatusettepanekud. Esimese muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, arvestatud täielikult. Muudatusettepaneku nr 2 on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon, jäetud arvestamata. Maris Lauri, palun!

20:17 Maris Lauri
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

20:18 Esimees Eiki Nestor

Palun! Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 2, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille rahanduskomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku nr 2 poolt hääletas 31 ja vastu oli 50 Riigikogu liiget, erapooletuid oli 1. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 3 esitaja on Reformierakonna fraktsioon, jäetud arvestamata. Jürgen Ligi, palun!

20:21 Jürgen Ligi
Palun seda head muudatusettepanekut hääletada ja enne seda neli minutit vaheaega!

20:21 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Neli minutit vaheaega. Palun mitte kommenteerida! Hääletamisele panemisest aitab, kõik saavad aru. Vaheaeg neli minutit. Jätkame kell 20.26.
V a h e a e g

20:26 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, Reformierakonna fraktsiooni võetud vaheaeg on läbi. Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 3, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Kolmanda muudatusettepaneku poolt on 41 ja vastu 50 Riigikogu liiget. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 4 on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon ei ole seda arvestanud. Martin Helme, palun!

20:27 Martin Helme
Aitäh, härra spiiker! See on ettepanek, millega me lõpetaksime ära ärmatamise rahastamise presidendi kantselei alt. Palun seda hääletada!

20:27 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Palun mitte kommenteerida! Aitab sellest, kui ma saaks teada, kas sa soovid seda hääletada.

20:27 Martin Helme
Kui sa ei oleks mind seganud, siis sa oleks kuulnud, et soovin hääletust.

20:27 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Jäängi segama, kui te pikalt räägite. Piisab sellest, kui te teatate, kas te soovite hääletada või mitte – ma saan kohe kõigest aru.
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 4, mille on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Neljanda muudatusettepaneku poolt oli 9 ja vastu 68 Riigikogu liiget, erapooletuid oli 2. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 5 esitaja on Eesti Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Jürgen Ligi, palun!

20:28 Jürgen Ligi
Aitäh! Palun seda hääletada ja ...

20:28 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 5 ...

20:28 Jürgen Ligi
Vabandust, aga ma ei ole lõpetanud! Ja enne hääletamist palun viis minutit vaheaega, kuna neljast minutist jäi inimestele väheks ja saalis oli lärm.

20:28 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Kõik on arusaadav. Vabandust, et segasin. Vaheaeg viis minutit. Jätkame kell 20.33.
V a h e a e g

20:34 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 5, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Viienda muudatusettepaneku poolt hääletas 39 ja vastu oli 51 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud.
Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 6 on esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon jättis arvestamata.
Jürgen Ligi, palun!

20:35 Jürgen Ligi
Palun kuuendat muudatusettepanekut hääletada ja enne seda kuut minutit vaheaega ei võta. Aitäh! (Naer saalis.)

20:35 Esimees Eiki Nestor
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 6, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Kuuenda muudatusettepaneku poolt hääletas 32 ja vastu oli 48 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud.
Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 7 on esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon seda ei arvestanud.
Jürgen Ligi, palun!

20:36 Jürgen Ligi
Palun seitsmendat muudatusettepanekut hääletada! Ja enne seda oleks siiski vaja kuus minutit aru pidada.

20:36 Esimees Eiki Nestor
Ma sain aru, et mõeldud on vaheaega. Vaheaeg kuus minutit.
V a h e a e g

20:42 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 7, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Seitsmenda muudatusettepaneku poolt hääletas 47 Riigikogu liiget, vastu oli 49, erapooletuid ei olnud.
Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 8 esitaja on Aivar Sõerd, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Aivar Sõerd, palun!

20:43 Aivar Sõerd
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

20:43 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 8, mille on esitanud Aivar Sõerd ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Kaheksanda muudatusettepaneku poolt hääletas 21 Riigikogu liiget, vastu oli 50, erapooletuid oli 1. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 9 esitaja on Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Maris Lauri, palun!

20:44 Maris Lauri
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

20:44 Esimees Eiki Nestor
Martin Helme, palun!

20:44 Martin Helme
Aitäh! Ma palun enne seitse minutit vaheaega.

20:45 Esimees Eiki Nestor
Vaheaeg seitse minutit. Jätkame kell 20.52.
V a h e a e g

20:52 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 9, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Üheksanda muudatusettepaneku poolt on 43 ja vastu 50 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Muudatusettepaneku nr 10 esitaja on Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon ei ole seda arvestanud. Jürgen Ligi, palun!

20:53 Jürgen Ligi
Palun seda kümnendat ettepanekut hääletada. Vaheaega ei ole vaja. Ma usun, siin on üksmeel – eestikeelne haridus.

20:53 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 10, mille on esitanud Reformierakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata ja mille jaoks vaheaega ei ole vaja. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Palun vaikust! Kümnenda muudatusettepaneku poolt on 42 ja vastu 50 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
Austatud Riigikogu, palun austada kolleege hääletuse ajal, kommenteerida jõuate hiljem: täna, homme, ülehomme. Aitäh! (Juhataja helistab kella.) Austatud Riigikogu, kui ma tohin teid segada, siis ma panen teie ette muudatusettepaneku nr 11, mille on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon ja mille juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Muudatusettepaneku nr 12 on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon ei ole seda arvestanud. Andres Herkel, palun!

20:54 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda doktoriõpet toetavat ettepanekut hääletada! Ja enne hääletust palun viis minutit vaheaega.

20:54 Esimees Eiki Nestor

Vaheaeg viis minutit. Jätkame kell 21.00.
V a h e a e g

21:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 12. Juhtivkomisjoni otsus oli jätta arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 35 saadikut, vastu oli 50. Ettepanek ei leidnud toetust. (Hääl saalist.) Jaa, palun! Kas on ...

21:01 Jürgen Ligi

Protseduuriline küsimus: kas te saaksite kontrollida hääletussüsteemi? Üle-eelmise muudatusettepaneku juurde, mille sisu oli, et raha võetakse tasuta asjalt ja antakse eestikeelsele haridusele, olid märgitud IRL-i vastuhääled. Kas see on võimalik? (Naer saalis.)

21:01 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänapäeval on nii mõndagi võimalik, kuid hääletussüsteemi kindlasti kontrollitakse. Kas me saame jätkata? Jürgen Ligi, olete päri? Võib? Aitäh!
13. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:01 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Vabaerakonna fraktsioon palub seda ettepanekut, mis toetab lasteaedu, hääletada!

21:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 13. Juhtivkomisjoni otsus oli jätta arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 16 ja vastu oli 49 saadikut, erapooletuks jäi 1 kolleeg. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek ei leidnud toetust.
14. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:03 Andres Herkel

Aitäh! Ma palun 14. ettepanekut hääletada!

21:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Kolleegid saavad vist aru, et kuna me oleme hääletusprotseduuride faasis, siis võime kohe jätkata. Aitäh! Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 14. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 16 ja vastu 52 saadikut, erapooletuks jäi 2 kolleegi. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek ei leidnud toetust.
15. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Vabaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. 16. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:04 Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Selle ettepaneku puhul on katteallikas isegi olulisem kui sihteesmärk. Me ei saa aru, milleks see riigiõiguse instituut rajatakse. Palume seda ettepanekut hääletada!

21:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Seda ka teeme. Tuletan ainult veel seda meelde, et hääletusprotseduuride puhul me hoidume pikematest kommentaaridest. Kuigi tunnistagem, teinekord oleks see meeldetuletuseks isegi hea, aga nii me oleme kunagi kokku leppinud.
Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Juhtivkomisjoni otsus oli jätta arvestamata.
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 36 ja vastu 49 saadikut. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek nr 17 ei leidnud toetust. Parandan ennast: ettepanek nr 16 ei leidnud toetust.
Eesti Vabaerakonna fraktsioon on esitanud muudatusettepaneku nr 17, juhtivkomisjon otsus: jätta arvestamata. 18. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:06 Andres Herkel

Aitäh! Me palume seda ettepanekut hääletada ja toetada prokuratuuri võimekust!

21:06 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 18, mida juhtivkomisjon otsustas mitte arvestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 38 ja vastu oli 51 saadikut. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepanek nr 18 ei leidnud toetust.
19. muudatusettepaneku on esitanud Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, juhtivkomisjon on otsustanud jätta arvestamata. Martin Helme, palun!

21:07 Martin Helme

Aitäh! Ma tahaksin seda hääletada.

21:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Paneme hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 19. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 8 ja vastu oli 68 saadikut. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna 19. muudatusettepanek ei leidnud toetust.
20. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Martin Helme, palun!

21:08 Martin Helme

Aitäh! Hoiaks maksumaksja raha kokku, tahaks hääletada seda.

21:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Me kõik tahaks ja kohe hääletame ka. Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 20. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Nüüd arvestame teie arvamust.
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 45 ja vastu 50 saadikut. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
21. muudatusettepaneku esitaja on Olga Ivanova, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. See ei kuulu hääletamisele vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõikele 2. 22. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon jättis arvestamata. Palun, Andres Herkel!

21:10 Andres Herkel

Aitäh, juhataja! Palun hääletada ja toetada Kaitseliitu!

21:10 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 22. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 30 ja vastu oli 51 saadikut. Ettepanek ei leidnud toetust.
23. muudatusettepaneku on esitanud Olga Ivanova, juhtivkomisjon jättis arvestamata. Ettepanek ei kuulu hääletamisele vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse vastavale paragrahvile. 24. muudatusettepanek on Olga Ivanovalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. See ei kuulu samuti hääletamisele vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. 25. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:11 Martin Helme
Aitäh! NO99 teater pannakse küll kinni, aga miljon eurot saab riigieelarvest. Me palume seda ettepanekut hääletada!

21:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 25. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 10 ja vastu oli 55 saadikut, erapooletuks jäi 4 kolleegi. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepanek nr 25 jäi toetuseta. (Keegi aevastab korduvalt.) Terviseks!
26. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:13 Martin Helme
Aitäh! Palun hääletust selle ettepaneku puhul!

21:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 26, mille on esitanud Eesti Konservatiivne Rahvaerakond. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 8 ja vastu oli 74 saadikut, erapooletuks jäi 1 saadik. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ettepanek ei leidnud toetust.
27. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:14 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Et avaneks võimalus laulu- ja tantsupidusid toetada, ma palun seda ettepanekut hääletada.

21:14 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku. Vaatamata kommentaarile on juhtivkomisjoni otsus jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Selle muudatusettepaneku poolt oli 49 ja vastu samuti 49 kolleegi. Muudatusettepanek ei leidnud toetust – napilt, aga siiski.
28. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel.

21:15 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Eelmine hääletus julgustab mind seda ettepanekut hääletusele panema.

21:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Asi läheb põnevaks küll. Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 28. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 19 ja vastu oli 52 saadikut, erapooletuks jäi 3 kolleegi. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek nr 28 ei leidnud toetust.
29. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Martin Helme, palun!

21:16 Martin Helme
Aitäh! Palun seda ettepanekut hääletada!

21:16 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esitatud muudatusettepaneku nr 29. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Võtke seisukoht ja hääletage, palun!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 17 ja vastu oli 53 saadikut, erapooletuks jäi 2 kolleegi. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esitatud muudatusettepanek nr 29 ei leidnud toetust.
30. muudatusettepaneku on esitanud Urmas Kruuse, juhtivkomisjon otsus: jätta arvestamata. See ettepanek ei kuulu hääletamisele vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse vastavale paragrahvile. Selle paragrahvi number on 106. 31. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Martin Helme, palun!

21:18 Martin Helme
Aitäh! Ma palun seda hääletada!

21:18 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 31. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut pooldas 11 ja vastu oli 56 saadikut, erapooletuks jäi 1 kolleeg. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek nr 31 ei leidnud toetust.
Muudatusettepanek nr 32 on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:19 Martin Helme
Aitäh! Ma sooviks väga Rail Balticult raha ära võtta. Palun seda hääletada!

21:19 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 32. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 9 ja vastu oli 76 saadikut. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepanek nr 32 ei leidnud toetust.
33. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:20 Martin Helme
Aitäh! Ma palun ka seda hääletada!

21:20 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 33. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Nüüd ootame teie otsust. Palun hääletada!
Hääletustulemused

Ettepanekut toetas 10 ja vastu oli 62 saadikut, erapooletuks jäi 1 kolleeg. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepanek nr 33 ei leidnud toetust.
34. muudatusettepaneku esitaja on Aivar Sõerd, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Aivar Sõerd, palun!

21:21 Aivar Sõerd
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

21:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 34, mille autoriks on Aivar Sõerd. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 46 ja vastu oli 50 saadikut. Muudatusettepanek nr 34 ei leidnud toetust.
35. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Martin Helme, palun!

21:22 Martin Helme
Aitäh! Ma palun ka seda hääletada!

21:22 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 35. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 16 ja vastu oli 57 saadikut. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esitatud muudatusettepanek nr 35 ei leidnud toetust.
36. muudatusettepaneku esitaja on Olga Ivanova, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Muudatusettepanek ei kuulu hääletamisele vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. 37. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Igaks juhuks hoidsin pausi. Jürgen Ligi, palun!

21:23 Jürgen Ligi
Aitäh! Palun seda hääletada!

21:23 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 37, mille on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 39 ja vastu oli 52 saadikut, erapooletuks jäi 1 kolleeg. Muudatusettepanek nr 37 ei leidnud toetust.
38. muudatusettepaneku on esitanud Urve Tiidus, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Urve Tiidus, palun!

21:24 Urve Tiidus
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

21:24 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Urve Tiiduse muudatusettepaneku nr 38. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 43 ja vastu oli 51 saadikut. Muudatusettepanek nr 38 ei leidnud toetust.
39. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Martin Helme, palun!

21:25 Martin Helme

Tänan! Ma palun seda hääletada!

21:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 39. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!

Hääletustulemused

Ettepanekut toetas 17 ja vastu oli 56 saadikut. Muudatusettepanek nr 39 ei leidnud toetust. Muudatusettepanek nr 40 on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Andres Herkel!

21:26 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Ma palun hääletada ja toetada Tartu Maarja kirikut!

21:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Ja nagu sellest oleks veel vähe – Jürgen Ligi, palun!

21:26 Jürgen Ligi

Aitäh! Mina toetaks küll, aga ma arvan, et see on seadusvastane, sellepärast et see halvendab eelarve tasakaalu. Ühelt poolt on finantstehing ja teiselt poolt kulud. Seda ei saa tegelikult hääletada.

21:27 Aseesimees Enn Eesmaa

Igaüks, kes selles saalis praegu on, teeb oma otsuse. Me hääletame seda Vabaerakonna muudatusettepanekut nr 40, teades võib-olla natuke ette, kuidas Jürgen Ligi hääletab. Palun võtke seisukoht ja hääletage!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt oli 18 ja vastu 49 saadikut. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepanek nr 40 ei leidnud toetust.
41. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Andres Herkel!

21:28 Andres Herkel

Aitäh! Palun hääletada ja toetada Kodukanti!

21:28 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 41. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Võtke seisukoht ja hääletage, palun!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 10 ja vastu 52 saadikut. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek nr 41 ei leidnud toetust.
42. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata.
43. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata.
44. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata.
45. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata.
46. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata.
47. muudatusettepanek on samuti Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. 48. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Jürgen Ligi, palun!

21:30 Jürgen Ligi

Palun seda ettepanekut toetada! See toetab üksi elavaid pensionäre.

21:30 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Reformierakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 48. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!

Hääletustulemused
Vaatamata sellele, et kolleeg Jürgen Ligi näitas ennast seekord hellast küljest oma kommentaariga, hääletas poolt 39 ja vastu 50 saadikut. Muudatusettepanek nr 48 ei leidnud toetust.
49. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:31 Martin Helme
Palun hääletada seda, kas võtta Sotsiaalministeeriumis radikaalfeministidelt raha ära!

21:31 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 49. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 9 ja vastu oli 58 saadikut, erapooletuks jäi 1 kolleeg. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
50. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:32 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Palun seda hääletada, selleks et toetada puudega laste peresid!

21:32 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 50. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage! Katkestan hääletuse – ma ei pannud tähele. Jürgen Ligi, palun!

21:33 Jürgen Ligi
See on selle hääletuse seisukohalt oluline küsimus. Ma loodan, et rahanduskomisjoni esimees võtab ka klapid kõrvast ära. Ebaseaduslikke muudatusettepanekuid ei tohiks minu arust saali saata – need, mis halvendavad eelarve tasakaalu, on katteta. See on juba mitmes selline, mida me hääletame ja mis on komisjonist läbi läinud mingil põhjusel, aga seda ei saa hääletusele panna.

21:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Meie töötame sellel põhjusel, et see on just rahanduskomisjonist läbi tulnud. Ja teie otsustada on nüüd, kas seda toetate või mitte. Ma küll ei näinud, et komisjoni esimehel oleks midagi kõrvas olnud. (Naer saalis.)
Head kolleegid, panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 50. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 48 ja vastu 49 saadikut. Muudatusettepanek nr 50 ei leidnud toetust.
Head kolleegid, meil on veel paar muudatusettepanekut läbi vaadata. Soovin teile jõudu ja reipust! Ja kui võimalik, võtame natuke volüümi tagasi. 51. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Andres Herkel!

21:35 Andres Herkel
Aitäh, austatud juhataja! Palume lõpetada osalise töövõimega töötavate inimeste toetuste vähendamine ja hääletada seda ettepanekut.

21:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 51. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Muudatusettepanekut toetas 22 ja vastu oli 48 saadikut. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni muudatusettepanek nr 51 ei leidnud toetust.

52. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Andres Herkel, palun!

21:36 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Palume hääletada seda ettepanekut, mis on hoolduskindlustuse toetuseks.

21:36 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 52, mille tegi Eesti Vabaerakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 22 ja vastu oli 50 saadikut. Muudatusettepanek ei leidnud toetust.
53. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata.
54. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:37 Martin Helme

Aitäh! Ma palun seda hääletada!

21:37 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku nr 54. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Nüüd ootame teie otsust.
Hääletustulemused
Muudatusettepanekut toetas 17 ja ei toetanud 51 saadikut, 3 kolleegi jäid erapooletuks. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepanek nr 54 ei leidnud toetust.
55. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun, Martin Helme!

21:38 Martin Helme

Aitäh! Tahame Välisministeeriumi raiskava ja korruptiivse välisabi ära jätta. Palume hääletada!

21:38 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepaneku. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt oli 8 ja vastu 77 saadikut, erapooletuks jäi 1 kolleeg. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna muudatusettepanek nr 55 ei leidnud toetust.
56. muudatusettepanek on Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. 57. muudatusettepanek on Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. 58. muudatusettepanek on Eesti Reformierakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon: jätta arvestamata. Maris Lauri, palun!

21:40 Maris Lauri

Palun hääletada seda punkti!

21:40 Aseesimees Enn Eesmaa

Panen hääletusele Eesti Reformierakonna fraktsiooni muudatusettepaneku nr 58. Juhtivkomisjoni otsus: jätta arvestamata. Nüüd ootame teie otsust.
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 42 ja ei toetanud 48 saadikut. Eesti Reformierakonna fraktsiooni muudatusettepanek nr 58 ei leidnud toetust.
Austatud kolleegid, eelnõu 700 kohta esitatud muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Istungi juhatajale on kaks sarnast ettepanekut: Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonilt ja Eesti Reformierakonna fraktsioonilt. Nad teevad ettepaneku katkestada 2019. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 700 teine lugemine. Seda ettepanekut, õigemini neid kattuvaid ettepanekuid me hääletame.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele kahe fraktsiooni, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ja Eesti Reformierakonna fraktsiooni ettepaneku katkestada 2019. aasta riigieelarve seaduse eelnõu 700 teine lugemine. Palun võtke seisukoht ja hääletage!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 47 ja vastu 51 rahvasaadikut. Kahe fraktsiooni ettepanek riigieelarve eelnõu teise lugemise katkestamise kohta ei leidnud toetust. Määran eelnõu 700 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 29. novembri kell 17.15.

---

17. 21:44 Krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (750 SE) esimene lugemine

21:44 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse algatatud krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 750 esimene lugemine. Palun ettekandjaks rahandusminister Toomas Tõniste! Sahtleid on veel vara puhtaks teha.

21:45 Rahandusminister Toomas Tõniste
Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus on esitanud teile arutamiseks krediidiasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu laiem eesmärk on suurendada finantsstabiilsust ning tagada finantssektori usaldusväärsus ja läbipaistvus. Seega peaksid eelnõuga tehtavad muudatused tõstma investorite ja pankade klientide jaoks õiguskindlust ja õigusselgust.
Eelnõuga tehtavad peamised muudatused on järgmised. Esiteks, eelnõuga reguleeritakse seda, mis järjekorras rahuldatakse panga võlausaldajate nõuded, kui pank muutub maksejõuetuks. Üldreegel, mis juba praegu kehtib, on see, et kõigepealt rahuldatakse panga maksejõuetuse korral pandiga tagatud nõuded, siis tagamata võlanõuded ja kõige viimasena osalevad järele jäänud vara jaotamisel aktsionärid. Eelnõuga täpsustatakse konkreetselt tagamata võlanõuete rahuldamise järjekorda, kuna need võivad omakorda klassideks jaguneda. Üldjuhul on need nõuded seotud sellega, kui pangad ja muud finantsasutused üksteisele raha laenavad. Eelnõuga pannakse täpselt paika selliste võlanõuete tingimused, mis rahuldatakse enne seda, kui hakatakse rahuldama allutatud laenude omanike nõudeid ja kui aktsionärid olemasoleva vara jaotamisel osalevad. Selliste laenude investorid teavad edaspidi muudatuste tulemusena täpselt, milline on nende vastutus, kui pank muutub maksejõuetuks. Samas säilib pankadel käesolevate nõuete kehtestamisel vabadus emiteerida erinevate nõudeõiguse järkudega võlakirju. Võlanõuete rahuldamise järjekorraga seotud muudatused põhinevad Euroopa Liidu direktiivil, mis kiideti heaks Eesti eesistumise ajal.
Teiseks, eelnõuga täpsustatakse nõudeid pankade juhtidele. Juba praegu kehtivad pangajuhtidele kõrgendatud nõuded võrreldes tavaettevõtete juhtidega. Näiteks sätestab kehtiv seadus, et panga juhtimiseks peavad isikul olema vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon. Panga juhatuses peab olema vähemalt kolm liiget ja juhatuse liikmel peab olema kõrgharidus ja vähemalt kolmeaastane erialane töökogemus. Uue nõudena nähakse eelnõuga ette see, et valitud juhil peab olema piisavalt aega oma tööülesannete täitmiseks. Sisuliselt tähendab see seda, et pangajuhi põhitöö peab olema igapäevane panga juhtimine, ta ei tohiks ülemäära palju aega pühendada mõnele muule tegevusele. See ei tähenda siiski, et pangajuhile oleks igasugune muu tegevus keelatud. Näiteks võib ta mõistlikul määral anda loenguid mõnes ülikoolis. Samuti nähakse uue nõudena ette, et pangajuhiks saada sooviv isik peab oma teadmiste, oskuste ja kogemuste poolest sobituma panga juhtorgani koosseisu. Selline sobivuse nõue hõlmab muu hulgas ka ausust, usaldusväärsust ja sõltumatust.
Lisaks sätestatakse, et peaks olema tagatud ka panga juhtorgani kollektiivne pädevus. See tähendab seda, et tervel juhatusel kollektiivselt ei tohiks olla liialt ühekülgseid teadmisi, oskusi ega kogemusi. Juhid peaksid olema piisavalt erineva taustaga, et kõikide panga tegevusega seotud riskide hindamine ja nendest arusaamine oleks kaetud. Eelnõuga täiendatakse ka panga juhatuse liikmete ja juhtivtöötajate tasustamise aluseid. Eelkõige täpsustatakse seda, millistel tingimustel saab pangatöötajatele lahkumishüvitisi maksta. Üldreegel on see, et ebaõnnestumisi ei tohi kuidagi premeerida. Juhtidega

seonduvad nõuded põhinevad samuti Euroopa Liidu õigusel. Täpsemalt on Euroopa Komisjon analüüsinud Eesti pangandusõiguse vastavust Euroopa Liidu õigusele ning leidnud, et Eesti peab täpsustama pangajuhtidele ettenähtud nõudeid.
Kolmandaks, eelnõuga muudetakse seda, milliste teiste juriidiliste isikutega pank ühineda võib. Kehtiva õiguse kohaselt võib pank ühineda üksnes teise pangaga, muude isikutega ühinemine on keelatud. Samas Euroopa Liidu õiguses sellist piirangut ei ole. Seega võimaldab eelnõu Eestis asutatud pangal edaspidi ühineda ka mittepankadega, näiteks mõne finantsasutusega või IT-ettevõtjaga. Riskide maandamiseks jääb aga kehtima see tingimus, et see isik, kellega ühineda soovitakse, peab kuuluma pangaga samasse gruppi. Samuti peab Finantsinspektsioon sellise ühinemise heaks kiitma. See muudatus peaks tagama Eesti pangandussektori konkurentsivõime võrreldes teiste liikmesriikidega, kuna teadaolevalt enamikus liikmesriikides sellist ühinemise keeldu ei ole.
Lisaks tehakse eelnõuga mitmeid muid, kuid mitte nii sisulisi muudatusi. Näiteks täpsustatakse pankade ja investeerimisühingute kapitalinõudeid ning kriisilahendamise aluseid. Samuti täpsustatakse eelnõuga Tagatisfondi koostööd teiste Euroopa Liidu liikmesriikide tagatisskeemide ja Euroopa Liidu institutsioonidega. Lisaks parandatakse tavahoiustajate kaitset. Nimelt, kui mõni pank ühineb teise pangaga, siis on hoiustajal praeguse korra kohaselt võimalik nõuda, et tema hoiusel olev summa kantakse temale sobivale kontole. Eelnõuga nähakse ette võimalus hoius ka sularahas välja võtta.
Kokku võttes uue regulatsiooni rakendamine Eestis suuri muudatusi praktikas endaga siiski kaasa ei too ja seadus peaks jõustuma 2019. aasta alguses. Aitäh!

21:51 Aseesimees Enn Eesmaa
Ministrile on küsimusi. Martin Helme.

21:51 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud minister! Selle eelnõu lugemisel tuleb nutt vaheldumisi naeruga peale. See on kõige ehedam näide jaburast euroliidu ülereguleerimisest, kui meil on paragrahv, mis ütleb, et pangajuht peab tegelema juhtimisega, tal peab selleks piisavalt vaba aega olema. Kas teist keegi kujutab ette, et meil on mingi suur, miljardiliste käivetega pank, kuhu palgatakse direktor, kes tegelikult ei hakka tööl käima? No milleks on vaja sellist asja seadusesse panna? Aga mind huvitab rohkem üks teine punkt, mis ütleb, et nende asutuste nõukogud ja juhatused peavad olema piisavalt mitmekesised. Ma küsisin ka komisjonis, mida see "piisavalt mitmekesine" tähendab. Kas see tähendab, et seal peavad olema neeger, lesbi ja ühejalaline või piisab sellest, kui ühed armastavad veini ja teised õlut? Kus on need kriteeriumid, kes seda kontrollib ja kuidas trahvitakse? Mina näen küll, kuidas Eesti seadustesse tuleb mingisugune triibuliste nimekirjade lugu sisse, ilma et me sellest isegi aru saaks.

21:52 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh küsimuse eest! Kehtiv seadus sätestab juba praegu, et panga juhtkonna koosseis peab olema mitmekesine, ehk see nõue ei ole ka meil uus. Selle nõude üks peamisi eesmärke on vältida panga juhatuses ja nõukogus n-ö grupimõtlemise liigset levikut, mis võib kokku võttes soodustada üleliigsete riskide võtmist. Sellepärast tulebki pangas kehtestada nn mitmekesisuse põhimõte. Mitmekesisuse nõue võib esmalt tõesti seonduda sugude eristamisega, kuid see ei ole antud juhul peamine. See ei tähenda mingite sookvootide ettenägemist. Praktikas peaks see pigem tagama juhtkonna piisavalt laiahaardeliste teadmiste ja kogemuste pagasi.

21:53 Aseesimees Enn Eesmaa
Raivo Põldaru.

21:53 Raivo Põldaru
Aitäh, härra aseesimees! Hea minister! Kas see asi ei tundu teile ikka asendustegevusena, kui meil juba on nii panga nõukogudele kui juhtidele toredad nõuded olemas? Aga küsimus on veel selline: kuidas saab Eesti riik sekkuda Rootsi panga juhi valimisse, sundida teda iga päev tööl käima ja üldse vaadata tema kvalifikatsioonile vastavust? Tegemist ei ole ju Eesti haldusalasse kuuluva pangaga. Kuidas me seda Rootsi panka juhtida saame?

21:54 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Eesti riik tegeleb ikka oma pankadega ja me praegu Euroopa Liidus harmoneerime sellist ühtset arusaama. Eks need riskid, millele on siin viidatud, on tegelikult mingites riikides olemas. Ja ega see juhtide töölkäimise nõue ei ole lihtsalt taevast võetud, järelikult on sellega praktikas probleeme olnud.

21:54 Aseesimees Enn Eesmaa
Martin Helme, teine küsimus.

21:54 Martin Helme
Aitäh! See küll veenev ei ole, et järelikult on praktikas probleeme olnud. Tegelikult me teame praktikast, et kuskil istuvad ametnikud ja imevad pastakast välja probleeme, mida nad siis lahendavad. Kui te väidate, et see kõik on meil juba olemas, siis miks meile müüakse seda eelnõu jutuga, et meil on direktiivi rikkumine, mida me peame praegu kiiresti-kiiresti lahendama. Kui meil on see kõik olemas, siis meil ei saa olla direktiivi rikkumist. Järelikult ikkagi tuuakse uusi asju meie legislatsiooni ja need uued asjad on väga erinevad. Muu hulgas on siia selgelt sisse pandud teatud vasakpoolset ideoloogiat, sooideoloogiat, mitmekesisuse ideoloogiat – seda sokutatakse meil krediidiasutustesse. Ma küsisin komisjonis, kuhu te kahetsusväärsel kombel olite saatnud ametniku enda eest seda selgitama, et kuidas aitab järgmist finantskriisi ära hoida see, et pankade juhatustes on erineva haridustasemega inimesed. Kas võtame 60-aastaste doktorite asemele 20-aastased keskkooliharidusega inimesed ja see aitab järgmist pangakriisi ära hoida? Või mis on kogu selle asja mõte?

21:55 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Mõte on ikkagi see, et pankade juhtimine oleks laiapõhjalisem. Siin eelnõus on ju tegelikult ka sisulisi muudatusi, nagu see, mis järjekorras rahuldatakse panga võlausaldajate nõudeid, ja see, et pank võib edaspidi ühineda ka teiste juriidiliste isikutega. Praegu näiteks seda võimalust ei ole: pank saab ühineda ainult pangaga.

21:56 Aseesimees Enn Eesmaa
Henn Põlluaas.

21:56 Henn Põlluaas
Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud minister, kas te ei leia, et kui te tulete siin selliste revolutsiooniliste ideedega välja, et asutuse juhid peavad tegema tööd ja olema piisavalt mitmekesise taustaga, siis äkki võiks seda laiendada? Miks poolele teele pidama jääda või ainult pankadega piirduda? Äkki võtaks valitsus kätte ja teeks meile korraliku eelnõu, et iga asutuse, iga ettevõtte juhid peavad lõpuks ometigi tööle asuma? Ja ehk võiks selle siis ka kuidagi valitsuse kohta kehtestada?

21:56 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Väga hea ettepanek. Mina alustaks isegi veel kõrgemalt – Riigikogust. Miks mitte kõigepealt siin ära proovida, kuidas selline regulatsioon töötab, ja siis seda ka allapoole laiendada? Aga nali naljaks, tegelikult on ju pangandussektoris riskid ja mõju suuremad kui mujal. Kui eraettevõtja teeb oma ettevõtte, siis ta riskib seal oma rahaga, kuid pankade puhul on mõju palju laiem. Sellepärast on ka arusaadav, et seal on regulatsioon tunduvalt detailsem, põhjalikum ja tugevam.

21:57 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

21:57 Urve Tiidus
Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Jätkuks eelmistele küsimustele on mul niisugune küsimus: kui ükskord kehtestatakse need nõuded, et mida võib teha, milline peab see mitmekesisus olema ja kui palju võib ülikoolis õpetada, et seda oleks mõistlikul määral jne, siis kes hakkab kogu selle protseduurika üle järelevalvet tegema? Mis siis juhtub, kui kellegi arvates ei ole täpselt nii, nagu see eelnõu ette näeb? Kas te kirjeldaksite seda praktilist olukorda?

21:58 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Krediidiasutuste järele valvab Finantsinspektsioon. Ja nagu ma siin oma eelnenud jutu sees ütlesin, Finantsinspektsioon hakkab suures osas ka nende teemade üle järelevalvet tegema.

21:58 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur tänu ministrile ettekande ja vastuste eest! Juhtivkomisjoni ettekande teeb Dmitri Dmitrijev, rahanduskomisjoni liige.

21:59 Dmitri Dmitrijev

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas eelnõu k.a 13. novembril. Algatajate esindajatena tutvustasid eelnõu Rahandusministeeriumi finantsturgude poliitika osakonna juhataja Thomas Auväärt ja peaspetsialist Helen Korju-Kuul. Rahandusministeeriumi esindaja märkis, et eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2017/2399, millega muudetakse tegelikult direktiivi 2014/59. See tähendab, et direktiiv tuleb Euroopa Liidu liikmesriikidel riigisisesesse õigusesse üle võtta hiljemalt k.a 29. detsembriks.
Seaduseelnõu muudab päris mitut seadust. Küsiti näiteks, kas Tagatisfondi seaduses tehakse ka sisulisi muudatusi. Sellele vastati, et eelnõus sätestatakse Tagatisfondile kohustus teha koostööd teiste riikide tagatisfondidega, sõlmides nendega vastavaid koostööleppeid. Lepped on vajalikud juhuks, kui kahjujuhtum toimub mõnes meie pangas, kellel on filiaal teises riigis, et siis oleks võimalik ka selle filiaali hoiustajatele hoiused kiiresti välja maksta. Küsiti ka, mida tähendab mõiste "piisava aja määramine tööülesande täitmiseks", millest siin oli juba natuke juttu. Sellele vastati, et see on printsiibipõhine säte, millega tahetakse saavutada seda, et pangajuht ei võtaks endale liiga palju tööväliseid kohustusi, mis takistaksid juhtimisele ja riskide hindamisele keskendumist. Komisjonis märgiti selle peale, et panga käekäigu eest vastutavad eelkõige omanikud ja liigseid Euroopa Komisjoni regulatsioone ei ole vaja. Vastuseks selgitati komisjoni liikmetele, et Euroopa Komisjon panebki selle kohustuse omanike õlule, aga omanikud peaksid jälgima, et juht, kelle nad on ametisse määranud, tegeleks piisavalt panga juhtimisega ja ei oleks hõivatud kõrvaltegevustega.
Avaldati arvamust, et eelnõu sõnastust tuleb parandada nendes osades, mis puudutavad juhtide valimise või määramise tulemusena saadud nõukogu ja juhatuse liikmete koosseisu – sellestsamast mitmekesisuse põhimõttest rääkis siin saalis juba Martin Helme – ning piiranguid, mis puudutavad juhi töötamist teistes äriühingutes, ehk sedasama piisavat ajalist ressurssi ja motiveeritust tegeleda krediidiasutuste juhtimise küsimustega. Samas märgiti, et vältida tuleb ka nende seadussätete dubleerimist, mis on teistes seadustes juba olemas. Kokku võttes tegi komisjoni esimees pika arutelu käigus ettepaneku vaadata koostöös Rahandusministeeriumiga üle probleemsed kohad, valmistada vajadusel ette muudatused ja jätkata nendega tööd pärast eelnõu esimese lugemise lõpetamist. Seega tehti otsused, et esimene lugemine tuleks lõpetada ja muudatusettepanekute tähtajaks määrata 29. november kell 17.15. Otsused tehti konsensusega. Aitäh!

22:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur tänu ettekandjale! Küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajaile, kui selleks on soovi. Seda ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 750 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 29. novembri kell 17.15.

---

18. 22:03 Riigikogu otsuse "Ühendkuningriigi poolt Euroopa Investeerimispangas märgitud kapitali asendamine" eelnõu (751 OE) esimene lugemine

22:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Ühendkuningriigi poolt Euroopa Investeerimispangas märgitud kapitali asendamine" eelnõu 751 esimene lugemine. Palun ettekandjaks rahandusminister Toomas Tõniste!

22:03 Rahandusminister Toomas Tõniste

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Otsuse heakskiitmisega annab Riigikogu nõusoleku, mille kohaselt asendavad liikmesriigid Ühendkuningriigi väljaastumisel Euroopa Liidust Ühendkuningriigi

poolt Euroopa Investeerimispangas märgitud kapitali proportsionaalselt oma osalusele. Euroopa Liidust väljaastumisel lõpeb Ühendkuningriigi liikmesus Euroopa Investeerimispangas, mistõttu ei ole Ühendkuningriigi märgitud kapital, ligi 39 miljardit eurot, enam panga aktsiakapitali osa. Pank on teinud ettepaneku selle osa asendamiseks proportsionaalselt riikide osalusprotsendile panga kapitalist. Asendamine toimub panga reservide arvel, liikmesriikidelt raha ei küsita.
Euroopa Investeerimispanga märgitud aktsiakapital on üle 243 miljardi euro. Eesti kapitali osaluse suurus Euroopa Investeerimispangas ehk märgitud kapital on 173 020 000 eurot, mis on 0,071% panga kogukapitalist. Ettepaneku elluviimise järel on Eesti osalus 206 248 240 eurot ehk 0,085%. Kasv on 33,2 miljonit eurot. Eesti osalus pangas suureneb, kuid Eesti ei pea reaalselt midagi panga kapitali sisse maksma. Märgitud kapital koosneb sissemakstavast ja sissenõutavast kapitalist. Panga põhikirja kohaselt on sissemakstava kapitali osakaal ligi 8,9% riigi märgitud kapitalist. Ühendkuningriik on ligi 39 miljardi euro suurusest märgitud kapitalist panga aktsiakapitali sisse maksnud ligi 3,5 miljardit eurot, mille pank peab neile peale Euroopa Liidust väljaastumist tagastama. Selle osa katab pank oma reservidest ning liikmesriikidelt raha ei küsi.
Otsus ei mõjuta riigieelarve tasakaalu, kuna otsest sissemakset liikmesriikidelt ei nõuta. Kapital asendatakse Euroopa Investeerimispanga reservide arvel. Eesti omandab finantsvara ning seda ei võeta arvesse eelarve puudujäägi arvestamisel. Panga kapitali muudatus jõustub, kui kõik panga liikmed on selle ühehäälselt heaks kiitnud ning kui Ühendkuningriik astub Euroopa Liidust välja. Kui liikmesriigid ei nõustu kapitali asendamisega, väheneb panga kapital praeguselt tasemelt, 243 miljardilt eurolt 204 miljardi euro tasemele ehk 39 miljardi euro võrra. Väiksema kapitaliseeritusega ei ole pangal võimalik täita osanike soovitud eesmärke ja laenumahtusid. Samuti võib langeda panga tegevuseks oluline AAA-krediidireiting, mis näitab usaldust panga finantsvõimekuse vastu ja strateegilist tähtsust. Kõrge krediidireiting on tarvilik, et pank saaks oma tegevuseks jätkuvalt kaasata turgudelt soodsate intressidega vahendeid, mis omakorda võimaldab panga klientidele madala intressiga laene pakkuda.
Vahemikus 2004–2018 on Eesti riigisektor ja eraettevõtted võtnud Euroopa Investeerimispangalt laenu kokku ligi 2,4 miljardi euro ulatuses ehk umbes 171 miljonit eurot aastas. Sarnase mahuga on ka Eesti osalus pangas. Laenu on kasutatud Euroopa Liidu fondide kaasrahastamiseks, energeetika, transpordi, põllumajanduse, metsanduse, kalanduse, hariduse, telekommunikatsiooni jt sektorite ja teenuste arendamiseks, ka heitvee puhastamiseks ning linnakeskkonna arendamiseks. Näiteks praegu arutab Tartu linn Euroopa Investeerimispangaga võimalust rahastada vahemikus 2018–2022 vastavalt Tartu investeerimiskavale infrastruktuuri-, haridus-, spordi-, sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonda ning kultuuripärandi kaitset kokku umbes 20 miljoni euroga. E-piim soovib laiendada piimatööstust, et konkurentsis püsida, ja selleks on ette nähtud umbes 26 miljonit eurot. Tänu EFSI garantiile on Euroopa Investeerimispangast laenu saanud ka väiksemad ettevõtjad, nagu näiteks Skeleton Technologies, mis tegeleb superkondensaatorite tootmisega. Selle ettevõtte laen on umbes 15 miljonit eurot. Tänan tähelepanu eest!

22:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Kas ministrile on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh ettekandjale! Juhtivkomisjoni ettekande teeb rahanduskomisjoni aseesimees Taavi Rõivas.

22:08 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas seda eelnõu oma 13. novembri istungil ja algataja esindajana tutvustas seda meile Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Riina Laigo. Kuna minister rääkis eelnõust väga põhjalikult, siis ma selle sisu üle kordama ei hakka. Saan ainult kinnitada, et täpselt nii, nagu minister rääkis, esitleti seda eelnõu ka meile. Komisjonis küsiti pigem üldinformatiivsete teemade kohta, *à la* milliseid projekte Euroopa Investeerimispanga vahenditest rahastatakse. Minister Tõniste juba ka nimetas mitut näidet oma sõnavõtus. Üldprintsiibina vajab võib-olla täpsustamist veel see, et Euroopa Investeerimispanga tegevusala on väga lai: rahastatakse peaaegu kõiki valdkondi, välja arvatud sõjalise otstarbega projektid. Komisjon langetas järgmised otsused: ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda kolmapäevaks, 21. novembriks ja esimene lugemine lõpetada, määrata muudatusettepanekute tähtajaks 29. november kell 17.15 ja komisjoni ettekandjaks Taavi Rõivas. Kõik otsused võttis komisjon vastu konsensuslikult. Aitäh!

22:10 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh ettekandjale! Avan läbirääkimised fraktsioonidele. Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 751 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 29. novembri kell 17.15.

---

19. 22:10 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (744 OE) esimene lugemine

22:10 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu 744 esimene lugemine. Palun ettekandjaks kaitseminister Jüri Luige!

22:11 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus toob teie ette arutamiseks ja menetlemiseks ühelt poolt terve rea mandaate järgmiseks aastaks, et saata meie vägesid mitmesugustele rahvusvahelistele operatsioonidele, ja teiselt poolt ka mandaate, mis on vajalikud selleks, et teatud osa meie vägedest oleksid pidevas valmisolekus, valmis minema operatsioonidele, mis vajavad kiiret reageerimist. See esimene mandaat ongi selline n-ö ettevaatav mandaat. Nii nagu eelmisel kolmel aastal taotleme ka seekord mandaati võimalikuks esmakordseks ja kiireloomuliseks panustamiseks NATO või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või ÜRO juhitavasse muusse rahvusvahelisse sõjalisse operatsiooni kuni 50 kaitseväelasega.
Eesti täpne panus ja üksuse suurus oleneb loomulikult konkreetse operatsiooni vajadustest ja ka meie võimalustest. Selle Riigikogu otsusega saame tagada kiire ja paindliku panustamise Eestile julgeolekupoliitiliselt olulisse rahvusvahelisse sõjalisse operatsiooni, kui selleks tekib vajadus. Kaitseväe kasutamise mandaadi aluse ja piirarvu otsustab Vabariigi Valitsus, arvestades Riigikogu riigikaitsekomisjoni seisukohaga. Nii et Vabariigi Valitsus otsustab selle teie antud mandaadi alusel. Mandaat tuleneb vajadusest võimalikult paindlikult reageerida kiiresti eskaleeruda võivale olukorrale, kus Eesti julgeolekupoliitiline huvi nõuab Kaitseväe üksuste kasutamist. Nii nagu meie loodame ja eeldame, et meile tullakse appi võimalikult kiiresti, peavad ka meil olema võimalused kiiresti oma liitlasi abistada. Ma ütlen veel siia juurde, et me räägime täiesti ekstreemsetest olukordadest, standardolukorra puhul me seda mandaati ei kasuta. See mandaat on meil olnud kolm aastat ja me ei ole seda selle kolme aasta jooksul kordagi kasutanud. Nii et käesolev taotlus on siis neljanda aasta kohta. Aitäh!

22:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ministrile on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh ettekandjale! Juhtivkomisjoni ettekande teeb riigikaitsekomisjoni esimees Hannes Hanso.

22:14 Hannes Hanso
Head kolleegid! Hea juhataja! Eelnõu alusel otsustatakse kuni 50 Eesti kaitseväelase osalemine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel kas NATO või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või ÜRO juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel, nagu juba öeldud. Nagu ka eelmisel paaril aastal me taotleme riigikaitseseaduse § 34 lõike 4 alusel teie mandaati. Jutt on siis esmakordsest panustamisest sõjalisse operatsiooni ja juba nimetatud muusse rahvusvahelisse operatsiooni, mida juhib kas NATO, selle liikmesriik, Euroopa Liit või ÜRO. Seda võib nimetada kas erandmandaadi või valmisolekumandaadi kasutamiseks.
Küsimus on eelkõige seotud kriitilise vajadusega, st ajakriitiliste situatsioonidega, kus on vaja Kaitseväe üksus kiiresti välja saata. Seda erandmandaati ei ole Vabariigi Valitsus kordagi kasutanud. Kõikidest nähtavas tulevikus ette tulevatest operatsioonidest ja ülejäänud mandaatidest kuulete juba järgnevate

kõnelejate vahendusel. Kui me suurendame Kaitseväe kasutamist näiteks Afganistanis või kusagil mujal, siis need on kaetud eraldi mandaatidega. Jutt ei ole ju suurest üksusest, kuid teoreetiliselt on võimalik, et selline vajadus tekib: juhul kui eelnimetatud organisatsioonidel või meie liitlastel võiks abi vaja minna, peaks sellise mõõtmega üksuse väljasaatmine toimuma võimalikult kiiresti. Kaitseväe edasine kasutamine samas operatsioonis otsustatakse üldises korras riigikaitseseaduse § 34 lõike 1 alusel, millega me siin Riigikogus ka harjunud oleme. Riigikaitsekomisjoni liikmetele tutvustasid 12. novembri istungil arutuse all olevat Riigikogu otsuse eelnõu ja Kaitseväe osalusega teiste mandaatide eelnõusid kaitseminister Jüri Luik, kes just siin teie ees seisis, Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi esindajad. Nüüd menetluslike otsuste juurde. Riigikaitsekomisjon otsustas oma s.a 12. novembri istungil konsensusega teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutluse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase päeva ehk 21. novembri istungi päevakorda ja teha teile, lugupeetud kolleegid, ehk Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine siinsamas ka lõpetada. Eelnõu komisjoni ettekandjaks määrati siinkõneleja. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsember 2018 kell 17.15. Suur tänu!

22:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh ettekandjale! Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 744 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

20. 22:17 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni missioonil Iraagis" eelnõu (748 OE) esimene lugemine

22:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni missioonil Iraagis" eelnõu 748 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

22:18 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu liikmed! Tegu on NATO missiooniga Iraagis. See on nõustamismissioon, mis loodi alliansi Brüsseli tippkohtumisel ja mille põhiline funktsioon on abistada nõu ja jõuga Iraagi vägesid. Nõustatakse Iraagi ametnikke. Esmajoones koolitatakse ja nõustatakse Iraagi kaitseministeeriumis sõjalisi instruktoreid eesmärgiga toetada Iraaki tõhusamate kaitseväestruktuuride ülesehitamisel. Sellel missioonil osalemine annab Eestile võimaluse aidata aktiivselt tegeleda alliansi lõunatiivalt lähtuvate ohtude maandamisega, panustada NATO kollektiivsesse julgeolekusse ja toetada partnerriike terrorismivastases võitluses.
Selgituseks nii palju, et NATO-l oli Iraagis missioon ka varem, aga see oli n-ö mobiilne ehk missiooni eksperdid käisid piltlikult öeldes Bagdadis lähetuses. Nüüd otsustas NATO kohapeal missiooni luua. Me taotleme Riigikogult mandaati viie kaitseväelase sinna saatmiseks. Antud juhul me täidame ainult kaks kohta, kuid palume mõnevõrra kõrgemat mandaati, sest see annab meile vajaduse korral teatava paindlikkuse. Üks neist ekspertidest on *counter-IED specialist* ehk isetehtud lõhkekehade vastase võitluse ekspert ja teine on sõjaväepolitseinik. Aitäh!

22:20 Aseesimees Enn Eesmaa
Lugupeetud ministrile küsimusi ei ole. Suur aitäh! Juhtivkomisjoni ettekande teeb riigikaitsekomisjoni liige Anneli Ott. Palun!

22:20 Anneli Ott
Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Eelnõu alusel otsustatakse kuni viie Eesti kaitseväelase osalemine NATO missioonil Iraagis. Uus mittelahinguline väljaõppe- ja kaitsevõime ülesehitamise toetamise missioon Iraagis loodi NATO tippkohtumisel 11.–12. juulil 2018 Brüsselis. Missioon keskendub väljaõppele järgmistes valdkondades: improviseeritud lõhkeseadeldiste vastane võitlus,

sõjaline meditsiin, tsiviil- ja sõjaline planeerimine ning soomustatud sõidukite remont ja hooldus. Esimesed kaks on kriitilisemad valdkonnad, kus Iraagi julgeolekujõududes on võime puudujääke, mille kõrvaldamiseks on Iraak ametlikult palunud NATO liitlaste toetust. Seega täidab Eesti eelnõu alusel oma NATO liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi. NATO missioon Iraagis on laiemalt suunatud alliansile lõunasuunalt lähtuvate ohtude vastu ja Eesti osalemine on kooskõlas meie julgeoleku- ja välispoliitiliste huvidega. Kuna see NATO missioon võib Iraagi väljaõppevajadusest lähtudes ajalises ja ressursilises plaanis muutuda, annab eelnõus sätestatud kaitseväelaste piirarv 5 võimaluse vajadusel täiendavalt panustada.
Menetluslikud otsused, mis komisjonis tehti, olid järgmised. Riigikaitsekomisjon otsustas oma s.a 12. novembri istungil konsensusega teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutluse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Eelnõu komisjoni ettekandjaks määrati siinkõneleja. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsember 2018 kell 17.15. Aitäh!

22:22 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh ettekandjale! Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 748 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

21. 22:22 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu (745 OE) esimene lugemine

22:23 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu 745 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

22:23 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu liikmed! Jutt on osalemisest mereväeoperatsioonil, mis loodi, et tõkestada ja ennetada inimkaubandusega seotud kuritegelike võrgustike tegevust ning nende süül põgenike hukkumist teekonnal üle mere. Missioon loodi migratsioonikriisi ajal ja on tõestanud oma elujõulisust. Sellel operatsioonil osalemisega panustab Eesti solidaarselt Euroopa Liidu sõjalistesse operatsioonidesse, mis muu hulgas suurendab ka meie välispoliitilist nähtavust. Järgmisel aastal plaanime panustada kahe staabiohvitseriga, kuid taotleme teilt mandaati kuue tegevväelase missioonile saatmiseks. See annab meile teatava paindlikkuse, kui selgub, et tekib vajadus sinna mõni tegevväelane lisaks saata. Operatsioonil osaleb 26 Euroopa Liidu liikmesriiki. Tänase seisuga ei osale Taani oma *opt out*'i tõttu Euroopa Liidu ühises julgeoleku- ja kaitsepoliitikas. Samuti ei osale Slovakkia. Aitäh!

22:24 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ministrile! Krista Arul on küsimus. Palun!

22:24 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud minister, te nimetasite oma ülevaates, et nüüd taotletakse mandaati kuue tegevväelase missioonile saatmiseks. Kas nende järele näevad vajadust liitlased või on Eestil endal soov oma panust sellel operatsioonil suurendada?

22:25 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Meil ei ole erilist soovi oma panust suurendada, aga tihtipeale me taotleme mõne mandaadi lisaks. See annab meile paindlikkuse juhuks, kui näiteks operatsiooni juhid pöörduvad meie poole ja

paluvad saata eksperdi. Kui meil on see ekspert ja finantsid, siis me proovime muidugi vastu tulla. Ütleme nii, et selle ühe lisakandidaadi menetlemine võtaks liiga palju aega ja sellepärast me oleme seda teed läinud.

22:25 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ministrile! Rohkem praegu küsimusi ei ole. Riigikaitsekomisjoni liige Ain Lutsepp teeb juhtivkomisjoni ettekande.

22:25 Ain Lutsepp
Austatud eesistuja! Austatud Riigikogu liikmed! See eelnõu võimaldab kuni kuuel Eesti Kaitseväe tegevväelasel jätkata ka järgmisel aastal panustamist EUNAVFOR Med/Sophia sõjalisse missiooni. Nimi Sophia lisandus missiooni nimetusse pärast seda, kui missioonil olev Saksamaa ristleja päästis 454 paadipõgenikku, kelle hulgast üks naine sünnitas 2015. aasta 24. augustil tütre, kes omakorda sai eesnime selle Saksamaa ristleja järgi. Selle Euroopa Liidu suurima sõjalise missiooni eesmärk, kuhu panustavad 26 Euroopa Liidu riiki, on tõkestada inimkaubitsejate tegevust Vahemere keskosas, Itaalia ja Malta territoriaalmere ning Liibüa vahel.
Eesti osaleb sellel sõjalisel missioonil alates 2015. aasta augustist. Eesti Kaitsevägi on kavandanud 2019. aastal panustada kahe staabiohvitseriga. Eesti on missiooni varem ka rahaliselt panustanud, täpsemalt Liibüa rannavalve väljaõppesse. Missioonil osaledes täidab Eesti oma Euroopa Liidu liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi. Ühtlasi on missioon saanud legitiimse toe ÜRO Julgeolekunõukogu 2015. aasta 9. oktoobri resolutsiooniga nr 2240. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu koos kaitseminister Jüri Luige ja teiste ministeeriumi valitsemisala esindajatega oma k.a 12. novembri istungil. Sellel istungil osalenud Kaitseväe esindajad andsid ülevaate missioonipiirkonnas toimuvast ning ettevalmistustest arutluse all oleva missiooni jätkamiseks.
Riigikaitsekomisjon otsustas konsensusega teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda. Eelnõu ettekandjaks määrati siinkõneleja. Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. detsember kell 17.15.
Tänan!

22:28 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Neid ei ole. Avan läbirääkimised fraktsioonidele, kui selleks on soovi. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 745 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

22. 22:29 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (739 OE) esimene lugemine

22:29 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu 739 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

22:29 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu liikmed! Jutt on rahuvalvemissioonist, täpsemalt vaatlusmissioonist UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization), millesse Eesti panustab kuni kuue kaitseväelasega nagu ka varem. UNTSO on selles mõttes unikaalne organisatsioon, et tal on võimalik patrullida Egiptuses, Iisraelis, Liibanonis ja Süürias mõlemal pool piiri. Selliseid vahendeid, mille abil saab rahvusvaheline kogukond jälgida seal toimuvat ja toetada rahu garanteerimist, on ju tegelikult väga vähe. Eesti Kaitseväe vaatlejad ongi tegutsenud Liibanonis, tuntud Golani kõrgendikel Iisraelis ja ka Süürias. Sellel missioonil osalemine suurendab loomulikult Eesti nähtavust ÜRO-s ja aitab meil loodetavasti saavutada

ka ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalise liikme staatust või vähemalt toetab seda eesmärki. Sellega ma praegu lõpetan. Aitäh!

22:30 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ministrile on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh! Riigikaitsekomisjoni liige Johannes Kert teeb juhtivkomisjoni ettekande.

22:31 Johannes Kert
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid, daamid ja härrad! Eelnõu 739 kohta on mul ette kanda järgmist. Eelnõu alusel pikendatakse järgmise aasta lõpuni kuni kuue kaitseväelase kasutamise tähtaega ÜRO juhitaval rahutagamismissioonil UNTSO. Kaitseminister Jüri Luik andis UNTSO-st küllalt detailse ülevaate ja ma ei hakka seda kordama. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma k.a 12. novembri istungil, kus eelnõu ja sellega seonduvat tutvustasid kaitseminister Jüri Luik ning temaga kaasas olnud Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi esindajad. Riigikaitsekomisjon sai ühtlasi Kaitseväe esindajatelt ülevaate Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast ning Kaitseväe ettevalmistustest otsuse eelnõus sätestatud UNTSO missioonil jätkamiseks.
Riigikaitsekomisjon otsustas oma k.a 12. novembri istungil üksmeelselt teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutuse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Riigikaitsekomisjoni ettekandjaks määrati mind. Veel otsustas riigikaitsekomisjon üksmeelselt teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. detsember kell 17.15. Tänan!

22:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on läbirääkimiste soovi? Ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek, nagu kuulsime, on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 739 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

23. 22:33 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (738 OE) esimene lugemine

22:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu 738 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

22:33 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus taotleb mandaati Eesti osalemiseks NATO reageerimisjõudude (NATO Response Force) kiirreageerimisüksuses, mis suudab ellu viia sõjalisi operatsioone mis tahes maailma punktis. Selles üksuses osalemine on loomulikult otseselt Eesti huvides. Eestile on see erakordselt tähtis, et NATO-l on olemas selline kiirreageerimisjõud. 2019. aastal soovime sinna panustada kuni 52 kaitseväelasega. Selle üksuse väljasaatmise otsustab Põhja-Atlandi Nõukogu ühehäälselt, mis tähendab, et seda üksust saab kasutada ainult Eesti nõusolekul. Ja jutt on üksusest, mille Eesti osa on küll valmisolekus, aga paikneb Eestis. Kui NAC ehk NATO nõukogu ei ole seda kuskile välja saatnud, siis ei ole need võitlejad mingisugusel operatsioonil, vaid on Eestis valmisolekus. Aitäh!

22:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ministrile on küsimusi? Neid ei ole. Suur aitäh! Riigikaitsekomisjoni liige Ants Laaneots teeb juhtivkomisjoni ettekande. Palun!

22:35 Ants Laaneots

Austatud Riigikogu istungi juhataja! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma k.a 12. novembri istungil. Sellel istungil osalesid eelnõu esitaja nimel kaitseminister Jüri Luik ning Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi vastavad esindajad. Riigikaitsekomisjon sai mainitud istungil Kaitseväe esindajatelt ülevaate Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast ning ettevalmistustest otsuse eelnõus sätestatud NATO reageerimisjõududes osalemiseks (NATO Response Force).
Nüüd natuke lähemalt arutuse all oleva eelnõu üldpõhimõtetest, mis peaksid teile ka varasematest aastatest juba tuttavad olema. Eesti osalemine NATO reageerimisjõududes ehk NRF-is tuleneb meie liikmesusest alliansis. NRF-i panustavad kaitseväelastega kõik NATO liikmesriigid, välja arvatud Island, kellel pole sõjaväge. Siinkohal märgin siiski, et Island panustab ühe ametnikuga Leedus paiknevasse NATO's Enhanced Forward Presence kontingenti, mis eesti keeles tähendab NATO poolt Leetu eelpaigutatud lahingugruppi. NRF-i reageerimisjõud on oluline vahend NATO kollektiivse enesekaitse operatsiooni kiirel käivitamisel, kui seda peaks vaja olema. Seega on NRF-is osalemine otseselt seotud ka Eesti julgeolekuga.
NATO reageerimisüksusi võidakse kasutada NATO lepingu alusel läbiviidavates kollektiivse enesekaitse operatsioonides vastavalt ÜRO põhikirja 6. ja 7. peatükis sätestatule. NRF-i koosseisus on umbes 40 000 sõjaväelast. Mainitud väekoondises on omakorda 24–48-tunnises valmisolekus olevad umbes 5000 sõjaväelasest koosnevad kiirreageerimisjõud ehk õhu- ja mereväe komponentidega ning eriüksustega tugevdatud brigaadi lahingugrupp, mida inglise keeles nimetatakse Very High Readiness Joint Task Force'iks. NRF-i kasutamise otsustab NATO nõukogu konsensuse alusel, mis tähendab, et selle aktiveerimine saab toimuda ainult Eesti nõusolekul. Eelnõu kohaselt panustaksime järgmisel aastal NRF-i kuni 52 kaitseväelasega, mis tähendab eriüksust ja selle juurde kuuluvaid staabiohvitsere.
Nüüd riigikaitsekomisjoni menetluslikest otsustest. Riigikaitsekomisjon otsustas konsensusega k.a 12. novembri istungil määrata mind eelnõu komisjonipoolseks esindajaks ning teha Riigikogule ettepaneku arutluse all oleva eelnõu esimene lugemine lõpetada. Lisaks otsustas komisjon konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. detsember kell 17.15. Tänan!

22:39 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi? Tundub, et ei ole. Kas fraktsioonidel on läbirääkimiste soovi? Ka seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 738 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

24. 22:39 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu (747 OE) esimene lugemine

22:39 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu 747 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

22:39 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu liikmed! Teeme teile ettepaneku 2019. aastal jätkuvalt panustada operatsiooni Inherent Resolve, mis on USA juhitav ISIL-i vastase rahvusvahelise koalitsiooni sõjaline operatsioon. Inherent Resolve'i eesmärk on tegeleda ISIL-i vastase otsese võitluse ja ka toetava tegevusega nii Iraagis kui ka piirkonnas laiemalt. Eesti panustab operatsiooni alates sügisest 2016 kuueliikmelise väljaõppemeeskonnaga, mis asub Taani kontingendi koosseisus Anbari provintsis. Selle kontingendi peamine ülesanne on Iraagi julgeolekujõudude sõjaline väljaõpe. Samuti on meil Bagdadis üks vanemohvitser mitmerahvuselises sõjalis-strateegilises meeskonnas. Meeskond nõustab Iraagi ministeeriume ja julgeolekujõudusid. Oluline on märkida, et ümbruskonnas on piisavalt palju kriise ja Eesti kaitseväelased ei osale ühelgi sõjalisel operatsioonil Süüria territooriumil. Selle mandaadi n-ö õiguslik alus on Iraagi nõusolek ja samuti taotlus ÜRO-le saada julgeolekualast abi. Aitäh!

22:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ministrile! Küsimusi ei ole. Riigikaitsekomisjoni liige Ants Laaneots teeb juhtivkomisjoni ettekande.

22:41 Ants Laaneots
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Lubage ette kanda Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu. Eelnõu alusel otsustatakse kuni kümne Eesti kaitseväelase osalemise jätkamine Iraagis USA juhitaval Daeshi ehk ISIS-e (Islamic State in Iraq and Syria) vastasel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve. USA juhitav operatsioon Inherent Resolve käivitus 15. juunil 2014. Eesti osaleb sellel missioonil alates 2016. aasta augustist kehtiva Riigikogu otsuse alusel. Iraagi Al-Anbari provintsis Taani kontingendi koosseisus alustas teenistust kuueliikmeline väljaõppemeeskond, kelle peamine ülesanne on Iraagi julgeolekujõudude sõjaline väljaõpe. Peale selle teenib alates septembrist 2016 üks Eesti vanemohvitser Bagdadis USA juhitavas mitmerahvuselises sõjalis-strateegilises meeskonnas, mis nõustab Iraagi ministeeriume ja julgeolekujõudusid.
Mainitud operatsiooni juhtivad ja toetavad elemendid ning staabid paiknevad tegelikult ka Bahreinis, Küprosel, Egiptuses, Iisraelis, Jordaanias, Kuveidis, Liibanonis, Kataris, Türgis ja Saudi-Araabias. Eesti kaitseväelased ei osale operatsiooni Inherent Resolve tegevustes, mis toimuvad Süüria territooriumil.
Arvestades ISIS-e vastase võitluse prioriteetsust, on Eesti valmis vajaduse ja võimaluse korral panustama operatsiooni praegusest rohkemate sõjaväelastega. Täiendavalt panustavate tegevväelaste hulk ei ületa siiski eelnõus sätestatud piirarvu ehk kümmet kaitseväelast. Peamiselt Süürias ja Iraagis tegutsev terroriorganisatsioon ISIS kujutab endast tõsist ohtu üleilmsele julgeolekule, sh reaalset ohtu Euroopa sisejulgeolekule ja ka Eestile. Samuti mõjutab selle terroristliku organisatsiooni tegevus otseselt rahvusvahelist kaitset vajavate inimeste elutegevust ja arvu Lähis-Ida piirkonnas ning seeläbi ka põgenikekriisi Euroopas. ISIS-e vastase koalitsiooni tegutsemiseks Iraagis annab õigluslikku aluse selle riigi valitsuse nõusolek, mis tugineb kahele dokumendile, milleks on Iraagi alalise esindaja ÜRO juures 25. juunil 2014 esitatud kiri ÜRO peasekretärile ja Iraagi välisministeeriumi 20. septembril 2014 saadetud kiri ÜRO Julgeolekunõukogu presidendile. Neis kutsutakse riike üles osalema ISIS-e vastases võitluses.
Riigikaitsekomisjoni liikmetele tutvustasid 12. novembri istungil arutluse all olevat Riigikogu otsuse eelnõu ja Kaitseväe osalusega teiste mandaatide eelnõusid kaitseminister Jüri Luik ning Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi esindajad. Ühtlasi sai riigikaitsekomisjon Kaitseväe peastaabi esindajatelt ülevaate Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades ning ettevalmistusest operatsioonil Inherent Resolve osalemise jätkamisest.
Menetluslikud otsused. Riigikaitsekomisjon otsustas konsensusega oma 12. novembri 2018. aasta istungil teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutluse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Eelnõu komisjonipoolseks ettekandjaks määrati siinkõneleja. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsember 2018 kell 17.15. Tänan!

22:46 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur tänu ettekandjale! Küsimusi ei ole. Avan soovi korral läbirääkimised fraktsioonide esindajatele. Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 747 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

25. 22:47 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismismissioonil Afganistanis" eelnõu (743 OE) esimene lugemine

22:47 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu 743 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

22:47 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu liikmed! Tegu on ühega meie kahest suurest missioonist. Soovime jätkata panustamist NATO juhitavasse väljaõppe- ja nõustamismissiooni Afganistanis (Resolute Support Mission) ja taotleme mandaati 46 kaitseväelasele. Praegu on meil Afganistanis 44 kaitseväelast. Meie võitlejad on jalaväerühma ja toetuselemendiga Ühendkuningriigi üksuse koosseisus, mis tegutseb Kabulis, sõna otseses mõttes Kabuli kesklinnas. Selle üksuse (Kabul Security Force) juht on, nagu juba nimetatud, Ühendkuningriigi kindral. Samas üksuses on veel esindatud väga paljude teiste riikide kaitseväelased, kellega me oleme koos olnud erinevatel Afganistani missioonidel, näiteks austraallased, taanlased, kanadalased jne. Samuti on meie demineerimismeeskond põhjas asuvas Mazar-e Sharifis, kus missiooni juhib Saksamaa ja meie nõustajad abistavad Afganistani kolleege. Oleme esindatud ka kolme staabiohvitseriga. Ja miks me küsime mandaati 46 kaitseväelasele? Meil on lisaks plaanis panustada ka kahe sõjaväepolitseinikuga.
Selle missiooni jätkumine peale suuremõõtmelise Afganistani NATO missiooni ISAF lõppu on oluline, sest hoolimata Afganistani julgeolekujõudude pingutustest on olukord Afganistanis endiselt ebastabiilne. Me muidugi loodame, et selle toetuse kaudu, mida NATO annab, saab vältida seda, et Afganistan muutuks taas kord rahvusvaheliste terrorigrupeeringute tugialaks. Siin on oluline rõhutada, et tegu ei ole lahingumissiooniga. Jutt on eelkõige nõustamisest, kuigi meie meeskond Kabulis tegeleb eelkõige nõunike turvamisega, mis on loomulikult igasuguses nõustamises väga oluline aspekt. Ja me oleme need konkreetsed üksused Afganistani saatnud NATO palvel, NATO väeloome protsessi raamides, sest just neid võimeid on seal sellel ajahetkel kõige rohkem vaja olnud. Aitäh!

22:50 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimuste vooru alustab Peeter Ernits.

22:51 Peeter Ernits

Hea juhataja ja kaitseminister! Küsisin eelmine aasta ka, aga küsin jälle. Teatavasti on Kabuli kuberner Mohammad Yaqub Haidari Eestis tuntud ärimees, kes 2012. aastal tagaselja maksukuritegudes süüdi mõisteti ja kuni neli aastat karistuseks sai. Eesti 50 kaitseväelast on nüüd sellessamas paigas. Kas on mingeid kontakte Kabuli kuberneriga ja teiste Eesti ametivõimudega? Tagaotsitav on ju inimene, kes on Kabuli kuberner, ja Eesti kaitseväelased on Kabuli regioonis. Ma ei tea, kuidas seda küsida – arreteerimine on natukene liiga raske asi. Kas tema küsimuses on arutatud mingit koostööd Eesti võimudega?

22:52 Kaitseminister Jüri Luik

Aitäh! Sellist asja arutatud ei ole. See on ka võimatu, sest Afganistanis asuval NATO missioonil on väga selge mandaat, väga selged ülesanded, mis ei ole mingil viisil seotud siseturvalisusega, mingisuguste kriminaaljuhtumite lahendamisega. Selle kõigega tegelevad Afganistani võimud, julgeolekujõud. Nii et kui meil on soov mingisugust koostööd teha, siis peab meie prokuratuur pöörduma Afganistani prokuratuuri poole ja koostööd taotlema – see on ilmselt ainus võimalus.

22:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Krista Aru!

22:52 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus on natuke üldisem ja puudutab mitut missiooni. Kui vaadata otsuse eelnõusid ja nende lõpus kenasti ja korrektselt nimetatud kulusid, siis selgub, et on kahte tüüpi missioone. Ühtede puhul on kulurida euro täpsusega välja arvestatud ja teiste puhul olete ausalt öelnud, et tegelikult ei ole võimalik kulu nii täpselt välja arvutada ja otsuse eelnõus esitada. Kas te selgitaksite just neid, kus seda euro täpsusega antud kulu ei ole – millest see sõltub? Ja

kas teile on teada vähemalt suurusjärgud? Selle viimase puhul te ütlete suurusjärgu. Kas ka teiste puhul on suurusjärgud teada?

22:53 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Me oleme siin proovinud suurusjärke markeerida. Kui kuskil on mingit infot veel vajaka, siis me muidugi saadame selle hea meelega. Üldiselt saab toimivate operatsioonide kulutusi tõesti suurusjärguna määratleda, sellepärast et väga palju aspekte – kohapeal arenevad sündmused, tehnikarikked, mingisuguste kulutuste kasv või kahanemine – ei ole otseselt meie kontrolli all. Need võivad seda täpset numbrit muuta. Lisaks muidugi see, et me palume teilt tihtipeale suuremat mandaati ja ka arvestame võimalusega, et võib-olla peab leidma ressursse täiendavate inimeste missioonile saatmiseks. Aga me proovime siiski selle suurusjärgu teile võimalikult täpselt välja tuua.

22:54 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits, teine küsimus.

22:54 Peeter Ernits
Hea juhataja ja ettekandja! Kas Kabuli kuberner kohtub mingil moel üksustega nende missiooni ajal või tervitab Eesti missiooni? Kas selline kokkupuutepunkt on plaanis või reaalne?

22:55 Kaitseminister Jüri Luik
Ausalt öeldes ma ei ole kuulnud, et kuberner käiks spetsiaalselt üksustega suhtlemas. Meie üksus Kabulis asub Resolute Supporti missiooni peakorteris või põhistaabis ja koostööd tehakse eelkõige selle staabi kõige kõrgema juhtkonna ja kõige olulisemate nõunikega. Meie meeskonnal on piltlikult öeldes ka üks väike tuba Kabuli kaitseministeeriumis, sellepärast et tihtipeale turvatakse nõunikke, kes sõidavad staabist kaitseministeeriumisse. Samas toimub kogu see transport nn rohelises tsoonis, mis tähendab, et Afganistani turvajõud on need teeotsad sulgenud. Üldiselt loetakse seda suhteliselt ohutuks tsooniks, aga Afganistan on muidugi Afganistan – seal mingit kindlat garantiid anda ei saa.

22:56 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur tänu ministrile! Praegu rohkem küsimusi ei ole. Riigikaitsekomisjoni liige Marianne Mikko teeb juhtivkomisjoni ettekande. Palun!

22:56 Marianne Mikko
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Arutluse all olev Riigikogu otsuse eelnõu võimaldab kuni 46-l Eesti Kaitseväe tegevväelasel jätkata järgmisel aastal panustamist NATO väljaõppe- ja nõustamismissiooni Resolute Support Mission (RSM). Tegemist on väljaõppe-, nõustamis- ja toetamisülesannetega ning otseses lahingutegevuses RSM-i panustavate riikide väed ei osale, nii nagu ka kaitseminister ütles. 2019. aastal on kavas jätkata panustamist jalaväerühma ja toetuselemendiga Ühendkuningriigi üksuse koosseisus Kabulis ning demineerimismeeskonnaga raamriigi Saksamaa juhitavas Põhja-Afganistani regioonis. Lisaks panustab Eesti ka kolme staabiohvitseriga. RSM-i jätkumine ja tugevdamine ning seeläbi Afganistani toetamine on oluline, et säilitada 2001. aastast siiani saavutatud edusamme. Et Afganistan ei muutuks taas rahvusvahelise terrorismi tugialaks, on oluline liitlasvägede kohapealne toetus Afganistani julgeolekujõududele.
Tänavusel 12. novembri istungil tutvustati komisjoni liikmetele arutluse all olevat Riigikogu otsuse eelnõu ja Kaitseväe osalusega teiste mandaatide eelnõusid. Ühtlasi sai riigikaitsekomisjon ülevaate Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades ning ettevalmistustest Afganistanis jätkamiseks. Eesti on RSM-il osalenud alates aastast 2015. Missiooni jätkumine ja Afganistani julgeolekujõudude toetamine on ka edaspidi oluline. Tulenevalt missiooni õiguslikust alusest, milleks on NATO ja Afganistani vahel sõlmitud vägede staatuse kokkulepe, täidab Eesti sellel NATO missioonil osaledes oma liitlaskohustusi. Riigikaitsekomisjon otsustas konsensuslikult oma 2018. aasta 12. novembri istungil teha Riigikogu juhatusele järgmise ettepaneku: lülitada arutluse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda. Samuti tehti Riigikogule ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada. Eelnõu

komisjonipoolseks ettekandjaks määrati mind. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsember 2018 kell 17.15. Tänan tähelepanu eest!

22:59 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi ei ole. Kas on läbirääkimiste soovi? Seda ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 743 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

26. 22:59 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu (746 OE) esimene lugemine

23:00 Aseesimees Enn Eesmaa
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu 746 esimene lugemine. Palun, kaitseminister Jüri Luik!

23:00 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu! Taotleme mandaati nõustamismissioonidele ja ÜRO rahutagamismissioonile Aafrikas. Jutt on kahest missioonist. Üks on missioon Euroopa Liidu koosseisus (EUTM Mali). Koulikoros on kaks meie instruktorit, kes annavad Mali üksustele sõjalist väljaõpet. Samuti on meil Bamakos kaks staabiohvitseri, kelle ülesanne on mehitada staapi, mis juhib kogu EUTM Mali tegevust. See on kooskõlas Eesti riigi ühe prioriteediga osaleda Euroopa Liidu ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika elluviimisel ja arendada koostööd strateegiliste liitlastega. Teine missioon on MINUSMA, mis on ÜRO missioon. Sinna me panustame järgmisel aastal kolme staabiohvitseriga: üks neist on peastaabis Bamakos, teine läänepiirkonna staabis Timbuktus ja kolmas Gaos. Tegu on, nagu öeldud, ÜRO missiooniga. Eesti on proovinud olla ÜRO operatsioonidel võimalikult aktiivne osaline. Väike varu mandaadi piirarvudes võimaldab meil vajadusel nendesse operatsioonidesse ka täiendavalt panustada. Aitäh!

23:02 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Peeter Ernits, palun!

23:02 Peeter Ernits
Hea juhataja ja ettekandja! Mali operatsiooni taustast nii palju, et me aitame seal meie liitlasi prantslasi, aga tegemist on ju koloniaalsõjaga. Ma küsin, kas selle missiooni sügavam mõte on Prantsuse uraanikaevanduste kaitsmine selles regioonis või see ei ole niimoodi.

23:02 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Ma ütlen kohe alguses ära, et ei, see ei ole niimoodi. Ma igaks juhuks veel täpsustan, et antud juhul on tõesti tegu instruktoritega ja staabiohvitseridega rahvusvahelistel missioonidel ehk ÜRO ja Euroopa Liidu missioonidel. Ma arvan, et te mõtlete meie sõjalist missiooni Barkhane Malis, kus me tõesti osaleme Prantsuse juhitavas operatsioonis, mille juurde me veel tuleme ülejärgmises punktis, kui ma ei eksi. Aga kõik meie soovid on seotud rahuloome, rahvusvahelise koostöö ja stabiilsuse tagamisega. Mingeid tagamõtteid, mis puudutavad kunagisi koloniaalaegu, meil ei ole.

23:03 Esimees Eiki Nestor
Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Aitäh, kaitseminister Jüri Luik! Riigikaitsekomisjoni ettekandja on Marianne Mikko. Palun!

23:04 Marianne Mikko

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Arutluse all olev eelnõu käsitleb kahte missiooni. Eelnõu punkti 1 kohaselt pikendatakse kuni kümne Eesti kaitseväelase kasutamise tähtaega Malis Euroopa Liidu väljaõppemissioonil (European Union Training Mission in Mali). Eesti panustab 2019. aastal sellesse missiooni kahe Kaitseväe instruktoriga, kelle ülesanne on anda Mali üksustele sõjaväelist väljaõpet. Samuti panustatakse kahe staabiohvitseriga, kes osalevad Mali üksustele antava väljaõppe planeerimis- ja nõustamisprotsessis. Euroopa Liidu riigina on Eestile oluline aidata liidu ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ellu viia. Mali missioon on Euroopa Liidu olulisemaid missioone, kuhu panustab 21 Euroopa Liidu liikmesriiki.
Eelnõu punkti 2 kohaselt pikendatakse kuni kümne Eesti kaitseväelase osalemist Malis ÜRO rahutagamismissioonil (MINUSMA). Eesti panustab järgmisel aastal MINUSMA-sse kolme tegevväelasest staabiohvitseriga. Vajaduse korral lubab arutuse all olev eelnõu tegevväelaste arvu suurendada. ÜRO liikmesriigina aitab Eesti kaasa rahu kindlustamisele kriisipiirkonnas. Fookuses on riigi ülesehitamine ja elanikkonna, ühiskonna toetamine. Peale selle suurendab ÜRO missioonidel osalemine Eesti nähtavust ÜRO-s ja on eelduslikult hea Eesti püüdlustele saada ÜRO Julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks aastatel 2020–2021.
Komisjoni liikmetele tutvustasid 12. novembri istungil arutluse all olevat Riigikogu otsuse eelnõu kaitseminister Jüri Luik ning Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi esindajad. Ühtlasi sai riigikaitsekomisjon Kaitseväe peastaabi esindajatelt ülevaate Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades ning ettevalmistustest operatsioonidel EUTM Mali ja MINUSMA osalemise jätkamiseks.
Riigikaitsekomisjon otsustas konsensusega oma 12. novembri istungil teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutuse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Eelnõu komisjonipoolseks ettekandjaks määrati siinkõneleja. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsember 2018 kell 17.15. Tänan!

23:06 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Peeter Ernits, palun!

23:06 Peeter Ernits

Hea juhataja ja ettekandja! Ma ei saanud kaitseministri jutust aru. Jutt on ikkagi Malist ja EKRE arvates see ei ole eriti arukas missioon. Aga ma küsin nüüd teilt, mis selle asja tegelik mõte on. Kui meilt läheb sinna kuni kümme kaitseväelast, kui palju neid siis mujalt Euroopast tuleb – kui palju sellest abist seal tegelikult meie abi on? Ja kas see abi ei tähenda hoopis stabiilsuse tagamist Prantsuse koloniaalvaldustes, mitte Eesti julgeoleku tagamist? Peale selle saavad poisid muidugi kogemusi.

23:07 Marianne Mikko

Jah, kogemused on loomulikult hädavajalikud. Aga selle koha pealt, kuhu te, härra Ernits, jõuda püüate, te natuke kiirustate. Kolleeg Madis Milling tuleb varsti ja räägib teid huvitavast Mali missioonist, mis on prantslaste egiidi all. Ma olen täiesti veendunud, et see veerand miljonit eurot läheb sellest 2%-st õiges suunas. Ja võin veel kord ütelda, et ühelt poolt on Euroopa Liidu missioon, s.o väljaõppe planeerimine, läbiviimine ja toetamine, ja teiselt poolt on ÜRO missioon MINUSMA, s.o logistiline toetamine ja analüüs. Ühtekokku on tegemist kuni kümne inimesega, keda me sinna saadame. Ma arvan, et kogu see temaatika on meile vajalik. Me tahame olla hea Euroopa Liidu liikmesriik, nii nagu me tahame olla ka hea ÜRO liikmesriik. Ma leian, et need ülesanded on meile rahalises mõttes jõukohased, aga eriti kasulik on see muidugi meestele kogemuse mõttes.

23:09 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 746 esimene lugemine on lõpetatud. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

27. 23:09 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu (740 OE) esimene lugemine

23:09 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena on meie päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu 740 esimene lugemine. Eelnõu algataja ettekandja on kaitseminister Jüri Luik. Palun!

23:10 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Taotleme teilt mandaati Ühendkuningriigi ühendekspeditsiooniväe koosseisus tegutsemiseks. Antud juhul on jälle tegu valmidusüksusega. Ka Eesti üksus on selle raames valmidusüksus, st üksus, mis on valmiduses Eestis, kuni seda ei ole kuskile operatsioonile saadetud. Me oleme selle üksuse koosseisus 24 kaitseväelasega, kelle hulgas on improviseeritud lõhkeseadmete vastase võitluse meeskond, strateegilise kommunikatsiooni meeskond, meedikud, õhutulejuht, miinituukrimeeskond ja toetuselement.
Nüüd sellest ühendekspeditsiooniväest natuke pikemalt. Tegu on tahtekoalitsiooniga, mille otsustusprotsess ja tegevused ei baseeru konsensusel. Mida see tähendab? Sisuliselt on tegu raamistikuga, mida juhib juhtriik, kelleks on Ühendkuningriik, kes paneb välja põhiosa selle üksuse koosseisust ja üksuse tööks vajalikest sõjalistest võimetest. Aga selle üksuse koosseisus on ka väga paljud teised meile olulised ja lähedased liitlased just nimelt põhja poolt. Ma nimetan siin Taanit, Leedut, Lätit, Hollandit, Norrat, Soomet ja Rootsit. Nagu te näete, ei ole üksuse koosseisus mitte ainult NATO liikmed – kuna tegu ei ole otseselt NATO üksusega, on võimalik ka Rootsit ja Soomet kaasa haarata.
Eesti huvides on olla osa võimalikult paljudest kõrges valmiduses olevatest üksustest. See võimaldaks meil vajaduse korral abistada teisi, aga arvestada ka võimalusega, et neidsamu kõrges valmiduses üksusi võidakse kasutada Eesti kaitseks. Seesama JEF võib täiesti vabalt olla ka NATO missiooni täideviija. Üksus antakse lihtsalt missiooni läbiviimiseks NATO staapide käsutusse. Peame sellist raamistikku ja Ühendkuningriigi lähenemist väga positiivseks, meile väga sobivaks. Praeguseni on JEF-i raamistikku kasutatud eelkõige väljaõppeks mitut tüüpi õppuste puhul, kuskile operatsioonile ei ole seda üksust saadetud. Ma meenutan veel kord, et tegu on teie mandaadiga anda sellele üksusele valmidus vajaduse korral operatsioonil osaleda. Kui toimub konkreetne operatsioon, siis teeb valitsus loomulikult eraldi otsuse selle kohta. Aitäh!

23:13 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Peeter Ernits, palun!

23:13 Peeter Ernits

Hea juhataja ja kaitseminister! Ma olen kunagi käinud Afganistanis selles keskuses, kus nende improviseeritud lõhkeseadmetega tegeldakse. Äkki te natuke avate seda tänapäevast seisu, millega seal siis reaalselt tegeldakse?

23:14 Kaitseminister Jüri Luik

Kui me tahaksime detailidesse minna, siis ma pean ausalt tunnistama, et ma peaksin siia selle ala spetsialisti kutsuma. Antud juhul need inimesed ei ole Afganistanis, vaid nad on Eestis, nagu öeldud, aga vajaduse korral neid muidugi kasutatakse. Üldiselt on tegu sellega, et proovitakse erinevat tüüpi improviseeritud lõhkekehi avastada ja kahjutuks teha. Antud juhul ei ole tegemist inimestega, kes seda ise teevad, vaid instruktoritega, kelle ülesanne on anda vajalikku informatsiooni ja väljaõpet kohalikele vägedele. Meil on näiteks selle ala ekspert olemas operatsioonil Inherent Resolve Iraagis, millega seotud eelnõu esimene lugemine just lõpetati. Nii et siin on tegu väljaõppefunktsiooniga.

23:15 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

23:15 Peeter Ernits
Hea juhataja ja ettekandja! Mul on küsimus, mis tekib siin igal aastal. Sõjalisi operatsioone on kasulikum pimeduse varjus teha. Ma küsin, miks on Eesti Vabariigi Riigikogus missioonide pikendamise arutelud sageli umbes samal ajal – õhtul hilja, kui saal on tühi või saadikud väsinud, kella üheteist paiku nagu praegu. Kas see on teadlik valik, et püüda seda vaikselt teha, või tähendab see lihtsalt Riigikogu juhatuse organiseerimatust?

23:16 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! See küsimus puudutab sügavalt Riigikogu sisemist töökorraldust, ma ei oska sellele vastata.

23:16 Esimees Eiki Nestor
Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole ja ma ei pea nii ebaprofessionaalset küsimust isegi mitte protseduuriliseks. Riigikaitsekomisjoni ettekandja on Madis Milling. Palun!

23:16 Madis Milling
Härra esimees! Head kolleegid, keda on saali jäänud umbes jaosuurune üksus! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma 12. novembri istungil. Sellel istungil osalesid eelnõu esitaja nimel kaitseminister Jüri Luik ning Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi esindajad. Kuna kaitseminister seletas päris põhjalikult lahti, mida kujutab endast ühendekspeditsioonivägi (Joint Expeditionary Force), ma sellel pikemalt ei peatu, vaid markeerin veel kord seda, mis on oluline. JEF-is osalemine on jätk väga lähedasele ja pikaajalisele kahepoolsele koostööle Eesti ja Ühendkuningriigi vahel, arvestades nii operatsioone Afganistanis kui ka Ühendkuningriigi üksuste sõjalist kohalolekut Eestis NATO lahingugrupis. Meie Kaitseväele on JEF-i puhul oluline operatsiooni ja väljaõppealane väljund. Selle eelnõuga kinnitab Eesti valmisolekut panustada 2019. aastal JEF-i võimalikku operatsiooni – kordan, võimalikku operatsiooni – kuni 24 kaitseväelasega, st lõhkeseadmete vastase võitluse meeskonna, strateegilise kommunikatsiooni meeskonna, meedikute meeskonna, õhutulejuhi, miinituukrimeeskonna ja toetuselemendiga.
Menetluslikud otsused. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 12. novembri istungil konsensusega määrata mind ettekandjaks ning teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu k.a 21. novembri istungi päevakorda. Lisaks otsustas komisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku otsuse eelnõu esimene lugemine lõpetada ning määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. detsember kell 17.15. Tänan!

23:19 Esimees Eiki Nestor
Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Aitäh, Madis Milling! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 740 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

28. 23:19 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Prantsusmaa sõjalisel operatsioonil Barkhane Malis" eelnõu (741 OE) esimene lugemine

23:19 Esimees Eiki Nestor
Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Prantsusmaa sõjalisel operatsioonil Barkhane Malis" eelnõu 741 esimene lugemine. Algataja ettekandja kaitseminister Jüri Luik, palun!

23:19 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Tegu on meie lahingumissiooniga Malis operatsioonil Barkhane, mida juhib Prantsusmaa. Me jätkaksime osalemist senises mahus ehk mehhaniseeritud jalaväerühma, toetuselemendi ja staabiohvitseridega – kokku 48 kaitseväelasega. Rühma operatsioonipiirkond on Mali, täpsemalt täidetakse väekaitse ülesandeid Gaos. Meie üksus tegeleb seal esiteks baasi kaitsega, patrullimisega baasi lähiümbruses ja kiirreageerimisega võimalikes

ohuolukordades. Meie otsus operatsioonil osaleda lähtub vajadusest panustada Euroopa lõunasuunaliste väljakutsete lahendamisse ja Euroopat mõjutavate ohtude vastasesse võitlusesse ning võimalusel muidugi nende ohtude tekkekohas. Operatsioon aitab ka süvendada strateegilist suhet Eesti ja Prantsusmaa vahel. Nagu me teame, osaleb Prantsusmaa aktiivselt NATO heidutushoiaku tugevdamisel, muu hulgas saabutakse järgmisel aastal tagasi Eestisse. Aitäh!

23:21 Esimees Eiki Nestor
Küsimused eelnõu algatajale. Peeter Ernits, palun!

23:21 Peeter Ernits
Hea juhataja ja ettekandja! Nagu ma aru saan, siis nüüd on õige koht, kus küsida, kuigi riik on sama. Minu küsimus on jätkuvalt sama. Kõigepealt ütlen, et EKRE fraktsioon ei toeta seda missiooni, ülejäänuid küll. Äkki seletate, kuidas on see missioon seotud stabiilsuse tagamisega Prantsuse koloniaalvaldustes, eelkõige uraanikaevanduste turvamisega, mis asuvad selles regioonis, Malis?

23:21 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Siin ei olegi mingit seost. Ma arvan, et siin tuleb arvestada ka konteksti. Nimelt, sellel operatsioonil osalevad ka viis riiki, kelle territooriumil see operatsioon toimub: Burkina Faso, Mali, Mauritaania, Niger ja Tšaad. Nende rühmituste ja üksuste puhul, kes sõna otseses mõttes võimutsevad näiteks Mali eri piirkondades, on tihtipeale vaja reaalset sõjalist sekkumist, et olukorda stabiliseerida. Mali keskvõim ei ole lihtsalt füüsiliselt suuteline nende probleemidega toime tulema.
Kui me vaatame näiteks sedasama Gao baasi, kus eestlased viibivad, siis seal on tegu kolme missiooniga: Euroopa Liidu ja ÜRO missiooniga (EUTM ja MINUSMA), kus meil on vaatlejad, ning lahingumissiooniga. Me võime kaudselt öelda, et kuna meie poisid kaitsevad selle baasi lähiümbrust, siis me tegelikult kaitseme kogu seda rahvusvahelist kogukonda, kes on sinna Gao baasi kogunenud. See on sisuliselt üks hiigelsuur sõjaväe lennuväli, millega kaasnevad mitmesugused baasid, laod jne, jne. Nii et funktsioonid on seal üsnagi selged.
Kõik rahvusvahelised missioonid proovivad üksteist aidata ja toetada. Paradoksaalsel kombel on kõige rohkem ohvreid ÜRO missioonil, mis loogiliselt võttes võiks ju olla kõige paremini kaitstud tänu ÜRO sinisele lipule ja üllale mandaadile. Tegelikult on kõige vähem riskantne seesama Barkhane, kuna kaitseväelased on hambuni relvastatud ja nende tulejõu kasutamise õigused on palju vabamad kui ÜRO missioonil, mis on ka loomulik. See viib meid selleni, et rahuvalve sisu on tänapäeval üldse muutunud. Väga raske on rahu valvata, kui sul ei ole pooli, kelle vahel rahu valvata. Eriti Aafrikas on see suur väljakutse. Nii et relvastatud missioonid mängivad väga suurt rolli rahu ja stabiilsuse tagamisel. Loomulikult ei too see Prantsuse suur üksus ega meie väike üksus Malisse lõplikku rahu, aga need annavad mingit toetust. Mida stabiilsemad on need Saheli riigid, seda rohkem usutakse, et on ka vähem rändesurvet nii illegaalse migratsiooni kui põgenike mõttes – inimesed põgenevad ju terrorismi eest jne, jne. Nii et need missioonid on üks nendest meetoditest, mida kasutatakse, kui räägitakse, et tegutseda ei tuleks mitte Euroopa sees, vaid lähteriikides. Mali on ilmselgelt käsitletav ühena neist migratsiooni lähteriikidest.

23:25 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

23:25 Peeter Ernits
Hea juhataja ja kaitseminister! See oli väga huvitav informatsioon. Nagu ma aru saan, on Malisse minevate poiste elu kõige rohkem ohus. Seletuskirjas on öeldud, et see missioon aitab pidurdada seda migratsioonitulva, mis Malist ja sealt Saheli regioonist tulema hakkab. Aga milline see reaalne mõju on nii väikese kontingendi puhul? 50 ei ole ka päris väike arv, aga mida nad suudavad tegelikult teha selle migratsioonivoo tõkestamiseks? Ja kas nad üldse suudavad midagi teha või on see pigem kena põhjendus, kuna migratsioon on ohuallikas?

23:26 Kaitseminister Jüri Luik

Aitäh! See on selle missiooni tegevusvaldkond. On ju selge, et kui võrrelda nende võitlejate arvu, kes on Prantsusmaal kasutada, ja meie rühma, siis on tegu hiigelsuure vahega. Põhiline mõju tuleb prantslastelt, meie täidame seal teatud toetusfunktsiooni, nii nagu väikeriigiga ikka on. Kui me vaatame teisi mandaate, siis mõningates kohtades me oleme lausa ühe või kahe mehega esindatud, aga paneme ikka lipu püsti ning proovime toetada ja solidaarsed olla, nii palju kui see võimalik on.
Ma võin oma kogemusest rääkida osalusest operatsioonil Barkhane. Me käime tihtipeale rahvusvahelistel arupidamistel, kus rõhutatakse, et NATO idaosa või piltlikult öeldes seda idarinnet peab kaitsma ja abistama. Seal on ka prantslased ja teiste riikide esindajad, britid jne. Alati eeldatakse, et Eesti omalt poolt lähtub n-ö 360-kraadisest julgeoleku nägemusest, mille järgi me oleme valmis ka lõunas midagi tegema. Ja loomulikult on vaks vahet, kas me osaleme mingisugusel sümboolsel operatsioonil või me osaleme reaalsel lahinguoperatsioonil. Hoolimata sellest, et tegu on tõesti ühe rühmaga, mis on iseenesest Eesti jaoks juba suur üksus, on see mainimisväärne ja positiivne Eesti poliitiline samm. Kindlasti ei lahenda meie üksus Afganistanis Afganistani probleeme ega Malis Mali probleeme. Sellega ei saa hakkama meist palju suuremad liitlased, aga me teeme oma parima.

23:28 Esimees Eiki Nestor
Tarmo Kruusimäe, palun!

23:28 Tarmo Kruusimäe
Tänan, hea Riigikogu esimees! Hea ettekandja! Kas te ei ole arutanud, et nende Eesti poiste asemel oleks võib-olla mõistlikum sinna saata Riigikogu EKRE fraktsioon? Neil on võimekus, teadmised ja oskused sääsest elevanti teha ning sellest elevandist jälle sääsk tagasi teha pole ka mingi küsimus.

23:29 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Me ei ole seda arutanud.

23:29 Esimees Eiki Nestor
Rohkem eelnõu algatajale küsimusi ei ole. Riigikaitsekomisjoni ettekandja on Madis Milling. Palun, Madis Milling!

23:29 Madis Milling
Austatud esimees! Head kolleegid! Sõjaline operatsioon Barkhane Malis – kuna kaitseminister tegi päris põhjaliku ülevaate ja saime ka küsimustest ja vastustest selle operatsiooni kohta päris palju infot, siis ma seda kõike üle kordama ei hakka. Aga mainin veel kord ära meie osaluse. Eesti osaleb sellel operatsioonil kehtiva Riigikogu otsuse alusel alates 2018. aasta augustist. Ehk see ei ole uus eelnõu, vaid olemasoleva mandaadi pikendamine. Me osaleme sellel missioonil mehhaniseeritud jalaväerühma, toetuselemendi ja staabiohvitseridega – kokku kuni 50 kaitseväelasega. Rühma operatsioonipiirkonnaks on Mali ja funktsiooniks väekaitse. Täpsemad ülesanded on baasi kaitse, patrullimine baasi lähiümbruses ja kiirreageerimine ohuolukordades. Lisaks panustab Eesti eraldiseisvalt Euroopa Liidu väljaõppemissiooni (EUTM Mali) ja ÜRO rahuvalvemissiooni (MINUSMA), kuid kõik need kolm täiendavad üksteist ja koordineerivad tegevusi, nagu viitas ka härra kaitseminister. Riigikogu liikmetele tutvustasid 12. novembri istungil arutluse all olevat Riigikogu otsuse eelnõu ja Kaitseväe osalusega teiste mandaatide eelnõusid kaitseminister Jüri Luik ning Kaitseväe ja Kaitseministeeriumi esindajad. Menetluslikud otsused. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 12. novembri istungil konsensusega teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutluse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Eelnõu komisjonipoolseks ettekandjaks määrati siinkõneleja. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. detsember kell 17.15. Tänan!

23:32 Esimees Eiki Nestor

Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Ei ole. Aitäh, Madis Milling! Avan läbirääkimised. Ma saan aru, et sõnavõtuks kohalt tahab … Keegi ei taha esineda. Läbirääkimiste soovi ei ole ja eelnõu 741 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 3. detsembri kell 17.15.

---

29. 23:32 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (742 OE) esimene lugemine

23:32 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, 30. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu 742 esimene lugemine. Algataja ettekandja on kaitseminister Jüri Luik. Palun, Jüri Luik!

23:33 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! See on viimane mandaat selles pikas mandaatide reas, mis me täna teie ette toonud oleme. Jutt on osalemisest ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis. Kuni viimase ajani oli meil UNIFIL-i missioonil Liibanonis jalaväerühm, kes tegutses Soome kompanii koosseisus. See rahuvalveüksus oli Soome-Iiri pataljon, mille koosseisus oli Soome kompanii. Soome kompanii lahkub sealt ja seoses sellega tõmbame Lõuna-Liibanonist tagasi ka oma üksuse. Me ei lahku UNIFIL-ist täielikult, vaid jääme sinna kuni kolme kaitseväelasega. Praegu on jutt ühest staabiohvitserist ja täiesti võimalik, et me mõnevõrra suurendame seda arvu.
See on märkimisväärne muutus meie rahvusvahelistes operatsioonides, sest me tõepoolest toome ühe üksuse koju tagasi ja järgmisel aastal selle üksuse väljaminekut plaanis ei ole. Nagu öeldud, me siiski taotleme UNIFIL-i jaoks kolmele kaitseväelasele mandaati. Eesti on UNIFIL-is osalenud märkimisväärselt kaua. Aastatel 1996–1997 panustasime sinna lausa rahuvalvekompaniiga, 135 kaitseväelasega. Aastast 2015 kuni 2018. aasta sügiseni olime seal esindatud juba nimetatud jalaväerühma ja toetuselementidega. Nüüd väheneb maht veelgi, aga meie lipp jääb igal juhul UNIFIL-is püsti. Aitäh!

23:35 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Krista Aru, palun!

23:35 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister, kas te täpsustaksite seda Soome tagasitõmbumise osa? Siin seletuskirjas on ka kirjas, et Soome on seda ühepoolselt otsustanud. Miks see protsess algas ja mis on need põhjused? Rääkige nii palju, kui te saate, nii palju, kui te teate.

23:35 Kaitseminister Jüri Luik

Aitäh! Siin pole tegelikult mingit erilist saladust. Soomlased formeerivad oma üksust ümber ja tõenäoliselt lähevad nad UNIFIL-i kiirreageerimisüksuste koosseisu, nagu nad on meile teatanud. Nende üksuste struktuur on selline, et meile seal enam mingisugust kohta ei oleks. Me peaksime sellisel juhul endale sõna otseses mõttes mingisuguse muu paiga otsima. Ka Iiri pataljoniga jätkamine ei tule mitmel tehnilisel põhjusel kõne alla. Nii et see on praegu kõige lihtsam lahendus.
Võiks arvata vastupidist, aga rahuvalveks on piltlikult öeldes aukude või võimaluste leidmine tegelikult päris keeruline. Erinevalt väga paljudest teistest sõjalistest missioonidest ÜRO kompenseerib rahuvalve puhul teatava osa kulutustest, mistõttu väga paljud riigid, eelkõige arenguriigid, on suured rahuvalvajad, näiteks Fidži ja Pakistan. Kõik need kohad, üksuste paigad on väga soovitud. Kuna meil on nii palju teisi missioone, siis loomulikult ei ole meil mingit põhjust seda võimalust praegu aktiivselt otsida.

23:37 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Aitäh, kaitseminister Jüri Luik! Riigikaitsekomisjoni ettekandja on Madis Milling. Palun!

23:37 Madis Milling

Austatud esimees! Head kolleegid! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma k.a 12. novembri istungil. Sellel istungil osalesid eelnõu esitaja nimel kaitseminister Jüri Luik ning Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe esindajad. Jah, see on tõepoolest üks missioon, kus me ennast kokku tõmbame. Saan öelda, et UNIFIL-i puhul on tegemist ÜRO sinikiivrite missiooniga. Eesti Kaitsevägi osales sellel missioonil ka aastatel 1996–1997, mis oli vist mitte meie kõige esimene, vaid teine missioon. Nii et see on ajalooline koht, kus Eesti kaitseväelased on rahvusvahelist koostööd teha katsunud.

Tõepoolest, Soome on ühepoolselt otsustanud lõpetada oma panustamise selles üksuses. Ma täiendan kaitseministrit veel selle koha pealt, miks koostöö Soomega või osalemine Soome üksuses oli meile äärmiselt oluline. Siin on ka kaks tehnilist põhjust. Esiteks kasutasid meie kaitseväelased seal Soome soomukeid. Meie kaitseväelased said sealt kogemusi nende soomukitega, meil on ju samasugused soomukid. Üks oluline detail on ka see, et meie kaitseväelased kasutasid Liibanonis soomlaste käsirelvi ehk maakeeli öeldes automaate ühel väga lihtsal põhjusel: Scoutspataljon ehk meie enda missiooniüksused kasutavad Iisraeli päritolu automaate Galil AR, aga Liibanonis ei ole Iisraelis toodetud automaatidega ringikäimine poliitiliselt kõige nutikam tegu. Nii et meil olid soomlastega ka sellised väga olulised koostööpunktid.

Riigikaitsekomisjon otsustas oma k.a novembri istungil konsensusega määrata komisjoni ettekandjaks siinkõneleja ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 3. detsember kell 17.15. Tänan!

23:40 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Madis Milling! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 742 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri 17.15.

Austatud Riigikogu, näete, saangi öelda, et kohtumiseni homme.

Istungi lõpp kell 23.41.